

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Historia Scholastica Magistri Petri comestoris sacre
scripture seriem breuem nimis [et] obscuram elucidans**

Petrus <Comestor>

Argentine, 1503

VD16 P 1829

Historia libri Genesis

urn:nbn:de:hbz:466:1-30892

Historia libri Genesis

De descensu Israel in egyptū	cap. xcvij.
De Joseph occurrere patri: et introducere eum ad regem	ca. xcvij.
De datioe q̄nte p̄ frugū institute.	ca. xcix.
De iuramento q̄d fecit Joseph patri	ca. c.
De b̄ndictioe effraim et manasse	ca. c.
De b̄ndictionibz duodecim tribuū	ca. cxij.
De Ruben	ca. cxij.
De symeone et leui,	ca. cxij.
De Iuda,	ca. cxj.
De Zabulon.	ca. cxij.
De Iachar.	ca. cxij.
De Dan.	ca. cxij.
De Gad.	ca. cxj.
De Aser.	ca. cxj.
De neptalim.	ca. cxj.
De benedictionibz Joseph.	ca. cxij.
De beniamin.	ca. cxij.
De morte Jacob et translatione eius in hebron.	ca. cxliij.
De reditu Joseph et eius morte.	ca. cxv.

De creatione empyrei celi et quattuor elementorum. **Capitulum I.**

In principio

erat verbum: et verbum erat principium in deo et per quod per creatum mundum. Mundus quatuor modis dicitur. Quatuor empyreum celum mundus dicitur

propter sui mundiciam. Quandoque sensibilis mundus: qui a grecis pan, a latinis omne dicitur: quia philosophus empyreum non cognovit. Quandoque sola regio sublunaris mundus dicitur: quia hec sola animantia nobis nota habet, de qua princeps huius mundi eijciet foras. Quandoque homo mundus dicitur: quia in se totum mundi imaginem representat. Unde a domino homo omnis creatura dicitur est, et grecus hominem microcosmum, id est minorem mundum vocat. Empyreum autem et sensibile mundum: et sublunarem regionem creavit deus, id est de nihilo fecit: hominem vero creavit, id est plasnavit. De creatione ergo illorum trium inquit legislator. In principio creavit deus celum et terram, id est continens et contentum, id est celum empyreum et angelicam naturam. Terram vero materiam omnium corporum, id est quatuor elementa, id est mundum sensibile ex his constantem. Quidam celum superiores partes mundi sensibilis intelligunt, terras inferiores et palpabiles. Ubi nos habemus deus, hebreus habet eloim: quod tam singulare quam plurale est, id est deus vel dii, quia tres persone unum deum creator est. Cum vero dixit moyses, creavit, trium errorum elidit, platonis, aristotelis, et epicuri. Plato dicit tria fuisse ab eterno, id est deum, ideas, ille, et in principio temporis de ille mundum factum fuisse, aristoteles duo, mundum et opificem: quod de duobus principijs: scilicet materia et forma operatur est sine principio: et operatur sine fine, epicurus duo, inane et atomos: et in principio natura quidam atomos solidavit in terram, alios in aquam, alios in aerem, alios in ignem. Moyses vero solum deum eternum proposuit: et sine principio et materia mundum creatum. Creatum autem est in principio, id est in filio, et iterandum est in principio sic. In principio creavit deus celum et terram, in principio, id est temporis. Quia ei sunt mundus et tempus. Sic autem solus deus eternus: sic mundus sempiternus, id est spiritus eternus, id est temporaliter eternus: angeli quoque sempiterni. Unde in principio omnium creaturarum: creavit celum et terram

ram. h. has creaturas p. mordiales fecit: z sil.
Sed qd simul factu est: sil dici non potuit.
Licet em h. pus nomine celu q. terra: tamen
scriptum est. In initio tu d. ne terra fundasti: z
opa manuu tuaz sunt celli. Hanc creatione
mundi p. libata sub opib. vj. dieru explicat
scriptura. insinuans tris. creatione. dispositio
nem. z ornatu In pmo die creatione z quan
dam dispositione. In secdo z tertio dispositio
nem. In reliquis tribz ornatu.

De primaria mundi p. fustione. Ca. II.

Erra autem erat

ianis z vacua. i. machina munda
lis ad huc erat inutil z infructuo
sa z vacua ornatu suo Et tenebre erat sup fa
ciem abyssi. Eandem machina qua terra dice
rar abyssum vocat p. sui p. fustione z obscuri
tate. Un z grecus ea chaos dicit. Quia po
ditu est. tenebre erant. quida dogmatizave
runt tenebras fuisse eternas: q. iam scz cu mu
dus fieret erat Alij irridetes deu veteri testa
menti: dicunt em pus creasse tenebras q. luce.
S. z tenebre nihil aliud sunt q. lucis absentia.
Obscuritas aut quedam aeris a deo creata e:
z dicta tenebre. Un z in catalogo creatura
ru dictu est. Benedicite lux z tenebre d. no. Et
spus d. n. i. sp. s. sanct. d. n. s. vel d. n. i. voluntas
ferebat sup aquas: sicut voluntas artificis ha
bentis p. oculis oem materia domus facien
de sup illam fert: dum qd de q. facturum est
disponit. Predicta machina aqua vocat: q.
si ductile materia ad operandu ex ea. Ideo
vero sic variant eius noia: ne si vni elem. et
noie tm censeret: illi magis putaret accomo
da. Hebre. habet p. sup ferebat: incubabat:
yl. syra lingua fovebat. sicut avis oua. In q.
cu regimie nascenti mundi nota in itiu. Huc
locu male intellexit plato: dictu h. putas de
aia mundi. S. z dictu est de sp. s. sancto create:
de q. legit. Emitte spirituu tuu z creabunt.

De ope p. me diei. Cap. III.

Et facta est lux

at lux. Et facta est lux. i. verbuz
genuit in
q. erat: vt fieret lux. i. Sicut verbuz est fi
ta facile: vt si q. dice
ret verbo. Lucē vos
car quandā nubē lu
cidam: illuminantē superiores mundi ptes.

claritate tamē tenui: vt fieri solet diluculo:
z h. ad moduz solis circūagitata. Presentia
sui sup. hemispheri
um z inferi vicissim
illuminat. Per fiat p.
sentia vel p. scientia lu
cis i. deo intelligitur
prius q. fieret: pfecta
est essentia et iudez in
actu scilicet cu prodijt
ad esse. Et vidit de
lucē q. esset bona. i.
q. placuerat in presen
tia vel p. scientia vt fie
ret. placuit in essentia
vt maneret. Vel tro
pice vidit. i. videre fe
cit. Et diuisit lucē ac
tenebras. Sic incipit
dispositio. Et tm ali
quid de de creatione
q. si cuz luce tenebras
creauit. id est ymbra

Sicut q. cito oculos
aperio: statim acies
mea solē facit in ori
ente: qd non faceret
nisi multa aeris spa
cia q. sunt inter me z
solem transuolaret:
quaz momentanea
transuolatione si ve
liz explicare. sepe ad
dā pus z post. Sic
p. trāsīt acies mea
aerē vicinuz: p. aerē
qui est sup alpes. p.
aerē: q. est sup altas
terras vsq. ad oceanū.
post aerē qui est
sup oceanū: z tandē
tangit solem.

ex obiectioe corporu luci. z creatas diuisit lo
cor. distātia z q. litate: vt scz nunq. simul sed
sp. eregione diuersa hemispheria vicissim s. s.
bi viderent. Intelligit etiā h. angeloz facta
diuisio. Stātes lux. cadētes tenebre dicit s. s.
Et appellauit lucē diē. a dyan greco qd ē cla
ritas sicut lux dr. qz luit. i. purgat tenebras.
Tenebras dicit noctem a nocēdo: qz nocet
oculis ne videāt. sic tenebre qz tenēt oculos ne
videāt. sic tm dies exortū ē a dyan greco. ita
noy a nyctin. Et factū ē vespē. z post factū est
mane. Et sic cōplet. ē dies vni. naturā. Pri
mo em cu celo z terra lux est creata: q. paula
tim occidēte factum est p. mu vespē p. me diei
vsualis. z eadē migrāte sub terras z ad ortū
veniente factū est mane. i. terminata est noy
z inchoauit dies secūda. Itaq. p. cedente lu
ce die terminata. z sequēte nocte terminata:
extitit dies vnus Lux ipsa diuisas ptes ostē
debat: sed non diuidebat.

De ope secōdie diei. Ca. III.

Secunda die dis

posuit de supiora mundi sensib.
lis. Empyreū em celū q. cito fa
ctū est: statim dispositū est z ornatū. i. sanctis
angelis repletū. Fecit q. ea die de firmamē
tū in medio aquaz. i. quandam exteriorē

Tenebre

Libri Genesis

mūdi sup̄ficl̄e ex aq̄s ꝑgelatis: ad instar cry-
 stalli ꝑsolidatā ꝑplucidā: intra se cetera sen-
 sibilita ꝑtinētē ad imaginē teste q̄ i ouo ē: ꝑ i
 eo fixa s̄ sidera, Et d̄r firmamētū: nō tñ ꝑꝑ̄
 sui soliditatē: s̄ q̄a termin⁹ ē aq̄z q̄ sup̄ ip̄m
 sunt firm⁹ ꝑ intrāgressibilibs Dicit̄ etiā celū:
 qz celat, i. tegit oia sensibilia, Et cū legit̄ fir-
 mamētū celi: endiad̄s ē, i. firmamētū qd̄ ē ce-
 lū: vt cū d̄r creatura salis Un̄ ꝑ sui ꝑcame-
 rationē grece d̄r vranon, i. palatiū, Al̄ d̄r celū
 q̄si casa elyos: qz sol sub ip̄o posit⁹ ip̄m illuz
 strat Hāc tñ circūuolutā ꝑcameratiōē ꝑbi-
 losoph⁹ summ̄itatē ignis intellexit, Cuz em̄
 ignis nō habet q̄ ascedat circūuolut⁹: vt i cl̄
 bano patet: ita ꝑ circa mūdi exteriora ignis
 voluit: ꝑ est sidereū vel ethereū celū, Est ꝑ
 tertiu celū infra qd̄ aereū d̄r: de q̄ Aues cell
 comederūt illud, Quidā q̄rtū suspicant̄ esse
 celū sup̄empyreū: qz lucifer cū eēt i empyreo
 legit̄ d̄r: ascēdā in celū ꝑ, Et in eo mo-
 do d̄cūt esse ch̄im hoiez sup̄ angelos q̄ sūt
 i empyreo, Sane firmamētū diuidit aq̄s q̄
 sub ip̄o sunt: ab aquis q̄ sup̄ ip̄m sūt: de q̄b
 d̄r in ꝑs, Qui tegis aquis sup̄iora ē: ꝑ sūt si-
 cutz ip̄m ꝑgelate: vt crystallus: ne igni solui
 possint: vl̄ i modū nebule vaporabiles Cur
 ꝑo ibi sūt de nouit: nisi q̄ quidā autumant
 inde rorem descēdere in estate, Qa aut̄ dictū
 est, fiat firmamētū: ꝑ post, de fecit firmamē-
 tum: ꝑ tertio, factū est firmamētū non sup̄
 fuit: qz sicut in domo faciēda ꝑmo dom⁹ fit
 in sciētia artificis: fit etiā materialit̄ cū leuigā-
 tur ligna ꝑ lapides: fit etiā essentialit̄ cū leuigā-
 gata i structurā dom⁹ disponūt: ita cū d̄r, fi-
 at, ad ꝑsentā vel ꝑsciētiā dei referit̄, Fecit
 ad op⁹ in materia: factū est ad opus in essen-
 tia, Illud ꝑmo die: istud sc̄do factū est, ꝑ cū
 hui⁹ diei opus bonū fuit vt ceteroz: tñ non
 legit̄ de eo, Vld̄it de q̄ esset bonuz Tradūt
 em̄ hebrei: qz hac die angelus factus ē dia-
 bol⁹ sathanael, id est
 lucifer: q̄b hebreis
 ꝑsentire vident̄ qui
 in secunda feria mis-
 sam de angelis can-
 tare ꝑsueuerunt: q̄si
 in laudem stantium
 angeloz Sꝑ tradūt
 sancti: q̄a in signū fa-
 ctū est ꝑ: q̄a binari⁹
 infamis numerus ē

Dicitur sathanael q̄
 ꝑ lucifer, Qd̄ in vita
 beati Clemētis inue-
 nitur: ꝑ forte cum sit
 alijs angeloz nomi-
 nibus, i. raphael sile
 Sic d̄c̄r est ante la-
 ꝑsum, vel forte ꝑ la-
 ꝑsum quasi aduersa-
 rius, el, i. deo,

in theologia: qz ꝑim⁹ ab vnitāte recedit, De
 us aut̄ vnitātas est: ꝑ sectionē ꝑ discordiā dete-
 stat, Prover, vj, Possūm⁹ tñ dicere: q̄a op⁹
 tertie diei q̄si adhuc est d̄ opere sc̄de diei: qd̄
 post patebit, Un̄ nō cōmendat nisi in tertia
 die: quasi post sui ꝑsummationē

De opere tertie diei, Ca. V.

Tertia die aquas

t sub firmamētō ꝑgregauit de⁹ in
 vnū locū: Que licz plura obtine-
 ant loca: tñ qz oēs ꝑtinent i v̄sceribz terre in
 vnū locum congregate dicte sunt Et potuit
 esse vt aque q̄ totū aeris spaciū occupabant
 vaporabiles: solidate modicū obtineant lo-
 cum: vel terra paululū subsedit: vt eas tāq̄
 in matrice cōcluderet, ꝑ sic apparuit arida: q̄
 quasi latēs sub aquis: ꝑꝑle humus dicta ē,
 sed cū apparuit arida eadē d̄r terra: quia ter-
 tur pedibz animantū, Al̄ circūpositis tribz
 elementis d̄c̄t solū: q̄a solida, Dicit̄ tellus:
 quia tolerat labores hoim Lōgregationes
 aquaz vocauit maria hebreo idioma: qui
 qualibet aquaz cōgregationes vocāt ma-
 ria, Completo ꝑ aquaz opere: subditur, Et
 vidit de⁹ q̄ esset bonū: ꝑ addidit aliud opus
 illi: cum d̄c̄t, Germinet terra Nec de opere
 germinādi tñ intelligendū est: sed de poten-
 tia quasi potēs sit germinare, Produxit em̄
 de terra herbā virentē ꝑ facientē semen: ꝑ l̄s
 gnū pomiserūt faciēs fructū fm̄ genera sua,
 Patet: q̄a non per moras tempoz vt modo
 ꝑduxit plantas suas terra: sed statim in ma-
 turitate viridi in qua ꝑ herbe seminibz ꝑ ar-
 bores pomis onuste sunt, Notanduz q̄ d̄c̄
 ctum est virentē Quidam dicunt mundū in
 vere factū: q̄a viroz illius tempis est ꝑ fructi-
 ficatio, Alij qz legūt lignū faciēs fructum: ꝑ
 addituz, herbā habentē semen, factū dicunt
 in augusto sub Leone, Sꝑ in martio factū
 dogmatizat ecclesia, Nota cum ꝑmo ait fa-
 cientem semen: ꝑ addit, habens ynū quodqz
 sementem: quia sementis ꝑꝑie dicitur dum
 adhuc est in semē-
 tino, semen ꝑo cum
 seminat: seminium
 ꝑo vel sementū: cuz
 seminatū est, Distin-
 guit tñ aliter semen-
 tis frugū ꝑ arborū:
 semē animalū: seminiū
 cutusqz relexordū,

Sementis
 Semen
 Seminiū
 Sementū

id ē herba ip̄m semē
 ꝑferente: quia semen-
 tinū d̄r, q̄, semē tenēs
 sementis: quasi semē
 tentū vel detentū,

Historia

Nec nos moueat: qz in dispositiōe elemētorum videt̄ aer nō dispositus: quia non est noiatus: s; dispositus est: cū liber ab aquis notam nobis formam accepit.

De opere quarte diei. **Ca. VI.**

Quarto die que

qz dispositiōe cepit ornare: reb; illis q̄ infra vniuersum munduz cōgruis motib; agerent. Plante em̄ q̄a terre berēt ad dispositiōem terre quasi magis spectant. z sicut dispositiōe sic z ornatum a superioribus inchoauit. Fecit em̄ eadē die luminaria: solem z lunam z stellas. Et dicit̄ sol: quia solus lucet. i. nullū cū eo. Luna luminū vna. id ē p̄ma: vt vna dierum: vt vna sabbatorū dicit̄. Sol z luna dicunt̄ magna luminaria in duob; z ex duob;. id est nō solū p̄ quātitate luminis: sed z corpis: z non tū comparatiōe stellaz: sed z fm se. qz sol dicitur octies maior terra. z luna etiam maior terra dicit̄. Luna nam z stellas voluit illuminare noctē: ne nocte sine lumine nō mis esset indecora. z vt operantes in nocte: vt naute z viatores solaciū luminis haberēt. Sūt etiam q̄dam auicule que lucem solis ferre non possunt. z fere nocte pascunt. Nec superfluit sol: s; nubes lucida vicem egeret: qz illa tenuem z insufficientē lucem habebat: z forte nō nisi superiora illuminabat: sicut nec stelle mō. De illa autē nube lucida supradicta tradit̄ modo qz vel redierit in materiā vnde facta fuerat: vt stella q̄ apparuit magis: z colūba in q̄ visus est spūssanc̄. Vel qz semp̄ solem comitatur. vel qz de ea factū est corp̄ solare. Nec tū ad decorē z ad vsum luminis ea voluit esse: sed etiā vt essent in signa z tpa: z dies et annos. vt. s. signa sint serenitatis z tempestatis. Vel vt ex ipis fierent signa. xij. maiora: z quedā signa minora plura his: q̄ dicitur signa vel sidera. Tum qz magna diligentia signauit vel p̄siderauit ea antiquitas. Tum

qz adhuc signant z p̄siderant ea homines ad designatiōem temporū. Nec dicendum est vt generalitaci sine geneatlici somniat̄ qz posita sint in signa euentū z operū nostrorū: aut qz status vite nostre signent z moderentur: qd docent quibusdam experimentis q̄ apocelysmata vocant. Non em̄ credendū est de celis his q̄ alieni sunt a p̄te qui est in celis. Quia autem sequit̄ in tēpora: nō est putandū qz tūc p̄ ea inciperēt esse tēpora q̄ ceperūt esse cū mūdō. sed qz p̄ ea quattuor sunt temporū distinctiōnes. Sol quoqz descendēs ad capricorū num: solstitiū hyemale facit. ascendēs ad cancrum estiuale. Inter vtrūqz pari ab vtroqz distātia eā noctia facit. Vel est ibi endiadis sint in signa z tēpora. id ē in signa temporū. In dies dicit̄ pluraliter: qz dies multipliciter dicit̄: de die scz naturali. scz spacio. xliij. horaz: z de die vsuali. Ponit̄ etiā dies p̄ tēpore nō determinato z ignoto nobis vt ibi. In illa die stillabit̄ mōtes dulcedinem. In annos etiā pluraliter dicit̄ ē. qz etiā annū multipliciter dicit̄. Nec hoc dico: qz ap̄ diuersas natiōes sūt vtrūqz diuersos annorū distinctiōes maiorū z minorū z planete ānos suos habēt. S; fm ecclie vsum dicit̄ h. Est em̄ annū lunaris habēs. cclxiiij. dies. Est solaris constans ex dieb; cccclxx. z quadrante. i. sex horis. Est z bisextilis constans ex. cccclxxj. Est embolusinalis q̄ p̄stat ex. cccclxx. dieb;: z excedit. hñs. xiiij. lunationes. Dicit̄ etiā annus ab am qd ē circū: qz i se reuoluit. Un̄ z antequales ante vsum lraz annū figurabant sub specie serpentis: cui cauda in os ei reuoluebat. Facta ergo luminaria posuit de vt luceant in firmamento celis: z illuminēt terras: sed nō semp; z diuidant lucem ac tenebras. Quia luna in plenilunio facta sit: ex alia p̄pendit̄ translatiōe: que habet z luminare minus in inchoatione noctis. In p̄ncipio em̄ noctis nō orit̄ luna nisi p̄sillenos. i. rotūda. Et dicit̄ a pan grece. i. totum latine. z sylenos. id est luna. vt mene. id ē luna: qd nos plenis lunā appellam̄. Inde p̄pendit̄ qz sol factus est mane in oriente: z facta vesp̄e luna facta ē in initio noctis sicut in oriente. Volunt tū quidā qz mane siml facti sint: sol in oriente: luna in occidentē. z sole occidentē luna sub terra rediit ad orientē in inchoatiōe noctis.

De opere quinte diei.
Caplm. VII.

Libri Genesis

Quinta die deus

Q ornauit aerem et aqua: volatilia dans aeri, natatilia aquis, et utraq; ex aquis orta sunt. Facilis ei transitus est aq; in aera tenuando: et aeris in aqua spissando. Pisces vocauit moyses reptilia: quia impetu quodam totos se rapiunt ut serpentes: non ferunt pedibus ut fere. Nota haec ex his quod dictum est. Creauit volatilia celi super terram, errauit plato: quod descendens in egyptum libros moysi legit: et putauit moysen sensisse volatilia esse ornatum aeris tamen circa terram: ornatum quoque aeris superioris calorem demones et cacodemones. Sed non ita est. Boni enim demones ut dictum est: sunt in egypto, mali vero in hunc aerem caliginosum de trasi sunt ad penam non ad eius ornatum. De enim peccantibus angelis non pepererit. Creauit deus a. plasmauit certe gradia. Certe generis neutri est indeclinabile, declinat tamen ceteri: et omnem animam viuente atque motabile quam produxerat aq;. Notabiles autem dictum aie piscium et auium respectu aie hominis. Illi enim mouentur de esse ad non esse: ista non: quia perpetua est, vel quia forsitan aias non habent: sed tamen spiritus vegetatiuos: quia cum spiritus animarum extinguitur: ipsum aial vocauit animam, et viuens. Unde et greci dixerunt aialia per 30a et siccha 30a id est viuente brutata: siccha animata a sicche quod est aia rationalis. Sed etiam dicitur creatur motabile quod creatum est sicut moueret de vista ad mortem quod non homo qui creatus est ut non moret si vellet. Illa vero creata sunt vel ut in esum cedant alijs vel sensu deficiant. His bene dixit deus. Crescite et multiplicamini.

De ope sexte diei. Ca. VIII.

Hexa die ornauit deus terram. Produxit enim

S

terra tria genera animalium, lumenta, reptilia, bestias. Sciens enim deus hominem pro peccatum casurum in pena laboris ad remedium laboris dedit ei lumeta quae sunt lumeta: ad opus vel ad esum. Reptilia vero et bestiae sunt et in exercituum. Reptilium vero sunt tria genera trabentia ut vermes qui se ore trahunt: serpentina ut colubri quae vi costarum se rapiunt, reptilia pedibus scilicet vel lacerte et botrace. Dicuntur autem bestiae quasi vastae a vastando, id est ledendo et sentendo.

Querit de quibusdam minutis animantibus que vel ex cadaueribus vel humoribus nasci solent si tunc orta fuerint. Quorum sex sunt genera. Quedam enim ex exhalationibus habent esse: ut bitiones: vermes qui ante clepsidra nascuntur: bitiones eryino: papillones ex aqua. Quedam ex corruptioe humorum ut pomes in cisternis. Quedam ex cadaueribus ut apes ex iuuenes, scarabei et scabrones musce magne quae sonant ex volatu nascuntur ex equis. Quedam ex corruptioe lignorum ut teredines. Quedam ex herbis corruptione ut eruce et oleribus. Quedam ex corruptione fructuum ut gurguliones ex fabis. De his dicitur quod sine corruptioe nascuntur: ut illa quae exhalationibus tunc facta sunt: quae vero ex corruptionibus post peccatum: ex rebus corruptis orta sunt. Querit etiam de nocuis animantibus si creata sunt nocua vel primo mitia: post facta sunt homini nocua. Dicitur quod ante peccatum hominis fuerunt mitia. Sed post peccatum facta sunt nocua hominibus de causis propter hominis punitionem correptionem, instructionem. Punit enim homo cum leditur his vel cum timet ledi: quia timor maxima pena est. Corripit his cum scit ista sibi accidisse pro peccato suo. Instruit admirando opera dei magis admirans opera formicarum. Quae onera camelorum. Vel cum videt haec minima sibi posse nocere: recordatur fragilitatis suae et humiliatur. Sed diceret quis quod quaedam aialia ledunt alia: quae nec inde puniuntur: vel corriguntur: vel instruuntur. Sed ex his et in his instruit homo per exemplum. Etiam ad haec creata sunt ut alijs sint in esum. Sed si istud dicitur quod etiam in mortuos homines sentiunt. Sed et in his instruit homo ne aliquid generis mortis horrescat. quia per quoscumque transeat meatus: nec capillus de capite eius peribit. Ad hunc modum solet queri de herbis et arboribus infructuosis si etiam in illis diebus orta sunt cum scriptura non memoret nisi herbas seminales et arbores fructiferas que modo sunt. Potest dici: quia quae modo infructuosa sunt: ante peccatum

Historia

fecerūt fructū aliq̄: post peccm̄ potius na-
scunt̄ hominī ad laborē q̄ ad vtilitatē. Vel
post peccm̄ orta sunt: qz post dictū ē hominī:
spinas z tribulos germinabit tibi. Al̄ q̄cū
qz terris herent faciūt fructū, i. vtilitatē ma-
nifestā vel occultā. Quia p̄o piscibz z auibz
dictū ē, Crescite z multiplicamini. etiā d̄ his
intelligendū est: lz nō sūt dictum. Hec est em̄
cōmunis causa creatōnis eoz.

De creatōne hoīs,

Ca. IX.

Et inde subditur

De creatōne hoīs sic. Faciam⁹
hoiēm zc. Et loquit̄ p̄ ad filiū
z sp̄m̄ sanctū. Vel ē q̄si cōmunis vox trīū p̄-
sonaz. Faciam⁹ z nostrā. Fact⁹ est at̄ homo
ad imaginem dei q̄ntum ad aiām. Sz ima-
go dei est aiā in essen-
tia z ratione eius: q̄a
sp̄ritus factus est et
rationalis vt deus.
Similitudo in virtuti-
bus. q̄a bona: iusta:
sapient̄. Lum̄ imagi-
ne p̄transit homo: q̄a illā habet etiāz homo
peccans: similitudine p̄o sepe p̄inat. Vascu-
lū p̄o z feminā creauit eos. Hoc q̄ntū ad cor-
pus: tamē d̄z creasse
p̄pter animam. Eos
autē dicit pluraliter:
ne androgeos. id est
hermaphroditos fa-
ctos putarem⁹. Tū
scdm̄ corpus factus
est homo quodāmo-
do ad imaginem dei. cū os hominī sublimē
dedit: vt deus z celestia videat et imitet. An-
de cum questum esset a quodā philosopho
ad quid factus fuisset. Respondit vt cōtem-
pler celum z celi numina. Dedit autem ho-
minī deus potestates: vt p̄cesset alijs animā-
tibus. In tribus ergo notatur hominī dis-
gnitas. Primo quia nō solū factus est in ge-
nere suo vt p̄dicta: sed etiā quia imago dei ē.
Secūdo quia cum deliberatione factus est.
In alijs siquidēz operibus dicit: et facta sūt
in hoc tanq̄ iter se deliberātes persone alee-
runt: faciam⁹. Tertio quia scilicet homo do-
minus staturus est animalū vt essent ei quē
futurū mortalem deus sciebat in alimentum
in indumentum: z laboris adiumentū. Ante

id est q̄ ad essentiam
z rationem ad imagi-
nem: quo ad p̄tutes
ad similitudines dei
factus est.

Ne putaret q̄s q̄ fe-
cisset hoiēm tm̄ sp̄ri-
tū: z ita sine corpore.
Andros interpretatur
vir. geos ml̄ier vl̄ ga-
ma. vnde bigamus.

peccatum em̄ herbas tm̄ z fructus arborum
dedit deus in escam hominibz et animalibz.
Qd̄ inde colligit: qz ante peccatūz nil noxiū
aut sterile terra p̄duxit. Et nota quia in maxi-
mis: vt in leonibz: p̄didit homo dominū: vt
sciat se amisisse: z in minimis vt in musc̄ etiā
p̄didit vt sciat vtilitatē suam. in medijs habz
dominū ad solatiū: z vt sciat se etiāz in alijs
habuisse. Et bñ dicit eis deus sic.

De institutiōe coniūgii.

Ca. X.

Rescite et mul-

Conjugiū. Qd̄ quia sine coniū-
gione eoz fieri nō potuit. patz
quia deus coniūgii viri z mulieris instituit
in quo p̄futatur q̄dam heretici dicētes Cō-
cubitū sine peccato fieri nō posse. Si queris-
tur quare ante peccatū date sint hominī esce-
cum esset immortalis. Dicemus qz illa immor-
talis in qua creatus est cibus erat sustentāda
nec erat talis qualis illa que futura ē que cibus
nō indiget. Illa em̄ erat posse nō mori.
hec erit non posse mori. Et vidit deus cū
cta que fecerat: z erāt valdē bona: quia singu-
la p̄ se bona. Sed in vniuersitate erāt om̄ia
valde bona: sicut oculus in animali est pul-
crior q̄ separatus. Vel om̄ia erāt valde bo-
na. id est vniuersitas bonoz erat optima: qz
licz quedā in ea sunt p̄ se modo versa in cō-
tumeliam: tamen alijs sunt in vtilitatem: ip̄e
p̄o summū bonum. De hoiē vero vt de cete-
ris dixerat: nō dicit. Et vidit deus qz cēt bo-
num. quia in proximo sciebat lapsurū: vel qz
nondū homo p̄fectus erat: donec ex eo fieret
mulier. Unde z post legitur. Non est bonū
hoiēm esse solum.

De quiete sabbati z sanctificatione.

Capl. XI.

Et dicitur perfecti

Item sunt celiz terra. Cōclusio est h̄
operū. Quia creati. dispositi.
ornati. Igit̄ p̄fecti. Et qz in senario facti q̄ p̄-
mus perfectus numerantibz occurrit. qz ex
partibus suis aggregatis reddit eandē sum-
mā: qd̄ in monadibus numeris nō inuenies
nisi i isto. Nonadū
numerus appellatur
ab vno vsqz ad decē
Sz nec in decadibz
nisi i, x, viij, cōpleuit
Partes illas numeri
dicimus quarum q̄lī
bet assignari p̄t quo-
ta sit in eo. Licz enim

Libri Genesis

de die, vij, op^o fuit
quod fecerat. Alia trā
latio habet, vij, et tūc
nulla ē obsecro S
hebraica veritas ha
bet, vij, et ideo queri
tur. Si cōplere: est finale quā p̄p̄ā op̄is face
re: quō v̄p̄ est q̄d sequit̄. Requirit deus die
vij, et. Verū est q̄ diem septimū fecit: et ip̄m
etiā b̄ndixit: et post requieuit. Vel cōpleuit
id est completū ostendit, cū nihil nouū in eo
fecerit. et tūc requieuit ab operū generib^o no
uis. Nihil em̄ post fecit, cū tūc nō fecisset
materiā: vt corporū, vel similitudinē: vt anti
marū. Non em̄ q̄si festus d̄r quē uisus, s; q̄
cessauit. Sic in Esaiā d̄r: q̄ seraphim requie
nō habebat d̄cētia, sanc^o, sanc^o, sanctus, i.
non cessabant. Vel requieuit ab ope vel in
operib^o, i. nō eget operib^o suis, et est d̄ctū q̄
si negatiue, vel requieuit ab ope in semetip̄so,
id ē a mutabilitate opey: et imutabilitat ap
paruit. Nam stablis manēs dat cūcta mo
ueri. Quātē d̄r: ab om̄i ope q̄d patrarat: in
nuūt esse opus q̄d nondū fecerat: a quo nō
duz quiescit. Tria em̄ opera fecerat, creauit,
disposuit et ornauit. Quartū opus, ppaga
tionis non desinit operari. Quintum faciet:
cum p̄cinget se et transiēs m̄strabit: vbi
p̄cipue erit reches. Et benedixit diei septimo,
id est sanctificauit eū, i. sanctū et celebrem eū
esse voluit. Semp̄ em̄ ab aliquib^o natiōib^o
ante legem etiā d̄r sabbatū fuisse obserua
tum. Hui^o obseruantia in lege etiā dixit san
ctificatiōē, sibi. Memēto vt die sabbati sc̄i
fices. Ep̄ilogus. Iste sunt generatiōes ce
li et terre. Quidā h̄c determināt opa sex die
rum, quidā sibi. Cognouit adam vxorē suā.
Alij sibi. Hic est liber generationis adē. P̄re
termissio autē q̄d dubiū est: s̄c̄e instam^o. Quia
de creatione maris et femine simul d̄c̄erat: q̄
tamē simul facta noui fuit: vt explicet q̄d sub
breuitate cōcluserat, repetit de reliquis gene
rationes. Hoc nomen p̄t accipi actiue, id ē
opationes dei, v̄l passiue, id ē generata. Nec
est p̄tereundū q̄d ait, fecit omne virgultū an
teq̄ oriret̄ in terra, et herbā prius q̄ germina
ret: cum superius dixit, virgultū q̄ cito factū
statim adultū et habens fructū et herbam or
tam et ferentē semen. Ad q̄d d̄c̄at duos fuisse
modos operationis diuine vt d̄c̄tū est, ma
teriale s; et essentialē, Fecit ergo ea materia

liter prius q̄ oriret̄ et germinaret essentialiter
Vel aliter: q̄d innuit sequēs s̄c̄a cum d̄r: Ad
em̄ pluerat d̄ns sup̄ terrā. Fecit equidēz tūc
illa p̄fecta et essentialiter: prius q̄ oriretur et
germinarent: vt modo faciūt cum paulatim
beneficio rotis infusi et labore hominū ad h̄
bito ad ortum et maturitatez perueniūt. Tūc
em̄ fons irrigabat terram: vt nilus egyptum
vicissim p̄ partes diuersas, sicut d̄c̄it iordā
nis ante subuersionē irrigasse totam p̄tāpo
lim vicissim, s; sicut de quibusdā fontib^o d̄c̄
cit Aug^o, q̄ mira vicissitudine totam q̄ndā
irrigat regionē: ne si simul totā terrā tūc fon
te irrigatā d̄ixerim^o: diluuiū fuisse dicā^o. Vel
q̄ legit̄ ibi fons et nō vnus: multitudinē in
nuūt: vt ibi, venit locusta.

De creatiōe aīe p̄toplasti, Ca. xii.

Ornauit igitur

f d̄ns deus hoīem de limo terre,
Hic p̄mo vocat̄ d̄m d̄nm, q̄ tūc
p̄mo habuit, p̄p̄le seruū s; laborantē. Post
recapitulationē: de v̄triusq̄ hoīs formatione
diffusus agit, et p̄us de viro. Et q̄ due sunt
hoīs partes: d̄ v̄trāq̄ agit. Ad carnē em̄ spe
ctat q̄d d̄c̄it, formauit hominē d̄ limo terre,
Ad aīam cum d̄r: inspirauit et, q̄, d. Corp^o fe
cit de terra: animā d̄ n̄bilo. Alia trāslatio ha
bet, insufflauit vel sufflauit: q̄d nō incōgruū
est de deo: vt q̄dā putauerūt, cū fauces et spi
ritū non habeat. Deus em̄ inspirauit, i. spiri
tū fecit. Similiter insufflauit, i. flatū, s; anī
mā fecit. Vñ in Esaiā, D̄m flatuz ego feci,
Q̄d autē d̄r in factē, p̄ synecdochen, a p̄te totū
intelligit. Totū enī hoīem animauit. S; fa
ciem tanq̄ p̄tē digniore, q̄ sensuū capace so
lam noīauit. Eandē autē aīam etiā spiraculū
vite vocat, q̄ p̄ eam homo spirat et viuit, Et
post d̄r, aīam viuētē in se, i. p̄petuitate vite
viuētē, nō mortabilē vt aīaz pecudis. Hūc
locū nō sane intellexit plato, d̄cēs deū aīas
creasse, s; angelos corp^o formasse. Ibi, d̄ij d̄o
rū, q̄z opifex paterq̄ ego et. Quātē q̄dā asse
runt aīam de essentia diuina factā, stare non
p̄t: q̄ tūc nullo modo peccare posset. Alij d̄
stinguūt iter spiraculū vite et aīam dicentes,
spiraculū vite spiritū, i. quē etiā homini tūc
datū asserūt ad p̄phetādū: q̄n d̄c̄it, Hoc nūc
os ex ossib^o meis. Alij etiā aliter distinguūt
spiraculū vocātes quēdam spiritū corporeū
in corpore animalis, q̄ et q̄nq̄ sensus operat

tur in eo qui etiam paulatim extinguatur in eo: et dum moritur animal in aliqua parte corporis, adhuc sentit spiritus ille: cum in alia extinctus sit. Factus est autem homo in virili etate: mortalis et immortalis. id est potens mori et potens non mori. et anima corpori prius formato infusa. Sed queritur utrum in ipso corpore dum infundetur creata vel extra creata sit. et sit et datum naturaliter velle incorporari. Quicquid circa istam actum sit: de post creatis dicitur quod in ipsis corporibus dum infunduntur creantur.

De paradiso et lignis eius. **Ca. XIII.**

Lantauerat au

Ptem dominus deus paradysum voluptatis a principio. Quasi queres ret aliqua. Remansit homo in loco ubi factus est: in agro scilicet damasceno: Non: ubi translatus est. In paradysum quem de die tertia plantauerat. id est plantis aptauerat. herbis scilicet et arboribus insitum. a principio creatiois scilicet cum apparuit arida: et germinare terram fecit. Vel a principio. **Ca. prima orbis parte.** Unde alia translatio habet Paradysum in eden ad orientem. Eden hebraice: latine deliciae interpretatur. Ergo idem est paradysum voluptatis quod paradysum in eden. id est in deliciis. Sed a principio: idem est quod ad orientem. Est autem locus amenissimus longae terre et maris tractu a nostra habitabili zona secretus. adeo elevatus ut visus ad lunarem globum attingat. Unde et aquae diluuij illuc non puerunt. Est etiam paradysus celum empyreum. et dicitur spiritualis: quia regio est spirituum. Dicitur etiam spiritualiter paradysus vita beata vel ecclesia. Producitque deus in paradiso de humo diuersa ligna quibus delectaret homo videndo: et sustentaret edendo. Producit quidem. id est procul in altum duxit. vel produxit. id est pro homine duxit. In medio quorum tanquam digniora posuit lignum vite: et lignum scientie boni et mali. Dicitur est autem lignum vite ab effectu quem habuit naturaliter: ut comestum sepe perpetua soliditate hominem firmaret. ita ut nulla infirmitate vel senio vel angustate in deterius vel in occasum laberet. Lignum vero scientie boni et mali dicitur est ex eo quod secutum est eius comestione. Prius enim nesciebat homo quid esset malum. quod nondum expertus. Bonum enim dicitur sanitatem et firmitatem. malum vero egritudinem et imbecillitatem: que nondum senserat homo. Cogno-

uerat quidem ea per scientiam. quia ex vno contrariorum cognoscitur reliquum. sed non per experientiam ut medicus dum sanus est non cognoscit morbos. sed cum egrotat magis cognoscit. quia nouit et sentit. sicut de puero delicate nutrito dicitur. quia nescit quid sit malum. imo nondum nouit quantum sit bonum vel malum. Vel malum dicitur inobedientia boni obedientia. quia post comestione non ut quantum bonum erat obedientie. et quantum malum inobedientie. Plato non putans se posse uenire arboribus: quod sit lignum vite et lignum scientie boni et mali. ideo utriusque hoc dicitur homine dicitur existimauit. quia viuunt. et est sciens bonum et malum. et dicitur ipsum vocatum lignum. id est corporeum: ad differentiam spirituum. id est angelorum: qui et viuunt et sciunt bonum et malum. In medio pro positum tradidit. quia homo est quasi medius inter creatorem super se positum et sensibilia sub se posita. Discretam pro illius bonis fuisse creationem a creationibus hominum reliquorum dixit per illa duo addita: vite et scientie boni et mali. Sicut et in samia figura. id est pythagorica qui de samo insula fuit: prius est tricus integer. et post in summo biuivum: sic homo modo in primis etatibus quasi tantum viuunt. non ut res viribus ad intelligentiam datus. Sed cum uenerit ad annos discretiois. tunc discernit inter bonum et malum. et tunc sunt primae opera eius bona vel mala. Sed non ita factum est in adam. imo cum vita data est ei scientia boni et mali. quasi diceret. Factus est homo corporeus. subditus deo propositus animantibus et simul viuunt: et sciunt bonum et malum.

De fonte paradisi et quattuor fluminibus eius. **Ca. XIII.**

Fons vel flu

Fluis egrediebatur ad irrigandum paradysum. id est ligna paradisi. Fons potest intelligi vel abissus. id est matrix omnium aquarum. vel fontes per syllepsin. singlas re pro plurali. Irrigare autem positum est per ministrare humorem. Dicitur enim terra circumiacens humectari a fluminibus per tracones. id est per vias subterraneas vel per meatus. cuiusmodi sunt. aut. xvj. Qui fons diuisus in quattuor flumina. Unus dicitur est phison. qui a gagarro rege india dicitur est ganges. et interpretatur phison secundum Isidorum. caterua. quia decem flumina recipit. vel imitatio ortus. quia mutatur a facie quam habet in paradiso. Dicitur etiam secundum diuersa loca

Libri Genesis

ea tribus modis In colore: qz alibi clarus: alibi
obscuro: alibi turbidus In quantitate: qz
alibi parum: alibi diffusus. In sensu: qz alibi
frigidus: alibi calidus. Sic circūit terrā eū
latib. i. indiam: z trahit aureas arenas. Alii
dicunt est geon vel gion vel igion: qz nihil. et
sonat hīat terre. vel terrenus: qz turbidus est.
Sic circūit ethiopiā. Alii duo p̄mis noibz
vocat tigris z eufrates. Tigris aial est ves
locissimū: z ideo fluuius ille a sul velocitate
tigris equocat est Sic vadit p̄tra assyrios
Dicit Joseph: qz tigris dicitur diglat: qd sonat
acutū vel angustū. eufrates frugifer vel fru
ctuosus. de quo per quas trāsiret regiones:
q̄si notū tacuit moyses: qz est in chaldaea: vñ
venerat abzaā Hec. iij. vt dicitur flumina ab
eodē fonte manāt z sepant. z iterum quedaz
eoz inter se cōmiserunt: z iterum separantur.
sepe etiam absorbent a terra: z locis iterū in
pluribus emergūt. Inde est qz de ortu eoz
varia legunt. Dicit etiā ganges nasci in lo
cis caucasi montis. Nilus nō p̄cul ab atblā
te: tigris z eufrates ex armenia.

De p̄cepto z phibitiōe edulij. Ca. xv.

Uit ergo deus

hominē de loco formatiōis sue i
paradisum: vt oparet ibi: nō ta
men laborādo ex necessitate: sed delectādo z
recreando: z sic deus custodiret illum scz ho
minē. Vel vtrūqz referat ad hominē: vt. i. hō
custodiret paradisum: z oparet vt dictū est.
Quidā codices nō hnt illū: sed illud. z tunc
est sensus: z custodiret. id est p̄sideraret op
suum homo: vt qd faceret in terra p̄ agricul
turā obseruaret in se p̄ disciplinā. vt sicut ter
ra sibi. sic ipse obtemperaret suo cultori. P̄cep
titqz ei dicens zc. Ut homo sciret se eē sub do
mīno: p̄ceptum accepit a domīno. Dis autē
iussio est in duobz. in p̄ceptōe z phibitione z
ideo vtroqz vsus est dñs. P̄cepit: ex omni
ligno paradisi comedere. Prohibuit: de ligno
sciē boni z mali ne comedas. Et datū est vi
ro mādatum. vt p̄ vtrū etiā trāsiret ad mulie
rem. Vel forte ē p̄occupatio. qz facta muliere
vtrūqz simul datū est. Subdit autē penā si cō
temneret Quacūqz die comederis: morte mo
rtē. scz anime z ne
cessitate mortis ha
bebis. Vñ alia trās
latio habet planius

De diuersis trāslationibus semel dicim.
Ante incarnatiōez do

Mortalis eris lxx
pluraliter ponunt.
Quacūqz die come
deris: morte morie
mini. Ido creditur
a q̄busdā vtrūqz di
ctum. et h̄ p̄occupa
tum. Facta est autē
hec iussio p̄ aliquaz
creaturam subiectā
sicut z nobis per p̄
phetas et angelos

symmach. Deinde p̄ annos. viij. q̄nta editio
hierosolymis ē inuenta: qz qz autor eius
ignorat: vulgata dicitur. Vulgata dicitur quasi apo
cripha. Origenis qz editio dicitur vulgaris. qz ea
q̄si vulgo vrimur. Deinde post annos. xvij.
sub alexandro origenes correxit. lxx. cuius asteri
sco z obelo postea sine his transtulit Hi oēs
de hebreo in grecū transtulerūt. Quidam de
greco in latinū. Plures i p̄mittua ecclia scō
li vtriusqz lingue de greco in latinū trāsferre
bant sermonē. Hieronymus vltimo d̄ hebreo
in latinū cuius editio nunc vbiqz seruat a nob
Periarchon p̄ncipat. Periarchon ē liber in
q̄ origenes dicit eim adhuc in aere p̄ demo
nibus pati sicut i terra p̄ hoibz passus ē: hac
autoritate. Nihil odisti eoz q̄ fecisti.

De impositiōe nominū animātū p̄ncipa
liter z mulieris formatiōe. Caplin. xvi.

Uit quoqz de i

us. Non est bonū hominē soluz
esse: faciamus ei adiutorū ad p̄
creandos liberos. qd sit simile illi. Similia
em de similibz naturaliter nascunt. Sed ne
videretur Ade superflua mulieris formatio
putant sibi in animantibz esse simile. Ido ad
duxit deus ad Adam omnia terre animāta
z aeris. In quibus intelligenda sunt z aque
animāta. A parte totū accipe. Vel vniuersa
sunt terre. qz etiā q̄ de aq̄s cōdita sūt aliquid
habent terre in se. Vel potius pisces post ab
hominibus sunt cogniti: z inde notati. Qd
patet: quia equiuocantur animalibus terre.
quia similes his dephensi sunt Fecit autem
vt omnia simul eo nutu veniret quo omnia
creauit. Vel forte factū est per angelos. Ad
duxit autem p̄ duobz. vt imponeret hō eis
nomina in quo scirent eū sibi p̄cesse. z sciret

Historia

adam nullum ex eis sille sibi. Et imposuit ei noia adā lingua hebreā: q̄ sola fuit ab initio. Quō inde ppendit: q̄ noia q̄ legūt vsq̄ ad diuisionē linguaz hebreā sūt. Et nō inuēto silli sibi. imissit de sopore in adā. non somnū: sed extasim. in q̄ credit supne iterfuisse curie. Uñ. 7 euigilās p̄phauit de plūctōe chii 7 ecclie: 7 de diluuiō futuro 7 de iudicio p̄ ignē ibi: dē cognouit: 7 liberis suis postea indicauit.

De somno Ade 7 formatione mulieris de costa eius

Ca. XVII.

Uñq̄ obdor /

c misit tulit dñs vna de costis ei: carnē 7 os, 7 edificauit ministerio angeloz illā in mulierē. de carne carnē: de osse ossa faciēs. 7 statuit eā añ adā. Qui ait: Hoc nūc os ex ossibz meis: 7 caro dē carne mea. Hoc aduerbiū nūc: in deos traxit in errore: vt dicāt aliā pus factā: de q̄ dictū ē masculū 7 feminā creauit eos. 7 nūc sedas. q. d. adā. P̄ior ml̄ier factā ē de limo terre me cū: s; hec nūc de carne mea. Et Ioseph^o dr. mulierē extra formatā 7 in padūsum cū viro translata: sic dicit. In hūc hortū introduxit de^o adā 7 vxorē eius: p̄cipiēs eos plātātōis habere sollicitudinē. Et ex duabz vxoribz ade innumerabiles siue iterminabiles fingūt genalogias. s; ex ipō textu pulci vident in q̄ sp̄ singulariter fmo est de ei^o vxore. Nota q̄ de formatōne mulieris agēdo: de corpe tm̄ dictū est. Uñ qdā ideo tacitū eē voluerūt de aīa. vt daret̄ itelligi: sic traductā aīaz mulieris de aīa viri: sicut carnē dē carne. Augustinus etiā hesitare videt̄: qd̄ sentiedū sit dē aīa an ex traduce sit. an ex nihilo. S; idipm̄ qd̄ tacitū ē de aīa pot^o ē eos est. Si em̄ aīa mulieris fuit ex traduce aliter facta est q̄ aīa viri q̄ de nihilo. Et si aliter fiebat. taceri non debuit. ne sic facta putaret̄ vt tam audieramus de aīa viri. Itaq̄ tacēdo inuit nō aliter putā dum factā esse q̄ didiceramus pus.

De noibz mulieris. Ca. XVIII.

Uñq̄ iposuit adaz

e vxori sue nomē tanq̄ dñs ei^o. 7 ait. Hec vocabit̄ virago. i. a viro acta 7 ē sup̄tū nomē a viri noie. vt materia dē materia supra fuerat. Etā denomiatio i hebreo hec est. Is em̄ vir dī. vñ denoiat̄ ista vt a viri virago. Hoc nomē p̄p̄ū illi^o mulieris fu

it nūc oim̄ est cōe. Et ei^o synopatū est virgo. Virgines dicūt q̄dū sūt i itegritate natiuitatis sue. Postea p̄o fracte dicunt mulieres. Sicut sicut h̄ nomē adā fuit p̄p̄ū illi homini nūc p̄o est cōe. Et adā sonat iube^o vel rubra terra. q̄ fm̄ iosephum de rubea terra p̄sper^o sa fact^o est. Talis est em̄ p̄go tell^o 7 vera Terra pp̄ie adhuc virgo erat q̄ nondū corupta. quia sedes aīe est supra hoīz ope nec sicut in sanguie. v. l. rubea guine infecta. fm̄ qd̄ futura erat

id ē sāguinea. id est peccatrix. Sanguis em̄ noie sepe designat̄ pctm̄. vt ibi. Vestimentū p̄cretū sāguie. 7 sāguis sanguinē tetigit. Imposuit ei 7 aliō nomē eua. i. post pctm̄. qd̄ sonat vita. eo q̄ futura esset mater oim̄ viuētū. Tñ q̄ hic non legit̄ imposuisse. sed infra post maledictōem forte quasi plāgens hoīs miserā dixit eā euam. q̄si alludens etulatu paruloz. Vascul^o em̄ recent natus etulando dicit. a. mulier vero e. q̄si diceret. Omnes dicent. e. vel. a. quorūq̄ nascunt̄ ab eua.

De p̄phetia Ade. Ca. XIX.

Proposito nomi

i ne statim p̄phauit dicens. Quāob rē. q̄ dē latere viri est. reliquet sepe homo patrē 7 matrē p̄pter vxorē suam. 7 adheret̄ vxori sue tanq̄ portūcule sue. Ut ob hanc rem demonstrādo vxorē dicit. i. p̄t hanc mulierē relinquet homo rē. Hoc fit q̄ tidie a viris. q̄ relinquit̄ cohabitare corpaliter vel spūaliter. q̄ maior ē zel^o i vxorez: q̄ amor filioz i parētēs. nō dico parētū i filios. Humor em̄ ascēdit de trūco ad ramos. s; nō redit. Et t̄do nō dicit. q̄ p̄t h̄ relinquet̄ parētes filios. matie itelligēdū est h̄ sp̄ relinquet̄ id. ē nō iūget̄ eis in matrimonio. Hic. q̄. p̄so ne in lege. xj. in euangelio plures p̄sone amouent̄ a coniugio. h̄ est. p̄pter hoc sez coniugium relinquet̄ homo patrē 7 matrē. Et erunt duo in carne vna. id ē vnent̄ ambo i vno carnali ope. Ut erūt duo i carne vna pueri gl̄gnēda. Non enim ex sanguine vno sed ex sanguinibus cōcreatur paruuli caro. Vel s; sint duo p̄sonaliter. erunt tamen in coniugio vna caro. in alijs duo. quia neuter habet potestātē sue carnis.

De statu innocentie eozum ante peccatus Caplin. XX.

Libri Genesis

Rat aut vterqz

e nud^o: nec erubescabant. Nihil pu-
tabat velandū: qz nihil senserat re-
frenandū: sicut nō erubescim^o si quis viderit
manus et caput et pedes nros Inordinatus
em̄ mot^o membroz sp̄a facit pudenda. Sic
et pueri si videant pudenda eoz non erube-
scūt: qz bñficio etatis motū erubescibile nō
dum senserūt q̄ pudendus est et inordinat^o:
q̄a nō sine peccato fit nisi raro spe prolis ex-
cusati s: cū tñ excusari pōt a peccato: rubo-
re carere non pōt. Vñ sc̄tus Zacharias cum
sanctā elisabeth cognosceret ad gignenduz
sanctū p̄cursorē dñi: tñ videri noluit. Et qz
busdam h̄c visum est deū p̄cepisse vtriqz de
abstinentia pomi: licet p̄occupatū sit.

De suggestione serpentis siue demonis,
Caplm. XXI.

Erpēs erat calli

s d̄ior cunctis animantibz terre: et
naturalibz: et incidēter. Incidēter:
qz plen^o erat demone. Lucifer em̄ defectus
a paradiso spiritū: inuidit hominē q̄ eēt in
paradiso corpoz, sciens si faceret euz trans-
gredi. q̄ et ille eijceret. Timens vero depre-
bendī a viro: mulierē min^o puldam et cereā
in vitū flecti aggressus est. Et h̄ p̄ serpente:
quia tūc serpens erectus est vt homo: qz in
maledictōe p̄stratus est: et adhuc vt tradūt
phareas erect^o incedit. Elegit etiā quoddāz
gen^o serpentis (vt ait Beda) virgineū vultuz
habēs: q̄a similia silibus applaudūt: et mo-
uit ad loquenduz linguā ei^o: tamē nesciētis:
sicut et p̄ phanaticos et energuminos loquit̄
nescientes: et ait. Cur p̄cepit vob de^o vt non
comederetis de omni ligno paradisi. id ē vt
comederetis de ligno: sed nō de omni Que-
rit vt ex responsione occasionem inueniat di-
cendū ad qd̄ venerat. Et sic factū est. Cū enī
quasi dubitādo dixit mulier. ne forte moria-
mur: q̄a dubitās ad quālibet parte de facili
flecti: vñ secur^o de impatione ait. Nequaquā
morlemini: imo de^o nolens vos similari ei in
sciētia. et sciens qz cū comederet ex ligno h̄:
eritis sicut dñi scientes bonū et malū: q̄si in-
uidus. p̄hibuit. Et elata mulier volēs simi-
lari deo: acquieuit.

De esu pomi et statu post peccatū,
Caplm. XXII.

Adit quoqz mu-

v lier pus q̄ lignū esset pulcrū vlt^o
su. i. mundū: et ex odore vel tactu
notās qz ad vescendū suauē. comedit: dedit
qz viro suo: forte p̄monēs s̄bis p̄suasibilibz
q̄ transit legislator breuitatē causa. Qui et ei
facile addeuit: qz cū crederet pus mulierem
statim moriturā iuxta s̄bū dñi: et vidisset nō
fuisse mortuā: dictum h̄ a dño estimauit q̄si
tñ ad terrore: et comedit. Et aperti sunt ocu-
li eoz. i. visu tale quid p̄ceperūt: qd̄ nō ante.
discōueniētia. i. nuditatis. Vel non de ocu-
lis corpis intelligendū est cum dictū sit. Ad-
dit mulier lignū rē. Nō em̄ accesserat ad li-
gnū q̄si palpones. S; oculos eoz dicim^o cō-
cupiscentiā et cognitionē ei^o. Erāt em̄ in eis
naturales mot^o p̄cupiscentie: sed rep̄ssi et clau-
si vt in pueris vsqz ad pubertatē: et tunc tāqz
riui aperti sūt et ceperūt moueri et diffundi
q̄s cū pus in se esse nō sensissent: tūc expti sūt
et cognouerūt eos. Et sicut inobediētes fue-
rūt suo sup̄iori: sic et mēbra ceperunt moueri
s̄ suū sup̄ius. i. rationē. Et p̄mū motū cōcu-
piscētie cōtrariū rōni senserūt in genitalibz
et sua contra se moueri videntes erubuerunt.
Vnde et illa pudenda dicta sunt. Letera qd̄
membra ad nutū homis stant aut mouentur:
pudēda nō. Quia s̄o hec est porta ppaginis
et inobediētia mēbroz: q̄si signū inobediētie
parentū scriptū est in porta Et cognouerunt
se nudos. i. discōuenire pudēda. i. erubuerūt
videri pudēda. Tñ ioseph^o tradit scientiaz
cognoscēdi se nudos: et intelligēdi p̄fusions
suā: habuisse ex esu ligni: q̄i h̄c effectū natu-
raliter habētis dicens. Ista nanqz plantatio
causa acuminis erat et intellectus.

De maledictionibz serpentis viri et mulieris
Caplm. XXIII.

Inc fecerūt si

e bi perizomata. id ē succinctoria
q̄si brachias breues vt capestria
Nec sine cā d̄ folijs fi-
cum: qz de succo eoz id ē femoralia d̄ cam-
rū si terat caro hoīs pania vbi hoies cur-
inuncta statū ibi sen- sores sūt vt expedit
tit voluptatis pruri- us currant.
ginē: vt q̄si p̄ h̄ osten-
sum sit: qz pruriginē voluptatis taz in carne
senserant: q̄ prurigo designat pruriginēz voz

Historia

Inuptatis quā ipsi habuerūt. Hinc quādam di-
cunt sic fuisse arbore phibita. Et audierūt
vocē dñi deambulāt: vt ex ipso suo motu tā
videret eos arguere: qz nō steterāt ī pcepto.
Loquebat autē p subiectā creaturā: eis. Et
abscōderit se a facie dei ī medio lignoz. Vo-
cavitqz dñs vtrū: scz cui dederat pceptū: z ī
crepando nō ignorādo ait, Adā vbi es. q. d.
Vide ī q̄ miseria es. Quia ait Abscōdi me: qz
nud' eram. Stulta rñsio: q̄ displiceret nud'
qui tal' fuerat fact'. Et ait dñs, Quis h' indū-
cavit tibi nisi qd de ligno comedisti. Ille hō
nō hūilit' p̄fiteris: s; pccm ī vrozē retorquēs
imo ī ipm mlīer' datorē ait. Mulier quā de-
disti mibi sociam: dedit mibi de ligno: z co-
medi. Et ad mlīerē ait. Quare h' fecisti. Nec
īpā se accusavit: s; obliq̄uit pccm ī serpentē:
facite hō ī aurozē serpētis. Serpēs hō nō īn-
terrogat: qz p se h' nō fecerat: s; diabol' p eū:
Et maledicēs eis: icipit a serpēte: ordinē ser-
nās z cōgruū maledictionū numerū. Serpēs
em' z hūs z pl' peccavit: qz ī trībo, mlīer
post: z min' eo, s; pl' vīro: qz ī duob; hō po-
stremo z min': qz ī vno Serpēs iudic' men-
tit' ē: deceptit. His trībo reddite s; tres male-
dictiones. Quia inuidit hōis excellētē: dicitur ē
ei. Sup' pecc' tuū gradieris. Quia mentit' est:
punit' ē ī ore: vnde terrā comedes oībo die
bus vite tue, imo abstulit ei vocē: z posuit ei
venenū ī ore. Quia deceptit: accepit h'. Inimī-
cicias ponā īnē te z mulierē. Hinc innuit qz
eua penituit. Ipā pteret caput tuū qd natu-
raliter fuit serpēs q̄si sedē vite. Et tu insidia
beris calcaneo illi' maxime. Et sicut natura
le odiū ē īnē eqs z grīphes, lupos z canes,
sic īnē hōiem z serpentē. Sic em' venenū ser-
pentis hōiem: sic spūtū hōis ieiunū perimēte
serpentē. Et qz adhuc nudī erāt: serpēs mō
hōiez tūmet nudū: z fugit, z īn vestitū insilit.
In duob; peccavit mulier. Supbiuit z vci-
tū comedit. Quia supbiuit: humiliavit eam
dicēs. Sub prāte virt' eris violenta: vt etiā
vulnerib; te affligat ī defloratōe. Nūc q̄dez
subdita ē vīro p̄ditōe z timore: cui p' sub-
tecta fuerat: s; amore. Et qz ī fructu peccavit
ī fructu suo punita ē. Vñ dicitū ē ei. In dolo-
re paries. Qd dicitū ē ei ī dolore: maledictio
est. s; paries bñdictionē. Maledicta ei ē steri-
lis. Et ita ī puniēdo nō ē oblit': misereri de'.
Adā: qz ī solo esu peccavit: ī labore querēdi

sibi edulij punit' est. sic. Maledicta terra īn-
ope tuo. s; p opere tuo. s; p peccato: p q̄ factū
est: vt terra q̄ bonos p̄tus z vberes fructus
spōte faciebat. Desineps raras nec sine hōis
labore. quādoqz etiā p fructib; spinas z tris-
bulos germinabit. Et addidit. Et comedes
herbas terre: quasi etiā ī hoc par eris iūne-
to. Terre autē maledixit: quia de fructu terre
trāgressio facta ē: z nō aquis. Inde est qz co-
medit dñs piscē: s; nō legi' comedisse carnē
vīuētū de terra maledicta: nisi forte d' agno-
pascali: p peccō legis. Addit q̄ de labore. In
sudore vultus tui vesceris pane tuo: donec
īn terrā reuertar' s; i. donec moriaris: qz terra
es z īn terrā ibis. Pulcredictū est: tibi. q̄a q̄
īn eodē statu stetisses: donec trāsires ī mel'
si velles: modo d' miseria īn miseriā tibi mo-
re fluentis aque. Et tūc adam plangens mi-
seriam posteritatis sue vocavit vrozem suā
eua vt dicitur est.

De electione eorūdem de paradiso z rom-
phea ignea. **Ca. XXIII.**

Ecitqz deus ad e-

f vrozē tunicas pelliceas. s; pel-
lib; mortuoz animalū: vt signū
sue mortalitatis secū ferret. et ait. Ecce adam
fact' est q̄si vñ ex nob: fronta est. q̄si. voluit
esse vt de': s; īn enidētī est mō qz nō ē. Nec ē
vox dei insultantis: sed nos a superbia corri-
gētis: z est vox trinitatis. Vel ē vox dei ad an-
gelos: z vox plāgētis: qd p̄z: qz factus est a-
me: vt eēt q̄si vnus ex nob si stetit. Nūc er-
go ne forte, mittat ma-
num suā: et sumat de
ligno vite z comedat
et viuat īn eternū.
Apostopesis ē. quas
si. videt' v' cauet' v'
eijcite eum. Dura vi-
detur dei sententiā q̄
p̄dicitis penis penas
electionis addidit.
Sed p̄tra. Hāc em'
penam quā dederat
misericoz dīter tēperavit vt verum de eo ap-
pareat. Lum frat' su-
eris misericōie recorda-
beris: quia em' vīctu-
ri erant ī miseriā q̄n-
to eēt vīta diuurnis

Qd dicitū est vīuat īn
eternū: ad op̄tiones
hōis trahēdū ē. q. d.
z comedat hac op̄tū
one vt viuat īn eternū
vel eternuz accipitur
pro multo tempore.
Quidāz tradunt eos
fuisse īn paradiso. vij
horas.

Electionem p̄moz pa-
retū resp̄ntat ecclīa
īn capite ieiunij cum
eijcit ex se penitentes.

Libri Genesis

or tãto miserabilior
Si ergo gustassent
de ligno vite diuini
viviẽtes diutius mis-
seri essent. Nec e mi-
rum si etiã post pec-
catũ p esu ligni illi
diutius vixerent cũ
adhuc sint quedam
insule viventium in
quibus nullus mor-
ritur sic etiã lanugo
fit in folijs arboruz
apud sercs: cui? esu
vita prelatur. Etiaz
alexãder scripsit aris-
toteli d sacerdotibz
arborũ solis et lune
q esu pomoz lãgissi-
mã agant vitam. Et
sic dixerat emisit euz
domin? de paradiso
voluptatũ vt opera-
retur terrã de q assũ-
ptus e in agrũ scz damascenũ de q sumptus
fuerat: in q Cain Abel suũ fratrem interfecit
iuxta quẽ Adã et Eva sepulti sunt i spelũca
duplici Et collocavit añ paradisi volupta-
tis cherubin et flãmẽũ gladiũ atqz versatiles
vt angel? arceret diaboliũ: ignis hoĩem Vel
ministrato angeloz posuit ignẽ ibi qui inter-
cluderet paradisi ingressuz q noĩe gladij nõ
cuiuslibet sed versatilis dicitur. id est vtrobiz se-
cãtis. qz pena fuit homini i vtraz parte sui
puniri in aia scz z in corpore Vel dicit? e ver-
satilis. id est aptus ad versandũ. i. tollenduz
cum de? veller Ablatus em fuit ad tẽpus i
trantibz Hela et Enoch. penitus ðo nõ. do-
nec in morte xpĩ fuit extinctus. Si querit
quid cõsumebat ignis ille. Potest dici: quia
qda? species est ignis: sicut in vita beati Ni-
colai legitur cui si manũ adhibes ardorẽ se-
tis. sed nõ pãteris adustionẽ: nec eget mate-
ria quã cõsumat: z taliter vrit spiritũ. Ire-
rum si queritur. quare pmisit deus hoĩem tẽ-
rari cũ eũ sciret lapsurũ Et de multis in hũc
modũ dicimus qz tum ad ðsens attinet op?
qz sic voluit. Si qrit cur voluit: insipida e
questio querere causam diuine voluntatis
cũ ipa sit sũma causa oĩm causaz.

De generationibz Ade. Ca. XXV.

cilicũ dat in signum
tunicaz pellicearum
cinerẽ sub his verbis
cũtis es zc. z i memo-
riam maledictõis ele-
cti ardẽtes candelas
ferũt: qz p ope q poz-
revertit man? ad poz-
mũ veritũ apposita e
igneã rãphea parad-
iso Trãseũt qz ad ali-
am eccliaz: z claudũ-
tur corã eis fores in
signũ adit? paradisi
quondã occlusi Nõ
ad mensam: sed sup
terrã comedunt quia
maledicta terra i ope-
retuo Nemo dicit eis
aue. quã nõduz mu-
tatũ erat nomen eue
qõ i salutatiõẽ beate
vginis marie factũ e

Dam cognouit

a vxore suã sed nõ in paradiso. s. iaz
reus et electus Breuiter legislator
generatiões a de transit festinãs ad tempora
Abrae pãtis hebreoz et plures subicit Ade
filios z filias S; Method? martyr orauit
duz esset in carcere: z reuelatum e eiã spũ de
pncipio et fine mũdi: qõ et orauit et scriptuz
licet simpliciter relĩt dices q virgines egressi
sũt de paradiso. Et año vite Adã. xv. nat? e
ei Cain: et soror ei? chalmana. Est em fa-
ct? est Adã quasi in etate. xxx. annoz. tñ fuit
vnt? diei et anni. et post duoz añoz et triũ: z
sic de ceteris. Et potuit añ Cain multos ges-
nuisse q tacent h. Post alios. xv. annos nat?
est ei Abel et soror ei? Delboza. Anno vite
Adã. cxxx. Cain occidit Abel: et luxerũt eũ
Adã et Eva centũ añis Luc nat? e ei Seth
xxx. anno pme ciliadis. i. pme etas. Unum
seculũ scz spaciũ mil-
le annoz ciliã dicit
mus Inchoat enim
method? seclã post
cc. annos Ade. z vo-
cat seculũ vnaz cilia-
dem. Et psonat in h
lxx. q dicit Adam
cxxx. añoz eẽ cũ ge-
nuit Seth. s. tamẽ i
hebreo. cxxx. Sed
tñ redeam? ad breui-
tatem genesis. Cõce-
pit Eva et peperit Cain q interpretat posses-
sio. rurũqz peperit Abel qõ sonat luctus vl-
meroz vel vapor: qñ cito trãsitur? tanqõ noĩe
pphetatũ fuerit: qõ de ipõ futurũ erat. tñ fm
Josephũ interpretat nihil hĩc: qz nõ reliqũt ses-
men sup terrã. Abel fuit pastor z Cain agri-
cola. Cũ ei esset malignissim? vt etiã auarĩs
cie cõsuleret suc: prim? terrã incoluit.

De oblatiõibz fratru. Ca. XXVI

Est multos di

p es obtulerũt dño mũera Cain
d frugibz Abel fm Josephũ lac
z pmogenita agnoz. Moyses ait de adĩp-
bus eoz. id est de pinguioribz gregis etiã
obtulit Creditur Adã in spũ docuisse filios
vt offerret decimas deo et primitias. Et res-
pexit de? ad Abel et ad mũera ei?. ad Cain

vero et ad mūera ei nō respexit: qz placuit deo abel. et p ipso placuit oblatio ei qd quō cognitū fuerit: alia trāslatio aperit Inklam manū de' sup abel: et sup mūera ei' Ignis em de celo oblationē ei' incēdit: vt legit De lie factū in carmelo z in Leuitico sub moyse Mūera vero Cain ex auaricia hoīs nata deo nō placuerūt. Iratusqz ē Cain et occidit vult' ei' p verecundia minorē sibi platur vident. Incepās g dñs Cain ait. Quare iratus es. Nōne si bñ egeris recipies pmiū. scz a me: vl' p recipies theodotio posuit accēptabile erit mun' tuū. Sinaut male: statim peccatū i foris aderit. i. psto ē. z in voluntate p quā ingressus es ad op' Sz tñ qz liberi es arbitrij: sub te id est in pte tua erit appetit' eius peccati: et dominaberis illi' si volueris Alia trāslatio habet. Quare cōcidit vultus tu' Nōne si recto offeras et recte nō diuidas peccasti. Quiesce. Ad te puerisio ei' z tñ dominaberis illi'. i. in te est vt pctō pueritatis. Recte obtulerat: qz deo: qz creaturā creatori sed nō recte diuiserat. qz seipm qz melior erat oblatione obtulerat diabolo. Al' nō recte diuisit: qz meliora sibi retinuit: spicas vero atritas et corrosas secus vīā dño obtulit.

De morte Abel. Caplm. XXXVII.

Quidens itaqz

I Cain fratri suo dixit ad eū. Egrediamur foras in agrū: vel trāseamus. Dicit Hieronym' qz h supflue in samaritanoz libris et not' stroz reperitur. Nō enī legit qd dixerit ad euz. sz intelligendū est qd dixerat et verba domini increpatis scz Et tunc cōsurrexit aduersus abel et interfecit eū: z dixit dñs ad eū. Ubi est abel frater tu'. Nō igno rādo sed increpādo impropēas fratricidij Qui cū vellent occultare factū. dixit de' Vox sanguinis fratris tui abel clamat ad me d' terra. i. notoriū ē qd fecisti: qz effusio sanguinis h indicat: nec eget accusatore qd in euidēti ē Inde est q' in ecclia quorundā mos est: etiā si nemo accuset p sāguinis effusioē suspecti in loco sacro trahūtur in causam: qz sanguis clamat: qd si negauerit: iudicio dei examine tur: z iuramento Nūc ergo maledictus eris

sup terrā vagus z pfugus. Verito iste maledictus et non adam: qz sciens iste penā p' me p'uaricationis: inde fratricidij addidit. Timens ergo Cain ne vel bestie deuozaret eum si egredere' ab hominibz: vl' si maneret cū eis occideret eum p peccato suo dānans se et desperans ait. Maior ē iniquitas mea qz vt veniam merear

Maior ē iniquitas mea qz sit id q' veniā merear. q. maior iniquitas mea oī merito.

Omnis q' inuenerit me occidet me. Et timore h dixit vl' optādo dixit. qz vīnā occidat me. Dixitqz ei deus. Nequa qz ita fiet. Nō cito scz mortis sed oīs q' occiderit Cain. supplendū ē. libera bit eum a timore: a labore: et miseria Et tūc addit imp'onaliter septuplū punitē. id ē punitio fiet de eo dum viuet in pena vsqz ad septimū lamech qd psonat trāslatiōē. Omnis q' occiderit Cain: septē vindictas soluet Tradit q' dam penam eius durasse vsqz ad septimā eius generationē: qz septem peccata pmissit. Non recte diuisit: fratri inuidit: dolose egit: vocās in agrum occidit: pecciter negauit: desperauit: penitentia damnat' nō egit. Al' omnis qui occiderit Cain septuplū punitur. i. p' qz ipse Cain p phibitōe homicidij que nō dū fuerat facta Cain. Et post fuit deus signū in Cain: tremorez capitis: vt sic sciret a dño punit' et excomunicatus: z i dignus misericōdia ne inefficere. Tūc egressus a facie dñi habitauit ad plagā oriētale eden id est deliciaz non in delictis. sed versus terram deliciaz Josephus ait: z multā pagrās terrā cum vxore sua chalmāna collocat' Electōez Cain repositat ecclia excomunicando sanguinarios p'cipue cū candelis extinctis: qz et ille et isti vīā fratru extinperūt habitauit in terra nod. i. instabilis et vagus qd sonat nod. et d' Cain nod.

De generationibz Cain. Ca. XXXVIII

Ugnouit cain

C vxorem suam que peperit enoch z fecit ciuitatē. z dixit eā Enoch ex nomine filij sui enoch. Hic patet q' tā mult' hoīs erant: z si nō dicatur eorum generatio

Libri Genesis

quos uocauit Cain ad urbē faciendā: quoz
auxilio eas fecit. Et ait ioseph: qz rapinis et
violētia opes pgregans: suos ad latrocinia
iuitabat: z simplicitate vite hoim ad iuetōez
et inegalitate pmatant mensurari z pōde
rū et ad calliditate z corruptionem pduxit
Terminos terre p m^o posuit: ciuitates munit
uit siue murauit: et timēs q̄s ledebat ob secu
ritate suos in urbibz collegit. Porro enoch
genuit irad: q̄ mantabel qui matufael: q̄ la
mēch: q̄ septim^o ab adā et pessimus: q̄ p m^o
bigamia intro duxit. z sic adulterium ptra le
gē nature et dei decretū pmissit. In pma em
creatiōe vnica vnico facta est mulier: z de^o p
os a de decreuerat. Erunt duo in carne vna.
Acceptiqz duas vxores adam et sellam. Ge
nuitqz ada iabel: q̄ adiuēnit portatilia pasto
rū tentoria ad ministrāda pascua: z greges oz
dinauit: z characteribz distinxit: separauitqz
fm genera greges ouiu a gregibz hedozū: et
fm qlitate vt unicolores a grege sparsi velle
ris: z fm etatem vt anniculos a maturioribz
z cōmissuras certis tēporibz faciendas itel
lecti. Nomē fratris ei^o tubal: pater canentiu
in cithara et organo. Non instrumentoz q̄dē
q̄ lōge p^o inuēta fuerūt: sed inuētor fuit mu
sica. i. consonantiaz vt labor pastoralis q̄si i
delicias verteret. Et qz audierat adam p pbe
tasse de duobz iudicijs: ne periret ars inuen
ta scripsit eam in duabz columnis i qlibet to
tam vt dicit ioseph: vna marmoza: altera
latericia: quaz altera nō diluere diluuiō. al
tera nō solueret incēdiō. Barmozeam dic
iosephus a dhuc esse i terra syrica. Sella ge
nuit tubalcaim: q̄ ferrareā arte p m^o inuenit
res bellicas prudēt exercuit: sculpturas ope
rum in metallis in libidinez oculoz fabrica
uit. Quo fabricante tubal de quo dictū ē so
no metalloz delectat^o ex ponderibz eozū p
portiones et psonatias eoz q̄ ex eis nascūt
excogitauit: quā iuetōez greci pythagore ar
tribuit fabulose: sicut et ex ope fructū excō
gitauit operari. i. sculperi i metallis. Cū em
frutices incendisset i pascuis: vene metallo
rū fluxerūt in riuulos: et sublate lamine figu
ras locoz in d b lacuerāt referebant. Soroz
pō tubalcaim: noema: q̄ inuenit artem varie
teature. Lamech aut fm iosephū res diuinas
sapienter sciens: vidēs Cain communi pene
subiacere: sibi pō debere maiorem penam: p
dixit hoc mulieribz suis sic: quoniam occidit

rum in vulnus meū: et adolescentē in liuore
meum: septuplum dabitur vltio: d. Cain. de
lamech pō septuagies septies. Lamech pō
vtr sagittarius diu viuendo caligine oculo
rum incurrit: et habens adolescentē ducē dū
exerceret venationē. p delectatione tū z vtrū
pellū: q̄a nō erat vltus carniuz ante diluuiū
casu interfecit Cain: inter frutecta: estimans
feram: quem qz ad iudiciū iuuentis dūtgēs
sagittam interfecit. Et cū expertret q̄ hoiez
sez Cain interfecisset iratus illi cum arcu ad
mortem verberauit eū. Occiderat ergo Ca
in in vulnere adolescentem in liuore vulne
ris. Vel vtrūqz occiderat in vuln^o et liuorez
suū. i. in damnationē suā. Et ideo cū peccas
tum Cain punitum esset septuplū vt dicit^o
suū punitum est septuagies septies. i. lxx. aie
z septem egressse de lamech in diluuiō perie
rūt. Vel hoc numero maiozitatem pene tū
notat: Hebre^o ait. Mulieres sue sepe male
tractabant eū. Unde ipse iratus dicebat eis
se pati h p duplici homicidio qd egerat: tū
terrebat eas subdendo penam. q. d. Cur me
vultis interficere. Brau^o punitet q̄ me interfi
ciet q̄ qui Cain.

De Seth et ei^o generatiōe. Ca. XXX

Ugnouit quoqz

c adam adhuc vxorem suam que pe
perit filium et vocauit eū seth. Dis
c. strabus post mortē abel vouisse adā non
vltia vxore suā se cogniturum: sed deo iube
te per angelū fregit votū vt dei fili^o de eo na
sceret. Tū iosephus
dicit: qz abel exiēto Legit adā. xxx. habu
et Cain effugato: ille filios z totidē fili
adā de pcreatiōe fili as pter cain z abel.
ozū cogitabat. et ve
hemēter eū generationis amor angebat. hāc
cogitationē p pagationis ponuit vocare strā
bus pceptū dñi qz iusserat Crescite et multū
plicamini. S. z et seth nat^o ē fili^o que vocauit
enos: qd sonat hō vel vtr quasi rationalis z
fortis: qz p m^o cepit inuocare nomen dñi
Forte inuenit pba depcatoria ad inuocādū
deū. S. z pleriqz hebreoz arbitrant q̄ smagl
nes ad honorem dei excogitauerat et errāt.
Vel forte ad excitandā pgriciā memorie dei
effigiat dñm vt modo fit.

Epilogū interfecit. Ca. XXX

b 2

Ecce est liber gene

b rariōis adē Repetit de generatiōe
ade: vt itēgrū ordinē genealogiarū
psequat. Un̄ qdā incipiūt ab adam primā
eratē. Alij a seth: q̄b assentit methodi, et ideo
h̄ dicit: qz de abel null⁹ nat⁹ est: et generatiō
Cain tota perijt in diluuiō. Vicit adā, cxxx.
annis: et genuit seth ad imaginē et similitudinē
suā: ipse ad imaginē dei: reliquit ad imaginē
eius qd̄ fere idē est. Vel post mortalis mor
tales Un̄ q̄lis terren⁹ tales et terrent. Forte
moyses, c. annos luc⁹ ade p̄termisit: qz vt dī
xim⁹, lxx. et methodi et ioseph⁹, cccxx. annoz
eū fuisse scribūt cum genuit seth. Iste genuit
enos: q̄ cainā: q̄ malaleel: q̄ iareb: q̄ enoch
q̄ marufalez: q̄ lamech: q̄ noe. Sicut ergo i
generatiōe Cain septim⁹ scz lamech fuit pel
sim⁹: ita i generatiōe seth septim⁹, h̄ enoch fu
it optim⁹. Et trāstulit illū de i paradisu vo
luptat⁹ ad tps: vt i fine tēporū cū belia puer
tat corda patrū i fili
os. Iudei tū causaz
hui⁹ trāslatiōis attri
buunt post septena
rio q̄ sanctitati eius
qz plures legunt s̄a
ctiores eo: quozū null⁹ trāslat⁹ est. In tantū
em̄ aiunt deū oīa sub septenario disposuisse
qz etiā dicunt cum septē celos creasse: et cui
qz nomē montū vocat. De annis marufa
le diuerse sunt opiniones. Scdm̄ cōputatiō
nem, lxx. vixit annos, xiiij. post diluuiū: s̄
non legitur fuisse i arca nec trāslat⁹ vt enoch.
Quidam dicunt qz mortu⁹ fuerit ante diluui
um sex annis. Hieronymus asserit qz eodez
anno in quo fuit diluuiū, quod etiam dili
gens computatiō annozū eius fm̄ genesim
manifestat. Tamen omnes in numero annoz
rum vite eius conueniunt: quia vixit annis
dcccclxx. m̄. Porro noe fuit decim⁹ ab adā
in quo prima etas terminata est: ita qz et ipse
fuerit in ea. Huius etatis annos, lxx. ponūt
duo milia, ccc. lxx. alij, lxx. Hieronym⁹ nō
plene duo milia. Methodi duo milia. Ipe
tamē p̄ ciliades secula disponit: nec apponit
annos si sup̄sint et ideo nihil certū de nume
ro annoz tradidit.

De causa diluuij. Ca. XXXI

De vero cū qui

n gētoz est ānoz. genuit sem. cham
et iaphet. Moyses dicitur de dilu
uio p̄misit causā et dices. Cū cepissent hos
mines mltiplicari sup̄ terrā: viderūt filij dei
i. seth religiosi filias hoīm. i. de stirpe Cain:
et vici p̄cupiscētia acceperūt eas vxores: et
nati sunt inde gigātes. Tēpus qd̄ qū factū
fuerit h̄ vtrū sub noe vel an̄: vel multū vl̄ pa
rū ante non determinat. Ioseph⁹ autē dicit qz
vsqz ad septimā generatiōem boni p̄māserūt
filij seth. Post ad mala p̄gressi sūt recedētes
a solēnitatibz paternis: et ob h̄ p̄ra se deū ir
ritauerūt. Nā multū angeli dei. i. filij seth. id
est qui supra filij dei cū mulieribz coeuntes
iniuriosos filios genuerūt: q̄ p̄pter p̄fidelitaz
fortitudinis gigātes a grecis dicit sūt. De
thodius causaz diluuij hoīm scz peccata dif
fusius exequitur dices: qz quingentesimo āno
p̄me ciliadis. id est post p̄mam ciliades filij
Cain abutebant vxoribus fratrū suozū nī
mūz fornicatiōibz. Sexagesimo anno mu
lieres in velantiā verse sup̄greffe virtis abute
bantur. Volutuo adā: seth separauit cogna
tionem suā a cognatione Cain: qui redierat
ad natale solū. Nam et pater viues p̄hibue
rat ne p̄miserent: et habitauit seth in cordan
in quodā monte primo paradiso. Cain ha
bitauit i cāpo vbi fratrē occiderat. Quingē
tesimo anno scdē ciliadis exarserūt hoies in
alterutrum coeuntes. Septingentesimo anno
scdē ciliadis filij seth cōcupierunt filias Cas
in et inde orti sunt gigātes. Et incepta ter
tia ciliade inuidauit
diluuiū. Sic ordiat. Hāc opinioez alibi
methodius. Potuit damnat augustinus,
etiā esse vt incubi de
mones genuissēt gigātes a magnitudine cor
porū: denominatos, sic dicitos a geos qd̄ ē
terra: quia incubi vel demones solēt i nocte
opprimere mulieres. s̄ etiā imānitati corporū
rum respōdebat imānitas animoz. Post di
luuiū tñ nati sunt alij gigātes in hebron: et
post fuerūt in t̄bam ciuitate egypti: a qua et
titanes dicit sūt: de quoz stirpe fuit enachi
culus filij habitauerūt in hebron. De quibz
ortus est golias et quidam alij. Fratuz de
us peccatis hominum dicit. Penitet me se
cisse hominē, q. d. Faciaz qd̄ solet facere ho
mo penitēs opis sūt: delet em̄ qd̄ fecerat. Et

Libri Genesis

est sensus. Delebo hoïem quem fecerā. Nō enim pmanebit spūs meus, id ē indignatio mea in hoïe in eternū qz caro est, q. d. Non pntā eum eternaliter vt diabolū quia fragilis ē: s; h reddā qd meretur. Et tamen pūs qz disperdam eū: dabo ei temp⁹ penitendū s; cxx. annoz. Non em̄ intelligendū est de spū hominis, sed de dei indignatione. Nec ē termin⁹ iste humane vite post diluuium: cum post iueniat homo amplius vixisse. Et dixit domin⁹ hoc ante annos, cxx. qz inciperet fieri arca vt dicit Hieronym⁹: q̄ facta legit. c. annis. **U**tm strabum eo anno dixit quo cepit arca fieri. S; qz in malicia pseuerauerūt aū p̄ficum tēpus s; centesimo anno delecti sunt. **T**ū iosephus dicit hūc terminū vite hoim statutū. **Q**uā dicit deus tactus dolore cordis intrinsec⁹: forte nihil aliud ē qz q̄ homines latebat quātitas diuine offense. **U**l' antropospatos ē s; humana ppassio qū attri- buit deo qd hois est.

De arca Noe. **Ca. XXXII.**

De vero erat ^{per}fect⁹

N in generatōib; suis: q̄si nō illi⁹ pfectionis q̄ ē in patria: s; fm̄ modū generationis sue s; terrene. Et dixit dñs ad noe. **F**inis vnuerse carnis venit corā me p̄ter eos q̄ in arca erūt saluādī: disperdam eos cū terra. cū fertilitate terre. Tradit qz vigo- rem terre et fecunditatez lōge inferiorē cē p⁹ diluuiū q̄ ante: vnde eius carnū hoī concessus ē cū antea fructib; terre vicitaret. **F**ecit noe iuxta pceptū dñi arcam d lignis leui- gatis. i. politis: vel qdratis. **A**lia lfa: vel bituminatis longitudine, ccc. cubitoz; latitudi- ne. i. altitudine, xxx. ad modum s; humani corporis: in quo lōgitudō sexties est maior la- titudine: et decies maior altitudine. **E**st autē longitudo a planta vsq; ad verticem. **E**st la- titudo a crate lateris ad cratem. **A**ltitudo a dorso vsq; ad ventre. **Q**d tamen multi d cor- pore christi tm̄ dictū esse volunt: quia sic legitur in Isidoro q̄ humani corporis in- star ostendit in quo christ⁹ apparuit. **F**uit ergo hec arca in fū- damento quadrata

Quasi agricole locu- tus est domin⁹ vt fa- ceret scilicet nauē in- star arconij. id est ad- conum tendentis vl' forte ab arcēdo quā vndiq; clausa:

sed i forma altera parte longiori ab angulis in artum conscendens donec in cubito sumi- tas eius pficeretur. Bitumine intus et extra linita est: qd est gluten feruentissimū quo li- gna linita nō dissoluunt aliq̄ vi vel arte: nec materia vl' macerata bituminata solui potest sine menstruo mulieris. **I**n lacu iudee sup- natans colligitur. **I**n syria limus est a terra estuans. **F**acta sunt in ea cenacula et tristega id est distincōes dicte a trica. **D**icit alia trāf- latio bicamerata et tricamerata. **D**abuit em̄

quinq; cameras: q̄s Augustinus etiaz p̄- ter sentinas dicit ibi fuisse. dices super ta- bulatū sentine fuis- se bicameratā. **U**na enim camerarū erat stercoraria alta apo- thecaria: et sup hāc mātionem erat alia tricamerata. **L**atera- les camere erāt vna imittum: altera mīti-

um animalū: media hominū et auū. **E**t habuit hostiū vbi bicamerata et tricamerata iū- gebantur. **A**lij vero has q̄nq; cameras i al- titudine sola disponunt inferiores que et sen- tina stercorariam dicentes. **S**ecūdam supra il- lam apothecariam. **T**ertiam imittum aialuz et serpentum et vbi he iunguntur ostium po- nunt. **Q**uartā mītum animalū. **S**upremā hominū et auū. **I**osephus tamen dicit arcē quattuor cameras habentē forte stercoraria vel sentinā non includens. **F**ecit in ea noe fe- nestram quam hebrei crystallinam fuisse tra- dunt: que in hebreo vocat meridtanū, a sym- macho dilucalū. **D**icit rabanus cubitos ar- ce fuisse geometricos alioquin tanta capere non valeret. **C**ōtinet em̄ cubitus geometric⁹ sex nostros vel nouē. **P**roprie em̄ cubit⁹ pe- dem et dimidium habet.

De ingressu in arcā. **Ca. XXXIII.**

Effecta igitur

P arca dicit dominus ad noe. **I**n- gredieris arcam tu et filij tui vxoz tua et vxozes filiozū tuoz. **I**n his octo re- seruatū est seminarium generis humani. **E**t seorsum vxos: seorsuz mulieres noiauit dominus cum de ingressu loqueretur. **A**cll

diceret Tempore af
 flictionis vacanduz
 ē ab amplexibz mult
 erum: et cunctis ant
 manibus vniuerse
 carnis bina induces in arcam, id est cōbinas
 ra: vroz sem parsiayr
 or Cham cathastua:
 vroz saphet stua,
 ta, id est masculū et feminā. De imundis em
 animalibz fuerit ibi tñ duo fm genus suuz
 de mūdīs vero septē. Imūda vero vocat
 ea moyses fm tempus suum que scz lex mo
 saica vocat imunda. Vel tunc dicta sunt im
 munda: que etiā tunc naturaliter esui hoim
 non erant apta Ideo dici naturaliter: qz nul
 la adhuc ad edendū concessa. Tolle scz tecū
 ex omnibz que mandī possunt: vt sint tam tī
 bī q̄ illis in escam. Si queritur vtrū de mī
 nutis vel imundis animantibz aliqua intro
 ducta sunt ad hunc numerū. Dicit Aug^o q̄
 q̄ nō generāt de coitu: non fuit necesse esse in
 arca que scz de puluere vt pulices: vl d̄ hu
 moribz vel corruptionibz nascunt. Quare
 ex coitu generatua tñ introducta sunt inuicē
 cū addit. fm genus suuz vel in genere suo.
 Queritur etiam si sine transgressiōe manda
 ti ibi aliqua fuerūt inclusa: que necessitas eo
 rum alendorū que vescunt carnibz coegisset
 icludī. Dicit Aug^o posse esse p̄ter carnes ali
 mēta cōmunia: maxime cum ea q̄ carnibz ve
 scuntur fico et castanea vesci possint: precipue
 cum omnibz vesci cogat fames. Forte nō dū
 etiā animalia carnibz vescēbāt: sicut necho
 mines. Fecitqz noe cūcta q̄ sibi domin^o p̄
 ceperat. Septentesimo anno vite sue ingres
 sus est noe in arca cū omnibz que dixerat ei
 dñs: q̄ et nutu diuino et angeloz ministerio
 adducta sūt mēse scdo die. xvij. q̄ ab hebreis
 nisan dicit: a latinis maius: a macedonibus
 dion. Moyses aut in legitimis nisan. i. apri
 lem primū mēsem constituit fm iosephum In
 cōtractibus p̄o. i. in mercibz faciēdis et i alta
 gubernatione seculi temporoz decreta et vsua
 lem ordinem mensū seruauit. Dicit ioseph^o
 q̄ ab adam vsqz ad h̄ ips fuerunt anni duo
 milia. sexcenti lvi. q̄ in sacris lris conscriptū
 integritate signatum est.

De inundatōe et cataclismo.

Capit. XXXIII.

Ingresso noe in

l arcam ruptū sunt fontes abyssi. id
 ē aque que sunt in visceribz terre: et

cataracte celli. id est fenestre aperte sunt, id ē
 nubes Cataracte p̄te sūt meatus nulli flunij
 cum nullus p̄ septē ostia sepatur: vel loca eius
 dem q̄ catadupla dicunt. Abusine quilibet
 aquaz meatus dicitur initialis. id est cata
 racte. Et pluit sup terrā. cl. diebz et noctibz, et
 eleuata arca i sublimē ferebat: et sup omnes
 mōtes excreuit aqua altior cubitis. xv. vt ab
 lueret sordes. etis. vsqz quo ascenderāt ope
 ra hominū. Usqz ad eūdē locū ascēdet ignis
 iudicij ob aeris purgationē. Sed nō videtur
 opa hominū tātū ascēdere potuisse: cum
 olymp^o vsqz ad liquidū aera vadat. sup quē
 lre inscrip̄e i puluere p̄ annū reperte sūt stes
 tisse immobiles: qz ventū delere non poterāt. p̄
 p̄ter altitudinē montū vbi pro nimia aeris
 raritate nec etiā aues viuere queūt: nec phī
 losophi ascēdentes absqz spōgijs plenis aq̄
 aliquantulū ibi manere potuerūt: q̄s naribz
 apponētes crassiorē inde aera attrahēbāt
 Sed sunt qui putant altitudinē montū
 tunc non fuisse tantā quanta nunc est. vl for
 tasse in sublimibus sacrificates ignem accē
 debant: cui^o vapor et fauilla multum ascēde
 re potuerūt: et aera maculare. Et cū intras
 set noe clausit ostium deus: et bitumē auit ex
 terius: et mortua est om̄is anima viuēs sup
 terraz: et obrinuerūt aque terras ita exaltate
 cl. diebz ab illa scz die qua ingressus est noe.
 Post dies. cl. ceperūt aque minui mēse. vij.
 ita qz. xvij. die mēsis requieuit arca sup mō
 tes armente. Illic arce reliquas vsqz nūc. p̄
 uinciales ostendūt. Dicit dilonij et arce vt
 ait iosephus: memoriā faciunt etiā qui bar
 baroz h̄storias p̄scripserunt De qua beros
 sus chaldeus sic ait. Dicit nauis eius q̄ i ar
 menā venit circa montem cordicum adhuc
 aliqua pars esse et quoddā bitumē exindū tol
 li: quo maxime hoies ad expiationē vtrūtur.
 Meminit eiusdem Hieronymus egypti^o q̄
 antiquitatem conscrip̄it. Manasses dama
 scenus de eiusdem sic ait. Est super numidā
 excelsus mons in armenia qui baris appella
 tur: in quo multos confugētes: sermo est dī
 lunij tempore liberatos: et quenqz in arca sūt
 mul denectum. Decimo tandem mēse p̄ma
 die mēsis apparuerunt cacumina montū.
 Usqz trāsissent. cl. dies aperuit noe fenestraz
 et emisit coruū qui non reuertebat. forte iter
 ceptus aquis: vl inueniēs supnatans cada
 uer in aquis est illectus eo Tamē iosephus

Libri Genesis

ait q̄ cūcta reperlens inundātia regressus ē ad noe Emisitq; post eum colūbā que cū nō inuenisset vbi requiesceret pes ei⁹ reuersa est ad noe Sed nōne cacumina montū iā erāt nudata Forte nondū siccata: et sic in palude requiescere non potuit sicut nec in aqua **U**l p̄ recapitulacionem prius potest intelligi factum: et postea dicitur Post dies septem iter emisit eā que vespere redijt ferens ramū oliue virentem Post alios septem emisit eā q̄ non est vltra reuersa ad euz. Igitur seccētes mōp̄mo anno vite noe p̄mo mēse: prima die mensis aperuit noe tectū arce: et vidit q̄ eric cata esset terre superficies sed egrediendi expe crabat dñi p̄ceptum.

De egressione noe et Jrle. Ca. XXXV.

Ense secūdo. xx.

m vij. die mensis dicit dominus ad noe Egredere d̄ arca tuā et vxor tua filij tui et vxores filiorū tuoz. Coniunctim iubente exire qui disunctim intrauerant. Ac si diceret eis Nūc redijt tempus āplectē di vt multiplicemini sup̄ terrā. Vox enim subiicit. Crescite et multiplicamini. Et egressus est noe cum vniuersis que erant cum eo eadem die qua ingressus fuerat reuoluto anno Ingressus est autē. xvij. luna mensis secūdi licet habeat alia trāslatio. xxvij. et egressus ē. xxvij. luna: quia quota ē luna hodie sup̄. addas tota erit eodem die reuoluto anno. si hodie prima: eadem die sequenti anno xij. Nec te moueat q̄ dicit egressus. xxvij. luna cuz liber dicat. xxvij. Potuit enim esse q̄ vespere septime die. xxvij. lune egressus sit iam imminente. xxvij. Media vero tempora quolibet nomie extremoz sepe nominantur vt cū dominus crucifixus fuit inter tertiaz et sextā: q̄dem euāgelista dicit hora tertia: alius septa. Vel potius fm̄ nomia septem dierū: si in tertia feria est luna. xxvij. reuoluto āno in eadem tertia feria erit luna. xxvij. q̄ cōpōtus diez p̄ vnam diem descendit in martilogio. Verbi gratia. Kalēde ianuarij sunt i dominica die. et luna. vij. reuoluto anno in kalēdis ianuarij reiterata luna erit. xvij. sed kalēde erūt secūda feria Ergo dominica die añ kalēdas erit luna. xvij. et sic a dominica i dominica reuoluto anno non addunt lune nisi decē. sed a kalēdis in kalēdas vndecim. Et edificauit noe altare domino: et d̄ mūdīs

animalibus septimū obtulit domino. Ideo em̄ iusserat dominus septem fm̄ genus suū induci: vt septimo oblato: sex sufficerent pagationi Locū autē quo egressi sunt. armenij egressorū vocant. Filij vero noe dixerūt thā non. id est. viij. p̄ numero egressorū. Ob hoc quoq; vt quidam tradunt: noe fecit altare de viij. lapidib; Et odoratus est domin⁹ odorem suauitatis: et ait ad noe Non vltra male dicam omni terre p̄pter homines quia prouisi sunt ad malū. Tempus autē sementis et metis et frigus et estus: mox et dies nō redescant. Forte nōdū ita plene distincta erāt. iij. tēpora q̄ nec vsq; ad diluuiū aque fuerāt collecte in nubes. Et benedixit eis dominus dicens Crescite et multiplicamini: et sit timor vester super cuncta animalia terre. Hoc dicitur statim p̄cessus est cū est eis in solaciū.

Esus carnū ante diluuiū nō erat: post mātia terre. Hoc dicitur statim p̄cessus est cū est eis in solaciū.

ne pauci homines a pluribus bestijs opprimiti timerint. Quasi de holera viretia pus de deram in cibū: nūc trado vobis animātia. excepto q̄ carnem cum sanguine non comedetis. id est animal suffocatum. Et prohibuit eis deus homicidiū fieri: quia maxie timebant ne domin⁹ iterū aquas diluuij inundaret super terram. et noe quotidie orabat ne hoc fieret: vt iosephus refert: pepigit eis deus q̄ vltra nō fieret diluuiū.

He timeant imbres super arcū suū dat⁹ ē i nubib; obfusus in nubib; Et signū

duoz. iudicij p̄ aquam p̄teriti ne timeatur: et futuri p̄ ignem vt expectetur. Inde est q̄ duos habet colores. ceruleū q̄ est aqueus: et est exterior q̄ p̄terijt: et rubeum qui est igneus qui est interior quia futurus est ignis Et tradunt sancti q̄. xl. annis ante iudicium nō vsq; debet arcus. qd̄ etiā naturaliter ostēdet desiccationē aeris iam inceptam.

De ebrietate noe et maledictione cham.

Ca. XXXVI.

Epit noe exerce

c re terrā et plantauit vineā: labru⁹ istas naturales p̄ cultū ad vsū vinee trabens: bibēsque vinū: sed ignorans vitm̄ ei⁹ inebriatus est. Et dormiens nudat⁹ est in tabernaculo suo Fundatio enim femoz sequitur ebrietatem sicut libido sacietatē. Sz

b 4

cum cham verenda patris vidisset nudata: irridens nunciavit hoc fratribus. Sed illi palliis imponentes humeris: et cutes retrorsum ne viderent, operuerunt patris verenda. Patet quia nondum homines utebantur femoralibus. **Eui Semiramis** fuit mulier quam primo adinvenit brachas et versus eam, eius suus minor ait

Waledictus chanaan puer servus erit fratribus suis. Si queris quomodo cham dicitur minor filius cum esset medius natus. Potest dici minor, si indignior vel forte minor statura. Vel de iaphet dicitur quod cum minor esset tamen prudentior fuit cham maiore. **Waledixit** autem non filio sed filio filij: quia sciebat in spiritu filium non servitutum fratribus: sed semen eius: nec omnes de semine: sed eos qui de chanaan. Peccata quidem patrum sepe vindicantur in filios temporaliter. **Et est sensus sic.** Non legeris de filio tuo sicut nec ego de te. **Et addidit.** **Benedictus** dominus deus sem: sicut chanaan servus eius. **Prophetia** est: quia prout in filiis sem cultum et nomen vestitus dei permansurum. **Et iterum.** Dilatet deus iaphet et habitet in tabernaculo sem: sicut chanaan servus eius. **Et prophetia** est: **Bentes** eius quod de iaphet dilatate sunt numero: deo auctore et in cultu deorum: deo permittente post inserte sunt tritico olive. **Et impleti** sunt dies noe decem annis et mortuus est. **Dicit** autem iosephus quod nemo putet falsa que de antiquorum longe vitate scripta sunt: quia propter virtutes et gloriosas utilitates quas lugiter perscrutabatur id est astronomiam et geometriam deus eis ampliora videntur spacia condonavit quam aliter discere non potuissent:

nisi sexagesimo viveret **Wagnus** annus completur reuersis plane annorum curricula matris omnibus ad locum **gnus** annus impletur sue creationis.

De dispersione filiorum noe et de nemroth.
Ca. XXXVII.

Edict moyses ad

principium genealogie noe dicens. **De** sunt generationes filiorum noe: et incipit a iaphet minore: ut ultimo loco ponatur sem: cuius successionem texere intendit. **Explicatur** autem ex eis. lxx. due generationes quoddecim de iaphet. lxx. de cham. lxxvii. de sem. **Et** tres disseminati sunt in tribus partibus orbis secundum

aliquinum **Sem** asiam. **cham** africanam. **iaphet** europam. **fortis** est **Uel** expressius dicitur secundum iosephum. **Filij** iaphet tenuerunt septentrionalem regionem: a tauro et amano montibus sicilie et syrie usque ad fluvium thanaym: in europa vero usque ad gadira. **Filij** vero cham a provincia syria et amano et libano montibus cunctas terras obtinuerunt quecumque ad mare sunt posite: apprehendentes etiam eas que usque ad oceanum sunt. et proprias facientes appellationes. **Filij** vero **Sem** usque ad oceanum seorsum habitant asiam: ab eufrate facientes initium. **Generationi sem** insistemus: alias transientes: hoc tamen addetes quod chus dicitur filius cham et filius chus nemroth qui cepit primus potes

esse in terra: et robustus venator hominum coram domino. **Id** est extinctor et oppressor amorem dominandi: et cogebat homines ignem adorare. **Ad** hoc exijt pro uerbis ad dicendum de aliquo fortis sit et malus quod nemroth robustus venator coram domino. **Hoc** ideo dicitur quod methodius dicit hunc fuisse de filiis hiron filij sem. **Quare** pro primus cepit dominari: ostendit agens de quodam filio noe. de quo non egit moyses sic dicens

Et tertio anno tertie cladis natus est noe filius in similitudine eius. et dicitur eum ionithus.

Trecentesimo anno dedit noe donatōes filio suo ionitho et dimisit eum in terram ethan. et intravit eam ionithus usque ad mare orientis: quod dicitur elto: schoza. i. solis regio hic accepit a domino donum sapientie: et inuenit astronomiam. **Ad** quem uentens neroth

Chaldei ignem adorabant et cogebant alios idem facere coburentes alia idola. **Sacerdotes** pro canopi hoc audientes quod magnus idolum in honore belli formauerant. remouentes coronam auream apposuerunt vas fictile ad modum coronone perforatum foraminibus cera obratis. **Uenientes** chaldei apposuerunt ignem et liquefacta cera aqua defluens que erat in corona extinxit ignem et proualerunt canopi idola.

Obijcitur secundum methodium de ionitho: quia non genuerat eum noe ante diluuium: quia non fuit in arca cum non fuerit mortuus ante: quia post instruit nemroth: nec post diluuium. **Fortis** non est vera ratio methodij.

Libri Genesis

gigas. r. cubitoz erudit? e ab eo z accepit ab eo consiliū in q̄b locis regnare cepisset. Joni-
thbus iste futuros q̄sdā euent? puidit z max-
me de ortu. sū. regnoz z occasu eoz p succes-
sionē. Quā etiā plane p̄phauit daniel. Et p̄dī-
xit discipulo suo nemroth: q̄ p̄mi regnarēt de
cham d̄ q̄ belus descēdit: post de sem medi z
p̄se et greci: post de iaphet romani. A q̄ redi-
ens n̄roth accēsus amore dominādī sollicit-
tauit gen? suū de sem: vt imperaret alijs qua-
si p̄mogenit? s; noluerūt. et ideo trāsiuit ad
cham qui aduenit z regnauit iter eos i ba-
bylone: et exinde dicit? est de filijs cham S; z
si vere fuit de filijs cham tūc nulla est q̄stio
quare iter eos regnauerit. Hui? exemplo
cepit regnare sectan vel sectam vl? vram sup
filios sem: s; feneyl sustene sup filios iaphet
Narrat aut? philo iudeus: vel vt alij volunt
gentilis philosophus in libro questionū su-
per genesim: q̄ ex tribz filijs noe adhuc ipso
viuente sunt nati. xliij. millia virozuz: z. c. ex
tra mulieres et paruulos habentes tres sup
seduces quos p̄dicimus.

De turre babilon Ca. xxxviii.

Est obitū vero

p̄ noe mouētes pedes suos ab oriente
z uenerūt duces in vniū in capuz
sennaar et timētes diluuiū p̄silio n̄roth vo-
lēz regnare: ceperūt edificare turrim q̄ p̄tin-
geret. vsq; ad celos habētes lateres p̄ factis:
z bitumē p̄ cemetō. Descēdit aut? dñs vt vide-
ret turrim. animaduertit vt puniret: z ait ad
angelos Venite z pfundam? linguā eoz vt
nō intelligat q̄sq; vocē p̄mi sui. In hac diui-
sione nihil noui fecit de?: qz voces eedē sunt
ap̄d oēs gētes: s; dicēdi modos z formas di-
uersis generibz diuisit. De hac turri dicit iose-
phus: qz latitudo erat ita fortissima vt p̄pe eā
aspiciētibz lōgitudo videret in mīn?. Dñs p̄o
v̄tos imitētes euertit turrim: et vocem
p̄riā vnicūq; partiti sūt. Propterea babilo-
niā p̄tigit vocari ciuitates. Babel em̄ hebrei
p̄fisionem appellāt. De hac turri meminit si-
bylla dicēs. Lū oēs hoies existerēt vni? vocē
q̄dā turrim edificauerūt excelsam tanq̄ p̄ eā
ascēsurī in celū. De campo p̄o sennaar i regi-
one babilonis meminit esicius dicēs. Qui
d̄ sacerdotibz sūt erepti: iouis sacra sumētes
in sennaar babilonis venerūt: diuisiq; sunt
post bec diuersitate linguaz migratōes agēz

tes: apprehēdentes mediterranea simul z ma-
ritima. Nec p̄tereundum puto q̄ moyses di-
cit regna filiū chus duos habuisse filios saba
z dodan. Josephus dicit saba et iudam:
quoz iudas egyptiacam gentem hesperioz
inhabitās iudeis cognomen suum reliquit.
Qd̄ aut? dī de terra sennaar egressus est assur
intelligendū est: qz nemroth expulit euz vi a
terra illa: z turre que eius erat iure heredita-
rio. Vel intelligendū nō ē de assur filio sem.
q̄ inuenit purpuram z vnguenta cinium vl?
corporū a q̄ chaldaea
z assyria dicta ē. s; as Chaldea babilō: senn
sur. i. regnū assyrioz naar: idem sunt.
inde egressum est qd̄
tpe sarug proauī abrae factū est. Regnū q̄dē
babilonij habuerūt q̄ de semie nemroth vsq;
qz ad q̄trā ciltadē z vltimū cūsmidem.

Prīmū in cildens. Ca. xxxix.

Iterum vero

erunt egyptios z assyrios tra. In
diebz sarug bel? nemrotides rex
babilonis: quia fuit alter belus rex grece in
trauit assyriam: sed parū obtinuit in ea. Duo
mortuo filius ei? ninus totā obtinuit assyriā
z ciuitatē in qua caput regni erat s̄tinere trij
dierum ampliauit: z a suo noīe ninuē dicit
Inde est q̄ q̄dam historie dicunt regnū assy-
rioz cepisse ab antiquo belo. qd̄ vez ē q̄trum
ad initū. Alij dicūt cepisse a nino: qd̄ vez est
etiā q̄trum ad regni ampliationē. Finis vi-
cit cham: q̄ adhuc viuebat z regnabat i bra-
ctia: alij i bracia: z dicebatur 3020 aīres inue-
toz magice artis qui z septēz liberales artes
in. xliij. colūnis scri-
psit septē encis: et se Strophanes p̄mus
p̄re latericijz s; vtrū idolatra egypti dio/
qz diluuiuz. Finis p̄batus lacedemonio
p̄o libros eius com rum in poetra magi-
bussit. Ab eis dez oz stri Anselmi.
ta sunt idola sic.

De ortu idolor. Caplm. xli.

Ortu belo ni

m nus i solaciū dolorū imaginē pa-
tris sibi fecit: cui tātā exhibebat
reuerentiā vt q̄bussibz reis q̄ ad eā p̄fugisset
parceret. Proinde hoies d̄ regno ei? diuinos
honores imaginē ei? ceperūt imp̄dere. Hui-
us exēplo plurim chartis suis mortuis ima-

gines dedecarunt: z sicut ab idolo belli cetera traxerunt originē: sic z ab e^o noie generale nomē idolorū. Sicut em̄ dicit^r est bel^{us} ab assyrijs sic z alie natiōes fm̄ idiomata lingue sue dixerūt alie bel. alie beel. alie baal: alie baalim. Imo z nomia specificauerūt alie beel: phezor. alie beelzebub dicitēs. S; tāde fert em̄ genealogie sem̄ prosequamur.

De generatiōe Sem. Caplm. XLII.

Em̄ cētum anno

Srū erat qm̄ genuit arfaxat biennio post diluuiū. Repugnare huic v^l def qd̄ dicitū ē sup̄ q̄ngētesimo āno noe natū Sem. et sexcētesimo iundasse diluuiū. Ergo post diluuiū cētēnari^{us} erat sem: z biennio p^o cētū et duoz ānoz. S; mos ē sacre scripture sepe limites numeroz ponere paucis annis si sup̄fuerint tacit^{us}. Potest q̄ dicit^r q̄ sem centū annoz erat et duoz: sed duos tacuit scriptura v^l noe cū genuit eū q̄ngētoz z duoz v^l duo decerant ad sexcētos cū inundauit diluuium. Vel ita legat^r lra. Sem centū ānoz erat p^o diluuiū: et erat biēnio post diluuiū qm̄ genuit arfaxat. Joseph^{us} autē dicit Sem filio arfaxat nat^{us} est post annos. xij. facti diluuiū: qd̄ forte vitū scriptoris est. Arfaxat genuit sale cui i luca subdit chathan fm̄. lxx. q̄ condidit sale: q̄ heber a q̄ hebrei dicit^r sūt fm̄ iosephum. Tū augustinus dicit Herito q̄ ritur vtrū ab heber dicit^r sūt hebrei v^l ab abraam q̄st abraei. Heber genuit phalech z iecraz. Phalech hebraice diuisio eo q̄ in dieb^{us} ei^{us} p̄ diuisione linguaz diuise sūt gētes z diuisio terraz facta: sed sub isto p̄cipue facta d^r: qz i isto z i filijs ei^{us} remanere lingua antiq^{ue}: alij quasi ab eo diuisi sūt. Phalech genuit reu vel regau: qui sarug. q̄ nachoz. q̄ thare. Thare cum esset septuaginta annoz genuit abram: nachoz z aram: z est ordo p̄posterus. Aram em̄ p̄mogenitus z abram vltim^{us} fuit: z forte nō genuit eos cū esse huius temporis. sed tūc cepit generare. z suis t̄pib^{us} eos genuit scz p̄ diuisa t̄pa: ita q̄ tā cētūz viginti annoz erat cū genuit abram q̄ fuit vltimus. In thare terminat scda etas: habēs scdm̄ septuaginta. Bille. lxxij. ānos fm̄ methodiu.

Qui inuenit i glosa sup̄ lucā. In quadaz eniteratione generatiōnis chri^{sti} d̄ cainā re: partes p̄ quā. m. locū istum correxit.

cllādē: fm̄ hebraicaz veritatem annos. Dcccij. Et tot annos dicit Josephus vsq^{ue} Ita nō breuē faciunt ad natiuitatez thare hanc etatem hebrei: sed vsq^{ue} ad natiuitatem abre extēdit hec etas. Porro arā genuit loth. z ieschā q̄ z sarat: z melcham: z mortu^{us} ē añ patrē suū i bur chaldeoz. Et ē nomen ciuitatis bur fm̄ iosephū: vbi z hacten^{us} sepultura ei^{us} osidit. Hebrei bur ignē dicit^r inde fabulant q̄ chaldei in ignē p̄ quē traiciebant paruulos piecerāt abzā z arā: qz nolebant ignē adorare: z arā ibi expirāte. abzā dei auxiliō ē liberat^{us}. An̄ d^r. Ego sū q̄ educi te d̄ bur chaldeoz. Thare q̄ odio habēs terram p̄pter luctū aram: nec valēs sustinere iniurias q̄ fiebant ei v^l ignē coleret statuit peregrinari: et dedit nachoz melchā vxorē: abre p̄o sarat: q̄ z loth fratē vxoris in filiuz adoprauit: quia sarat sterilis erat.

De egressu thare z suoz de chaldaea.

Ca. XLIII.

Gressus ē ergo

Ethare cū illis v^l irēt i terrā chanaanā venētiq^{ue} vsq^{ue} ad arā mesopotamie ciuitatē. lxx. ponūt charrā: qz cū. b. aspirationē virobiz habeat in grecū vertere nō potuerūt. ch. p̄ vtraq^{ue} aspiratiōe posuerūt. An̄ z filiū noe habā dixerūt cham. Inde est qz varie legi^t orcb v^l chozeb. raab v^l rachab. Mesopotamia p̄o a circūstentib^{us} aq^{ue} nō mē accepit. Deso em̄ medius. potamos aq^{ue}: sicut aq^{ue} legia d^r q̄st aq^{ue} ligata. Et facti sūt dies thare. ccv. annoz: et mortuus est in aram.

De annis Abre post mortem patris.

Capl. XLIII.

Itit aut domi

Dnus ad abram. Egredere d̄ terra tua zc. lxxv. ānoz erat abzā cūz egredere^t d̄ arā. Joseph^{us} autē. Dimisitq^{ue} chaldaea cū. lxxv. ānoz eēt d̄no subēte. v^l migraret i chananeā. Si q̄ post mortē patris abram erat annoz. lxxv. p̄z qd̄ dixim^{us} qz thare plus q̄. lxx. annos habebat cum genuit abzā. Si em̄ in illa etate genuit abram: tūc post mortē patris erat abram. cclv. ānoz. Augustinus tū dicit p̄ recapitulationē hoc esse dictū. Ad huc em̄ viuente patre cum esset. cclv. annoz z abram. lxxv. egressus ē de aram relinque

Libri Genesis

Ibi patrem et fratrem: et in itinere dum iret in mesopotamiam dominum locutum ei et dixisse. Egredere de terra tua, non enim iam es egressus sed animum revertendi ad eam habebat, q. d. Qui egressus es corpore: egredere mente. Hieronymus dicitur vera esse hebreorum traditione que et annos thare ponit, lxx. cum genuit abram: et mortuo patre egressum abram de aram et plurimum esse annorum tunc que moyses dicit: sed annos eius puratos ab illo tempore que dei auxilio euasit ignem chaldeorum: ut id ei repuerit tempus erat, et que professus est dominum spernens idola chaldeorum. Et dicit iosephus, iam recidebat vita hominum paulatim declinans usque ad moysen in quem terminum vite que constituerat dominus confirmavit: Centum enim et xx. annorum moyses mortuus est.

De aduentu Abre in terram chanaan. Caplm. XLIII.

Ulit ergo abra

sarai et loth: et animas que fecerat in aram. I. animam que ibi adquisierat et intrauit terram chanaan, et venit ad siche que corrupte siche sepe legitur: et ad vallē illustres que pentapolis dicebat tunc a. v. vrbibus sodo moz que nunc mare salis vel mortuum dicitur: quod nulli eo vivit: et nihil in eo mergi potest habes animam: vel lacus asphalti. I. bituminis quod dicitur iudaeis vel vallis salinarum apparuitque ei dominus et dixit ei. Semini tuo dabo eam hanc. Qui edificavit ibi altare domino. Apparuit ei. Inde de eo sic loquitur iosephus alt. Primus presupplicavit deum unum creatorem esse cunctorum. pronunciat et hominum opiniones que ceteri de deo habebant in novare et imutare prevaluit. Hec autem conjiciebat per terre passiones et mars: et ea que contingunt circa solē et lunam: et ex omnibus que circa celum semper eveniunt. De eodem herosus meminit dicens. Post diluuium decima generatio fuit apud chaldeos visus in celestibus rebus expertus. Inde transgressus abram tetendit tabernaculum iter bethel et hanc edificavit ibi iter altare domino. Et precibus abram vadens ultra progrediens ad meridiem: sed que fuerit subterit moyses brevitas causa vel que

notum: et habitavit in damasco. Unde et nomen eius usque nunc in civitate damascena habet in gloria. et vice ostendit que ab eo dicitur habitatio abram. Unde nicolaus damascenus abram regnavit in damasco veniens advena cum exercitu de terra que super babilonem dicitur hirc chaldeorum.

De descensu abre in egyptum et de reditu eiusdem. Caplm. XLV.

Acta est autem facta

facta magna in terra chanaan: et descendit abram in egyptum: tunc et libi dicitur egyptiorum ne enim propter speciem mulieris occideret sororem suam eam dixit esse. Et sblata est mulier valde pulchra in domum pharaonis. Abram pro bono visus fuit egyptiis propter eam. De hoc desiderio regis impeditur ne tangeret eam: egritudine et tumultu causarum. Cumque pro salute regis sacrificarent sacerdotes: pro ira dei accidisse significaverunt quod uxori peregrinamini iniuriam inferre voluisset. Uocavitque pharao abram et dixit ei. Cur non indicasti quod uxor tua esset. Ecce uxor tua: accipe eam et vade. Et precepit regi: ut visus fuit ut deduceret eum. Erat enim dives valde in auro et argento: in fuis et ancillis et in iumentis. Arithmetica sanes que dicitur astrologia sunt egyptiis tradidit ante eis ignota a quibus propter pervenerunt ad grecos. Reversusque est abram usque ad locum ubi fixerat tabernaculum in bethel et hanc. Partitusque est eam cum loth dum pastores eorum in se ritarent pro pascuis: optiones etiam concessit loth. Et elevans loth oculos: vidit regionem iordanis congruam sibi: et moratur ei optulit sodomorum. Abram pro descendit ad puallem mare in terra hebron et habitavit ibi. fecitque ibi altare domino. Hebron civitas est que et ca riatharbe dicitur. id est civitas quatuor. Arbei quatuor: carthage civitas: ibi enim sepulchrum est adam maximus: et abram isaac et iacob cum uxore suis. Hanc vero aner et escol fratres erant et confederati sunt abre. A primogenito eorum vallis cognominata erat habitabat autem ibi abram circa quercum vel terebinthum: cuius radices apud

Hebron interpretatur coniugium vel coniugium quod quatuor patriarche cum uxore suis ibi inclinati fuerunt. Hec interpretatio reperitur in quadam glossa in actibus apostolorum. V. leges consuluit ut in historiis poneretur: quod et se fecisse dicit.

Arbor illa finem hieronymum usque ad tempus theodosii imperatoris

parent adhuc. Quā duravit. et ex illa fuit se phibet q̄ mō q̄q̄ lz arida tñ medicinal ē: de q̄ q̄ secum hz iu mētū ei' nō infundit

De victoria Abre et occursu melchisedech Ca. XLVI.

Sictum est autē

f i illo tēpore vt amraphel rex senaar. l. babylonis etc. Jam tātū pcesserat libido dominādī: q̄ queq; ciuitas regulū habebat: quoz plurimi alicui mator regi seruebant: tandem oēs subditī erant monarcho assyrioz. Sane quinq; ciuitates sodomoz. sodomā et gomozā: adama: sebotis. bala q̄ et segoz. q̄nq; reges habebāt. Has subiugauerat sibi codorlaomor rex elamitarum: et tributarias sibi fecerat: et duodecim annis seruierāt ei in tributo. cūq; noluerūt sibi dare: Proinde. cūq; anno codorlaomor assumens secus tres reges babylonis et ponti et gentiū collecto exercitū cōuenerūt in uallem siluestrem: in qua erāt putei bituminis que per irā dei post uersa ē i mare mortuū et circū adiacētia loca depopulati sunt. Et egres si sūt q̄nq; reges vt pugnarēt aduersus. iij. q̄ et terga uerterūt: et ceciderunt plurimi: et q̄ remāserāt fugerūt ad mōtes. Tulerūt autē vi ctozes oēm substātiā eoz. et captiuos: necnō et Loth et substātiā ei'. Et ecce vnus q̄ enaferat nunciāuit h̄ abram hebreo: vl' trās fluz uitali: qz de trans eufraten uenerat. Qui nuz merauit expeditos uernaculos suos. ccc. viij. et tres p̄dictos fratres mābre et aner et eicol. et p̄secut' est eos vsq; dan: q̄ est vnus d̄ fontibz iordanis: et ab eo oppidū dan dictū est: quod nūc pancas d̄. Alter em̄ fons Jor d̄: q̄b in vñū federatis iordanis d̄: et iruit super eos nocte: diuisis socijs i tres turmas dormitētes trucidauit: uigilātes p̄ ebrietate pugnare nō ualētes effugerūt. Et p̄secut' est eos vsq; hoba: q̄ ē ad leuā damasci: et reduxit Loth. muz lieres q̄z et plin: et oēm substātiā eoz. Deo currit autē ei rex sodomoz ad locū q̄ d̄ regia uallis i uia solyme ciuitatis vl' salē que post hierusalē dicta ē. At p̄o melchisedech rex sa-

lem obrulit ei panē et uinū. Quō q̄si exponēs Josephus ait. Ministruit exercitui uentis: et multā abundantiā rerū opportunaz simul exhibuit: et sup epulas benedixit deū: q̄ abre subdiderat inimicos. Erat em̄ sacerdos del altissimi. Cui abraz decimas dedit et oibus spolijs. et tūc p̄mū decime legūt date. p̄mittē uero ab abel. Et ait ad eum rex sodomorum Da mihi aīas: cetera tibi tolle: et noluit abraz etiā minimū qd tollere: excepit q̄ comederūt iuuenes: et partibz trūū fratruz q̄ uenerāt cum eo. Hūc melchisedech aūt hebrei fuisse sem filiū noe. et uixisse vl' q̄ ad Isaac. Et oēs Josephus i fine libri primogenitos a noe sui ait. Potētissimus usq; ad aaron sacer chanancoz q̄ lingua dotes fuisse q̄ in cō: patria iust' rex appel uiujs et oblationibz latus ē p̄mus deo sa p̄lo b̄ndicebāt et ha cerdotiū vel sacrificiū bebāt p̄mogenita d̄ um exhibuit: et fanuz q̄b post explicabit. edificauit: et vrbē quā hierosolymā dicit. Cū

aūt solyma uocaret: chananeis postea expul sis p̄mus iudeorum in ea leobius vl' theobius regnauit.

De ortu inbilet. Ca. XLVII.

E hac victoria

d tradūt iubilez initiū habuisse p̄ hac remissioe captiuoz. In bel em̄ remissio vel initiū: inde iubile' remissio vl' initiās. ob h̄ aūt institut' ē q̄nquagesimus. qz tūc erat loth vt dicit qdā. l. annoz. Vel tūc erat. l. annus ex q̄ locutus erat dñs abre i uia vl' ex q̄ egressus erat de charrā. Vel abram perit' astroz in q̄b etiā fin quosdam Zoroastem magicē artis inuentore instituit. nouerat qz intēperies aeris que fit ex eleuat' vel dep̄ssis planetis: semp vsq; ad. l. ānos ad tēperiem redeūt: et qd̄ uidit fieri in astris uoluit imitari in terris.

De sacrificio Abre post p̄missionem heredis. Capl. XLVIII.

Is trāfactis lo

b cur' est dñs ad abraz. Prorector tu' sū: et merces tua magna n̄s mis. Et dixit abraz: Quid dabis mihi ego uadā absq; liberis: ac damasc' fill' eliezer. p̄ cura toris mei erit heres me'. q̄si. d. Quid mihi d̄ p̄missioe terre cū desit heres. Ab h̄ damasco.

Libri Genesis

aiunt damascū conditā & denominatā: & ibi
cum regnasse. Et dicit dñs ad eū. Non erit
hic heres tuus: sed q̄ egrediet̄ de utero tuo,
Credidit abraam deo: & reputatū ē ei ad ius-
ticiam. & quia insperatū p̄mittēbatur: que-
siuit abram signuz: vnde sciret sibi hoc fieri.
nō ex diffidentia: sed sperandoz modū que-
rendo. Et hinc maxime mos inoleuit iudeis
signa querere. Et ait dñs. Sume mibi i cra-
stino vaccam & capram & arctem queq; tris
maz & turturem & colūbam. q. d. Immolabis
mibi hec & ostendā tibi signuz. Qui tollens
hec animalia diuisit p̄ mediu: & ptes contra
se altr̄insecus posuit: aues autē non diuisit: &
dum expectaret p̄ceptum dñi de mō immo-
landi: descenderūt volucres sup̄ cadauera:
& abigebat eas abram. Cūq; sol occubisset
sopor̄ irruit sup̄ abram: & horroz magn⁹ q̄ fu-
it ps sign⁹: & dictū ē ad eū. Scito p̄nocens
q; pegrinū futur⁹ sicut semē tuū in terra nō sua
& subiiciēt̄ eos extranei sicut tū affligēt̄. cccc.
ānis. Tu autē ibis p̄us ad p̄es tuos: genera-
tiōe autē q̄ta reuertent̄ buc. q. d. Ne expectes
te modo regnatuz in terra hac: & semen tuū
post te. Te em̄ p̄us mortuo post. cccc. ānos
implebit̄ p̄missio mea. Nec est intelligēduz
q; tot annis seruiert̄ in egypto: s; h̄ nume-
rus annoz in illa afflictioe cōpletus est qui
fm̄ iisidor̄ ab illo tpe cōputant̄: q̄ ista abre
p̄mittunt̄ Augustin⁹ ab Isaac nato p̄putat
q; dictū est semen tuū. Et ab anno natiuita-
tis Isaac vsq; ad annū egressiōis de egypto
numerat. cccc. annos. S; sc̄ptura subtrahet
v. & legit̄ l̄fam sic. Semē tuū pegrinū erit
cccc. annis. siue em̄ in terra chanaan siue in
egyptio pegrinū fuit: donec habuit heredita-
tem ex p̄missione dei. Illud autē interpositū:
subijciēt̄ eos & affligēt̄: nō referē ad. cccc. āno-
nos. Quā autē dictū ē in q̄ta generatiōe eos re-
dituros: fm̄ tribū sacerdotale intelligēdū ē.
Leui em̄ genuit cha-
at: q̄ genuit aram vl̄
amrā: q̄ genuit aarō
q̄ eleazar: q̄ cū aarō
egressus est. Nec di-
cas q̄tuor generati-
ones p̄sonas. iiii. sed successiones: vt tot sint
generationes quotiens ibi legit̄ genuit. Quā
alia l̄ra h̄z. v. generatiōes: fm̄ reglam tribū
est Judas em̄ genuit phares: q̄ genuit esrō:
qui genuit aram: q̄ aminadab: q̄ naalon: q̄

cū p̄te egressus est. Et facta ē caligo: & appar-
ruit ignis q̄si clibanū transiens inter diuisio-
nes illas: & sumens illas. Ecce signū & ter-
minos terre p̄missiōis diffinuit ei dñs a r̄is
uocorula flumine egypti vsq; ad eufraten: &
populos eius nominauit.

De fuga agar & ortu h̄smael. Ca. XLIX

Gitur sarai non

habebat liberos: & dixit Abre.
Ingredere ad acillā meā agar:
si forte ex illa suscipiā filios: & ingressus ē ad
eā. Que cū cōcepisset desperit̄ dñam suā: &
abrā dissimulabat. Et ait sarai. Inique agis
m̄ me. Iudicet de⁹ inter me & te. Qui abrā. Ec-
ce acilla tua i manu tua: vt̄ere ea vt̄ libet. Af-
fligente autē eā sarai: illa inijt fugā: volēs re-
dire ad patriā: qz egyptia erat. Et inuenit eā
angel⁹ dñi dū fugeret & s̄t̄ret & viam ignora-
ret solinagā iuxta puteū q̄ est i via in deser-
to sur. Qui dixit ad eā. Vñ vents: & q̄ vadis.
Et illa. A facie dñe mee sarai fugio. Qui an-
gel⁹. Reuertere ad dñam tuā: & hūiliare sub
ea. Et rursus. Cōcepisti & paries filiū: & vo-
cabis nomē e⁹ h̄smael. Hic p̄mo legit̄ nomē
p̄dictū a dño: qd̄ perrari est. Man⁹ eius s;
oēs: & man⁹ oim̄ s; eū: & eregiōne frat̄rū suo-
rū figet tentoria: qd̄ tñ nō de ip̄o legit̄: s; de
filio ei⁹ cedat. Tñ de genere ipsi⁹ h̄ p̄dictū ē:
qz saraceni vagi sedib; incert;: gētes q̄bo des-
sertū ex latere iugit̄ impugnat̄: & ab oib; im-
pugnat̄. Hoc autē p̄cipue futur⁹ erat fm̄ me-
thodii: qñ q̄tuor p̄ncipes d̄ genere h̄sma-
el q̄s etiā filios vinee vocat: forte p̄ vesanta
tanq; ebrios oreb. s. & zeb & zebec & salmana:
egressi sunt de solitudine s; filios israel: q̄ vt̄
cti p̄ gedeon retrusi sunt in solitudinez de q̄
prodierant. Qd̄ p̄o legit̄ in genesi: hic est fe-
rus hō: hebreus habet phara: qd̄ sonat̄ ona-
ger. Propter h̄ vt̄ d̄t̄ method⁹ dictū ē. Ona-
grī & capree a deserto oēm bestiaz supergre-
diēt̄ rabiem: & mansuetoz numerus conte-
retur ab eis. Dicit em̄ de filijs h̄smael. Fu-
turum est autē vt̄ excant̄ adhuc semel: & obis-
nebit̄ orbem terre p̄ octo hebdomadas āno-
noz: & vocabitur iter eoz; via angustie:
quia patrem illozū h̄smael vocauit domi-
nus onagrū. In sacris locis interficiēt̄ sa-
cerdotes: ibidem cum mulieribus dormiēt̄:
ad sepulcra sanctorū religabūt fumenta: & h̄
p̄ nequicia christianoꝝ qui tūc erūt: de q̄bo

dicat. In nouissimis diebus erunt homines sese amantes etc. Et tunc implebitur quod dictum est per ezechielem, Fili hominis uoca bestias agri: et exhortare illas dices, Congregamini et uenite: eo quod sacrificium magnum in uolobus. Ad uoca te carnes fortium: et bibite sanguinem deorum.

Legitur in uita Clemētis quod abraam alium habuit filium de agar qui dicitur est elisedros a quo perse duxerit originem.

Uidi posteriora uidentis me. Et appellauit locum puteum uidentis et uidentis: quod uiderat eam dominus: et quasi reddiderat uita sitienti ostendit puteum. Ad huc puteum ager ostendit inter cades et barath. Que cum redisset peperit filium: et uocauit eum hismael. Abram autem erat, lxxxvij, annorum cum natus est hismael.

De pacto circumcisionis et mutatione nominum abrae et sarai. **Ca. L.**

Est quā uero no

maginta et nouē annorum esse ceperat abram: apparuit ei dominus dicens Multiplicabo semē tuum: et tu custodies patrem meum. **H. s. Circūcidet ex uobis etc.** Sed antequam pactum exponat nomen ei mutat. Dicebat enim abram ex abba et ra: quod abbarā, id est excelsus pater. et addita est lra a. et dicitur est abraā: quod abbaam: quod sonat pater multarum: subauditur gentium. Hebrei tamen dicunt quod de nomine suo tetragramaton e. lram addidit de abrae: quod tū sonat a. idioma enim eorum est scribere a: et sonare e, et e conuerso. R. autem supradicta est eā euphonia. Et quod tempore circumcisionis mutatum est nomen eius: cum circumcidit impo-

nunt hebrei nomina. Hoc quantum ad interpretationem: non quantum ad abram.

cernere: induxit eis circumcisionem sic Et circumcidet ex uobis omne masculinum: et circumcidetis carnem prostratum uel. Infans octo diebus circumcidet. tamen uernaculus quod empticus? caro circumcisa non fuerit: probit anima illa de prolo suo. Quo cultello fieret non est perceptum. Quare autem fiebat lapideo post dicitur? Notandum quod seruus primo dicitur est a seruando. Victores enim victos hostes quos ad uita seruabat seruos dixerunt. Uerna pro. uel uernaculus uel uenula quod nutritus

est domi Empticus? quod in propria persona emptus est. Originarius? quod in finis glebe scilicet coloris. Dicitur dominus ad abraam. Non ultra uocabis uxorē tuā sarai: sed sarā. Quidam dicunt mutationem nominis sari factam: quod cum pro pro duo r. scriberet. modo pro unum: uel e contra. et erat. Sed cum diceret sarai. i. princeps mea: et quod unius gentis: dicta est sara. id est princeps. absoluta: quasi omnium gentium princeps futura. Et attende quod quantum ad nos uidetur. lra subtracta: et nulla addita, sed apud hebreos addita: et scribitur p e. Quidam: quod sarath hebraice lepra sonat. errauerunt: putantes eam primo lepram uocari. Et ait dominus. Ex illa dabo tibi filium: et uocabis nomen eius isaac. Cecidit abraam in faciem: et risit pro gaudio dicens applaudendo Putas ne ceterario nasceret filius: et sara nonagenaria pariet. Et ait dominus. Sara pariet tibi filium: et uocabis nomen eius isaac: quod interpretatur risus a risu scilicet patris. Ecce scdo a domino pro dicitur nomen nascituri. Et adhuc de duobus legitur hoc in ueteri testamento: de samphone scilicet et iostia: et in nouo de duobus tamen: iesu et ioseph anne. Etiam multiplicationem hismaelis. promissum sit ei dominus. Et cum finitus esset sermo domini: circumcidit se abraam et hismael et omnem suam familiam sexus masculini. Abraam tunc erat, cxc. annorum. et hismael, xiiij.

De tribus angelis susceptis ab abraam. **Capitulum. LII.**

Apparuit domi

nus abrae in ualle mabe. Cumque eleuasset oculos uidit tres uiros: et occurrens unum ex eis adorauit. Dicit Joseph tres angelos in specie humana missos ut unum nunciaret abrae uerbum dei de filio suo. et duo subuerterent sodomam. Eusebius uero ait, primo omnium prophetarum abrae uerbum dei: cum in figura apparisset humana uocationem gentium pollicetur. Et sic apparuit ei filius quem et adorauit. Sed quia Anthropomorphite heretici de iudeis: quod dicit deum patrem habere corpus hominis. cuius superioris partem dicunt esse in celis: pedes pro in terra.

num puenit aduentum: alter pueniet scdo.

Libri Genesis

Quos rogauit abraam vt diuenteret ad euz: z paululu comededo pfortarent. Qui assensu serunt. Et estimans abraam pcepit sare vt de tribu satis simile faceret subcinericeos panes. Ipe qz tulit vitulum de armento optis mu: tulitqz butyr z lac: z vitulu assatu: z posuit cora eis. Verissimile e qz pus hoies credidit: quibz hec xentia parauit: p' angelos del esse coprobauit. De cibo quez sumpsit pt dici qz i masticaado extimantus sit sicut aq calo re ignis: abraam ita bat iuxta eos Sara ho erat post ostium tabernaculi. Et dixit angel' Reuertes venia ad te tpe isto. Id e eode die reuoluto anno: z habebit sara filiu. Quo audito risit sara. Erant enim ambo senes: z desierat sare fieri muliebria. i. menstrua: quibz defictilibz vis pariedi defict. Si alter iuuenis esset: non esset impossibile ex sene z iuueneprole fieri. Sz ambo erat pucte etatis. Ad hec etia ipa sterilis erat. Risit qz quia dubitauit dicens: Postqz puenit z dñs meus vetulus est: voluptati opera dabo. Dixitqz dominus ad abraam.

Hunc ordinem vide tur augustin' coprobare i genesi sup huc locum: quo audito risit sara. scz qz pus putauit abraam eos esse homines in quibus tamen de loqueret. p' quedaz signa diuine manifestatis i eis apparentia. ideoqz pnus i terra no eos sz in eis deu adorauit: p' ho pcepit aliqbz figuris vl' diuino instinctu: qz angeli erant. Tu videt eos habere corpa humana pauit eis esca.

Quare risit sara: nu quid quicqz deo est difficile. Negauit sara seruisse perterrita

Et forte credidit adulatorie dictuz: quia bene pauerat eos.

Ecce qua intentione quisqz riserit diiudicare potuit qui corda nouit.

De duobz angelis descendentibz in sodomam. Caplm. LII.

Quos surrexeris

sent illi tres viri direxerunt oculos ptra sodomam: z abraam gradiebat simul: z dixit dñs. Non potero celare abrae que gesturus sum. Et ait ad illu. Clamor sodomoz et gomorre venit ad me. Peccatum cum clamore: est culpa cum libertate: cu scz quis palam z ad libitu suum peccat. Pecca

tum illoz fuit supbia vite: z abundantia panis: ppter qua vsqz ad ignominiosam libidinem pruperunt. Et addidit. Descenda z vadebo vnu clamorem qui venit ad me opere coplenerint. Qui omnia nouit: hoc in exemplum nob reliquit. q. d. Mala hominuz no ante credite qz pbentis. Inde e qz iudex sibi solli crimen notu punire non potest: vnde z dictu est. Nemo te cõdemnauit: nec ego te cõdemnabo. Abraam ho memor loth filij fratris sui: appropinquas ad dominu ait. Nũ quid perdes iustum cu impio. Non est hoc tuum qui iudicas omnẽ terrã. Si fuerint. i. iusti ibi: nonne parces populo ppter eos. Et ait dñs. Dimittam oim populo ppter eos. Tũc abraa quasi paulatim descendens ait. Si fuerint. cly. Item si. xl. qd si. xxx. Quid si. xx. Quid si decem. Et ait domin' No delebo eos ppter decem. Abijt dñs. Id est non apparuit postqz cessauit loqui ei: z ille reuersus est in locu suum. Veneruntqz illi duo angeli qui fuerant cu domino vl' aliq fm quosdam: sodomã vesperesedente loth in foribus ciuitatis: expectante alicui' hospitis aduentum. Qui occurrens eis adorauit: petens vt diuenterent in domum suã. Quos renitentes compulsi optido. Ingressisqz illis fecit contutu: coris azyma z comederunt. Tunc viri ciuitatis a puero vsqz ad senem vallauerunt domum: z dixerunt loth. Educ vtros illos huc vt cognoscamus eos. Qui ait. Habeo duas filias qz nondũ cognouerunt vtros: abutimini eis vt liber: tñ his nihil mali faciatis qz ingressi sunt sub vmbra culminis mei. Vos em fidelis erat ab omni inuisa hospites suos defendere. Qd aut dicit: perturbatio animi fuit: non pñitum. Consiliu sane est vt faciat quis leuius ne ipe comittat grau'. Nullo aut modo debet quis leuius facere mortale: ne alius comittat grauius. Et illi noluerunt: z vñ faciebant vehementissime loth. Et ecce angeli introduxerunt loth: et clauserunt ostium. Illos ho percusserunt cecitate: non priuatioe visus: sed acrisia qua latine autẽtiam dicere possum?

que facit non videri non omnia sed que est opus qua pculsi sũt qui querebant helise cum esset cu eis: z discipuli cu domi

Acrisia e quãdo qd habet aptos oculos z non videt: qd magi faciunt incãtationibus. Fit etia quando quis habet aliqu

Historia

no euntes in emaus rem aliquā in manu
Forte h̄ modo quāz z nō videt, z est etiaz
dōq̄ querimus qd̄ i manu tenem⁹: z an⁹
geli dixerunt ad loth, Educ omnes tuos de
vrbe hac, Delebim⁹ em̄ locum istum, Et in⁹
gressus loth ad generos suos ait Surgite z
egredimini: q̄a delebit dñs civitatem istaz,
Non est credendū vt ait Hieronym⁹ his q̄
dicūt alias filias a pdictis v̄ginib⁹ loth ha
buisse, habentes viros q̄ cum v̄ris sum mer
se sint, S; generos vocat futuros generos,
Unde hebraica veritas habet Egressus est
loth ad sponfos, Qui noluerūt egredi: p̄sue
tudinem hanc verboz loth esse dicentes q̄
semper mala pdiceret.

De subuersione sodomoz, Ca. LIII.

Sine dissimulan

m te Loth exire: apphensum eū cū
vxoze sua z filiabo statuerunt an
geli extra civitatem dīcētes, Ne respicias re
tro: sed in monte saluū te fac Qui ex p̄turba
tōe nondū plene credens domino ait Non
possum in monte saluari ne forte apphēdat
me malum: z moriar Forte senex montium
frigorā z laborem vie p̄horrebat, Sed est
h̄ civitas parua ad quā fugere sufficīo vt sal
uer in ea: z ait dominus, Non subuertā v̄s
bem p̄ qua locutus es, z ideo q̄a dixit par
ua: vocatū est nomen vr̄bis segoz, id est par
ua, Tradunt em̄ hebrei hanc vr̄bem primo
dictam balam: z post salisam: z in esaiā v̄tu
lam conternantē: quia tertio terremoto ab
sop̄ra sit post subuersionē quattuor altarū
civitatum: modo dicit civitas palme Quāz
dñs ergo fuit loth in ea peperit ei domin⁹,
Sed vt d̄t Hieronymus: loth timēs p̄sues
tum eius terremoto: egressus māsīt in mon
te, Egresso itaq; loth de sodomis: pluit do
minus sup̄ civitates illas sulphur et ignem
Pluit dñs a seipo ens in terra a se ente in ce
lo iudicans, id est punitens ab imperante,
Pluit aut̄ bec vt terra in eternū arefceret si
ne spe iterū germinādi: z ita grauis punit
uit istos q̄ p̄mos peccatores diluuit Licet
em̄ illi mensurā excederent delicti: tamē q̄si
naturaliter peccabant: z vniuersos subuer
tit etiam paruulos pro peccatis parentū: in
quo p̄uisum est illis ne diu viuētes sequerēs
tur exempla patrū: z est aliq̄d bonum reum

non esse: qui gloriosus non est, Prodest em̄
pauperē non esse qui rex non esse potest, Et
respiciens vxoz loth retro: versa est in statuā
salis: quā Josephus d̄t se vidisse: z hacten⁹
manere Versa est ergo regio in lacum salis:
z sterilē qui d̄t mare mortuuz: q̄a nec pisces
nec aues in eo v̄sūt: vt in alijs, Flauem q̄z
nō patitur: nec vllam sustinet materiā quin
tota forstā sup̄naret: nisi bituminatā p̄pter
homines inuis viuentes, Nā omne carens
vita in pfundū mergit, Siquid v̄num ali
qua arte immerferis: superexillit Lucerna ar
dēs sup̄enatat: extin
cta mergitur, Vul
tis i loq̄ nigras gle
bas bitumis vomit
z ideo lac⁹ asphalti
vel asphaltidis d̄t,
Dicit etiaz q̄ poma
nata in arborib⁹ cir
cumpositis vsq; ad
maturitatem coloris
sunt v̄ridis: matura
si icidas: fauillas in
tus inuenies Unde
vt ait ioseph⁹ Fauil
la t̄re sodomitice si
dem habet, Dicit et
vallis salinar, For
te sit ibi sal: vel lapis
des salis circa inueniunt̄,

De incestu Loth Ca. LIII.

Loth autē egres

l sus de segoz māsīt in mote i spe
lunca: z due filie ei⁹ cū eo, Didice
rant aut̄ filie loth p̄sumptionem mūdī fut
turā p̄ ignē: z suspicite sunt tale aliq̄d factuz
quale fuit in dieb⁹ noe: scz ad reparandū ge
nus humanū sernatas se esse sup̄stitēs cum
p̄re Ideoq; p̄siliū inierunt z patris mesticiā
z rigore vino molliētes: singule l̄cz p̄gines
singulis noctibus susceperūt ab ignorāte cō
ceptū: nec repetierūt Hoc em̄ desup̄ appūgūt
hebrei q̄si incredibile: q̄a natura rez nō part
tur coire quenpiā nescientē, Vel d̄t nescisse
filiam fuisse: putans fuisse vxozē suaz, Dicit̄
quoq; impossibile in defloratiōe fieri conce
ptū, Ob hoc antichristus dicit se filiū v̄rgi
nis, Peperitq; maior filia filiū: z vocauit eū
moab patrem moabitaz: minor peperit filiū

Libri Genesis

um: et vocavit eum amon patrem amonitarum.
Boab interpretatur ex patre. Hoc nomine mater apte publicavit incestum patris, Amon filius populi mei. Hec aliquantulum tenet quasi filius cuiusdam de populo meo. Dicit hieronymus filias posse excusari: quia crediderunt genus humanum defecisse: et pietas posteritatis impietate incestus excusavit in tanto: sed non in toto. Sed hoc patrem non excusat: sed infidelitas eius causa fuit incestus. De eodem dicit Strabo. Loth inexcusabilis est. Primo: quia angelo non credidit se posse salvari in segor. Deinde quia inebriatus est: et fuit peccatum causa peccati.

De peregrinatione abrae apud abimelech regem geraris. **Capitulum LV.**

Rofectus est abra

Pam de coualle mambre in terram australi: peregrinatus est in geraris inter cades: unde fluxerunt aque contradictionis: et sur loco sororis huius saram: similia prioribus simulatis per timore. Visit autem abimelech rex gerare: et tulit eam. In quo vis forme illius miranda notatur: que nonagenaria adhuc amari poterat. Sed in egritudine cecidit rex dei voluntate ne eam tangeret ut ait Iosephus. In fine tamen huius capituli alia pena notatur: hec scilicet quod deus concluserat omnem vuluam domus abimelech propter saram: nequa scilicet femininum in domo eius interim conciperet. De dicta autem desperantibus soporatus audivit a domino: hec sibi propter uxorem peregrinam inferri. Et precepit ei ut redderet viro uxorem: quia propheta erat. Et ille oraret pro eo: et viveret. Statimque surgens vocavit servos suos: vocavit et abraam et dixit ei. Quid fecisti nobis? Quid vidisti ut hoc faceres? Et ait abraam. Cogitavi quod timor dei non esset in hoc loco: et interficerent me pro uxore. Alia autem et vere soror mea est filia patris. Hic distinguitur filius scilicet patris Sequitur mei. qui est meus: subaudi frater vel filia patris mei: et non matris mee: quod est. ne patris mea est: et cognata ex parte patris et fratris mei: et non ex parte sororis. An alia translato. Soror mea est a patre suo: et non a matre. Sicut enim dicebant cognatos fratres: sic et cognatos sorores. Fratrem pro ara patrem suum vocavit: quia senior eo fuerat secundum usum loquendi qui maiores natu patres vocantur: minores filios: et quia dignior et maior affectio so-

let esse. propter quorum secundum viros quam secundum mulieres: propter quod suam pro virum digniori nomine vocavit sororem: scilicet potius quam neptem. Ut fingit eam filiam patris esse: nec tamen mentitus est: sicut nec dominus cum fingit se longius ire: proferat tamen cum domino iubente credit hoc dixisse: et ita relator fuit propter quod domini: ut heliseus celavit se non cognoscentibus. Quidam tamen dicunt thare mortua in fine abrae et mortuo ara durisse uxorem filij: et genuisse saram. Unde et hic dicitur filia thare secundum carnem: et supra filia aram secundum suscitationem seminis: quia solum masculum reliquit aram. Oravit autem abraam pro eo: et sanatus est: et vxor et ancille eius pepererunt: et dedit abimelech abrae mulieram et terram ad habitandum ad optionem suam. Sare autem dixit. Ecce dedi fratri tuo pro te mille argenteos. Hoc erit tibi in velamen oculorum: coram omnibus qui tecum sunt. id est in memoriam verecundie: quia in mendacio deprehensa es. Unde subdit exponendo. Et quicumque perreueris memento te deprehensam. Vel elegans est irrisio. Hoc erit tibi in velamen oculorum. id est in preparationem funeris. quod dicitur. Anus est vicina funeri: et mentita es tamen: et decepisti. Habet tibi ergo hec in expensas funeris. Quod magnis expensis fieri solebat: maxime a iudeis: vel ad pepla emenda ut tegas faciem ne ameris.

De ortu Isaac et eiectione agar cum filio.

Capitulum LVI.

Visitavit dominus

Visus saram: concepitque et peperit filium: et circumcidit eum abraam octavo die. Et exinde post totidem dies iudei circumcidunt: arabes pro post. xiiij. annos: quia eo tempore hismael gentis illius auctor circumcissus fuit. Et vocavit eum isaac. id est risum: quia risum fecerat dominus parentibus eius. id est gaudium inopinatum. Crevit puer: et trimus ab lactat est. Et fecit pater grande conuiuium in die illa: quia ea die filius primo accessit ad mensam patris. Dumque simul luderet hismael et isaac: maior ledebat minorem. Et intellexit mater in ludo persecutiones: quia scilicet patre mortuo vellet dominari maior minori. Ut hebrei tradunt: cogebat eum adorare luteas imagines quas fecerat. Quod cum displicuisset matri: dixit ad abraam. Eijce ancillam et filium eius. Dure habet accipit abraam et dissimulabat: sed dixit ei dominus. Audi vocem sarem. Qui tollens panem et virem aque

imposuit scapule agar: et tradidit ei puerum
 Lūq; psumpta eēt aq̄ in deserto et puer des-
 ceret sūt: abiecit ma-
 ter puez sub arbore
 et sedit pcul quātum
 are iacere potest ne
 videret filiū morien-
 tez: et fleuit, et exaudi-
 uit deus vocē pueri
 id est fletū matris p
 puero. Et dixit angelus matri, Surge tol-
 le puerū, et aperuit oculos eius deus: et vidit
 puteū, deditq; puero bibere: et implēs vtre
 abijt. Creuit puer: et morat⁹ est in solitudine
 pbaran: et fact⁹ est vir sagittarius. Et accepit
 ei mater vxorem de terra egypti: de qua na-
 ti sūt ei, xij, filij pncipes tribuū suaz: q̄z ap-
 pellatiōe: opida: pagl: et tribu celebrant. Ha-
 batoth p̄mogenit⁹ famosiores nominat: a q̄
 pars arabie: q̄ est ab eufrate vsq; ad mare ru-
 brum nabathea d̄. Cedar secundus a quo ce-
 dar q̄ est in deserto, Duma sextus a q̄ duma
 regio. Thema non⁹: a q̄ theman q̄ est ad au-
 strum. Cethuma vltimus: a quo cethema q̄
 est ad orientem.

De puteo iuramenti. Ca. LVII.

De tempore vidēs

Abimelech abraā multiplicatus:
 timuit eū et venit ad eum cū p̄bi-
 col pncipe exercitus sui: et ait Jura mihi per
 deū ne noceas mihi et posteris meis: sed sp̄
 facias mihi iuxta misericordiam quam feci tibi.
 Et eduxit eos abraā ad puteū quē ostende-
 rat deus agar quē foderat abraā ante agar
 eiectam. Sed serui abimelech abstulerāt il-
 lum abrae: et fecerāt illū in solitudine p gres-
 sibz ad aquādīs: q̄ longe a māione ei⁹ in so-
 litudine pascebant. Et restituit ei abimelech
 puteū: sed in testimoniū q̄ ip̄e foderat puteū
 et ablatum restituit ei abimelech: dedit regi
 vij, agnas: et vocauit puteū bersabee, i. pute-
 um septē. Sabee em̄ hebraice septē sonat: et
 ibidē pcusserūt ambo fedus. Unde et bersa-
 bee dictū putant, i. puteū iuramenti. Sabee
 q̄z hebraice iuramentū d̄. Joseph⁹ tū interp̄-
 tat bersabee fed⁹ putei. A puteo vero circū-
 stans regio etiā dicta est bersabee. Platanit
 q̄ abraaz circa puteū nemus: et fuit ibi colo-
 nus multis diebz nō habitator. Dicit em̄ ste-
 phanus in actibz ap̄loz: quia nō accepit ibi

hereditatem nec spacium pedis.
 De immolatiōe arctis p isaac.
 Caplm. LVIII.

Est hec dum ha-

bitaret in bersabee: et isaac vt dicit
 Joseph⁹, xxv, anoz eēt: dixit dñs
 illi, Tolle filiū tuū vntigentū quem diligis
 isaac: et vade in terrā visitiōis, et offer mihi eū
 in holocaustū sup vnū montū quē mōstra-
 uero tibi. Terrā visitiōis dixit illam ptem iuo-
 dee q̄ est in montanis: q̄a et ip̄a alonge et de
 illa lōge videri potest: q̄ et ab efata vallis vi-
 sitiōis d̄. In summitate p̄o mōtiū iudee mō-
 ticulus erat eminētior dictus mons moria:
 quē mōstrauit de abrae ad imolandū filiū.
 In h tradūt hebrei templū p̄ factū: et altare
 factū in loco vbi abraaz altare fecit: et dauid
 angelū reponentē gladū vidit in area orna-
 tebusei. Vñ dixit efatas Erit mons domus
 dñi i vertice mōtiū: et ad eū fluēt oēs gātes:
 de q̄ et dñs p̄cepit iudeis: ne imolarēt sibi in
 omī loco: nisi in loco quē ostēderet eis dñs.
 Abraam ergo de nocte p̄surgēs: nemini qd
 facturus erat indicans: strauit asinum suū:
 ducens secū duos iuuenes et filiū: iuitq; iter
 duoz dierum, Tertio die eleuatis oculis vt
 dicit locum procul. Hinc pbantur illi errasse:
 qui dixerunt euz tunc habitasse inter berhel
 et bay. Locus em̄ ille nō distat a monte mor-
 ria p̄ iter vnus diei. Et cū accepisset ligna et
 ignem relicto infra iuuenibz cum asino: cū
 filio ascendit solus. Cui filius, Ecce inquit
 ignis et ligna: vbi ē victima holocausti. Cui
 pater Deus p̄uidebit sibi victimā. Et statuit
 aram: et lignis impositis ignē adhibuit. Res-
 fert autē Joseph⁹ p̄ba patris ad puez dicen-
 tis Quia sicut ex voluntate dei ingressus fue-
 rat mundū mirabiliter: ita etiā ex voluntate
 dei necesse erat ei egredi mirabiliter: quē do-
 minus quidem iudicasset dignū. nō egrituz
 dine. nō bello. nō aliqua passione: humanā
 vitā finire. sed cū orationibz et sacrificijs an-
 mā ip̄ius ad se vocare: et q̄ suscitaret euz ob-
 implendas promissioes. Et sic isaac libens
 accessit ad arā et mor-
 tem De h alquinus Alquinus fuit magi-
 dic. Indubitatī ani- ster karoli regi abbas
 mo mactare vole- scī martini turonē.
 bat filiū laudād⁹ in
 constantia offerendū: et in fide suscitandū filiū

Libri Genesis

Arrepto autē gladio vt filiū immolaret: clausit manu ad eū angelus Non extendas manu in puerū: nunc cognouit q̄ timeas dominū. Non em̄ sanguinē pueri sūtebat dominus: sed vt sciret quantū abraam timuerit dominū. Et vidit abraam post tergū arietem in tervepres herentē cornibz quem obtulit pro filio. Hebreus habet in virgultis sabei herentem cornibz. et est sabei genus virgultū. Hic errauit Eusebius dicens: sabei hircū erectū ad carpendas frondes Dixit ḡ arietē sabei. id est quasi hircum erectum Et dicit eum Rabanus non nouiter creatū: sed alio unde ab angelo allatū: et vocauit nomen loci: Dominū videt. Et vsq; hodie q̄ in puerblum dicit a iudeis in arto positus: in morte dominū videbit: quasi diceret. Sicut respexit isaac in monte: sic videat nos in hac angustia. Diem autē liberationis isaac: dicunt hebrei primā diem septembris. Unde in eo solennizant: et clangūt cornibz pecorinis in mesoziam arietis Et iurauit dominus per seipsum de semine multiplicādo ex isaac: et de terra danda semini e. Altera die rediit abraam: et reuersus est in bethabee. Functusq; ē ei q̄ melcha genuisset nachor fratri suo filios. vltij. p̄mogenitū bus: de cuius stirpe descendit Job: sicut scriptū est. Vir erat in terra bus nomine Job. Et bus frater ei⁹ ex cuius genere balaam: quī s̄m hebreos dicit in iob belubuzites. Errat ergo qui dicit iob de genere esau fuisse. Quō em̄ in fine libri eius est: q̄ de syro sermone translatus sit: et q̄ ipse quartus ab esau in hebreo nō habet. De concubina vero Roma alias rema suscepit nachor filios quattuor.

De morte sara. Ca. LIX.

Ediit autē abraam

ad conuallē mambre: et mortua ē sara cū eēt. cxxvij. annorū et sepulta ē in hebrō in spelūca duplici quam emittit abraam. ecce scilicet argeti ab ephron: super plicatibz p̄ eo et bēis id ē p̄lo terre. Erat autē spelūca duplex rupes naturaliter vlti artificialit̄ duas spelūcas habēs: quā emittit abraam in sepulturā generi suo. In superiori sepeliebāt viri: in inferiori mulieres. Tū ad ar̄ eua

Eadē cariatarbe. s. ciuitas quattuor patrarum charum. isaac: abrae iacob: et ade.

tam ibidē sepulti erāt Nec peccauit abraam emēdo: nec ille vendēdo: sicut nec hodie qui emeret agrū vt faceret cimiteriū: nisi forte qz sepulti erāt ibi proplasti. Hieronymus tū dicit ephron resp̄hendendū. et ideo nomen eius mutatu p̄ ephron effran.

De legatione eliezer in mesopotamiam.

Capitulum LIX.

Rat autē abraam

sener: et dixit ad eliezer pcuratorē dom⁹ sue. Pone manu tuam sub femore meo et iura mihi p̄ deū celi et terre qz nō accipies filio meo isaac vxorē d̄ fillabz gētū inter q̄s habito: s; ibis ad cognationē meā et inde accipies ei vxorē. Si tū ex illis aliq̄ noluerit seq̄ te: nō teneberis iuramento Iurauitq; seruus ponēs manu sub femore ei⁹. Tradūt hebrei q̄ in sacrificatōe ei⁹. i. i. cū cūctōe iurauerit. Sed qz dicit sub femore: dicitur em̄ iurasse i semie abrae. s. i. chio: quē ex se nasciturū sciebat. Tū dicit. Jura mihi per deum celi et terre. Quā sub femore manu ponit voluit: innūit carnē chio sup̄ omēs futurā. Tulit ergo eliezer decem camelos: et abiit ex omnibz bonis dñi sui portans secū: maxis me q̄ rara nouit eē in terra ad quā ibat. Perrexitq; mesopotamiā ad charrā: v: bez nachor Multo q̄dem tēporē et labore vt dicit israhel ad habram Hesephus. qz i byeme in bzei enī ante et retro mesopotamiā est luti aspirabāt vocales h profunditas in estate aque defectio: i saltibz latrones. Fecit autē camelos accūbere iuxta puteū añ v: bē iporatos nolēs iroducere. Cū at vespe egredere mulieres ad hauriendam aquā orauit dñm vt iter illas inueniret vxorē dñi sui: si aliq̄ gētū illi dño suo deberet: et cognoscere ita vt alijs negantibz aquā sibi poscētū ipa pberet Et ecce rebecca bathuelis filia descendit et impleuerat hydrā: et alijs qdē auertētibz se: pegrino aquā p̄buit et adiecit quinque camelis tuis aquā hauriā: et hauriā aquā infundēs in canalibz: potū dedit camelis. Ille autē tacit⁹ intūēs eā: v: v: eēt ido nea dño suo: q̄siuit ab ea cui⁹ filia eēt: et si ei eēt loc⁹ in domo p̄ris ad manēdū. Ac cepto p̄o q̄ erat filia bathuelis filij nachor: et

Uel ad habram Hesephus. qz i byeme in bzei enī ante et retro mesopotamiā est luti aspirabāt vocales h profunditas in estate aque defectio: i saltibz latrones.

Fecit autē camelos accūbere iuxta puteū añ v: bē iporatos nolēs iroducere.

Cū at vespe egredere mulieres ad hauriendam aquā orauit dñm vt iter illas inueniret vxorē dñi sui: si aliq̄ gētū illi dño suo deberet: et cognoscere ita vt alijs negantibz aquā sibi poscētū ipa pberet

Et ecce rebecca bathuelis filia descendit et impleuerat hydrā: et alijs qdē auertētibz se: pegrino aquā p̄buit et adiecit quinque camelis tuis aquā hauriā: et hauriā aquā infundēs in canalibz: potū dedit camelis.

Ille autē tacit⁹ intūēs eā: v: v: eēt ido nea dño suo: q̄siuit ab ea cui⁹ filia eēt: et si ei eēt loc⁹ in domo p̄ris ad manēdū.

Ac cepto p̄o q̄ erat filia bathuelis filij nachor: et

He forte luscayl gēb bosa: vel tozo: v: grā dī naso.

meche soror laban pulit in aures aureas et
 armillas: et dedit ei. **C**ucurritque puella in do-
 mu matris nuncians
 q̄ audierat **E**gressus **E**x h̄ q̄ nō ait p̄is: p
 q̄ laban: introduxit **p**endit q̄ mortu⁹ erat
 v̄itū i hospitū: et de **s**icut Joseph⁹ voluit,
 stravit camelos: de-
 ditque paleas et fenū: et lavit pedes hospitū: et
 apposuit eis panē. **N**oluit autē elizer comede-
 re donec loq̄ret̄ f̄mōes p̄ q̄b̄ venerat. **C**um
 ē se dixisset serūū abraē fratris eorū: et cōmen-
 dasset abraā in mult̄: exposuit eis petitionē
 abraē iuramentū q̄d ip̄e fecerat: et orationē
 suā a d̄no ad putēū exaudītā. **R**espōderūtque
 laban et bathuel. **A**
 d̄no egressus ē f̄mo **i**d ē vxor ei⁹ ex māda
 scilicet abraē oratio **t**o ab eo moriēte susce-
 tua. **N**ō possum⁹ ex **p**to: si vxor ē q̄ mortu⁹
 tra placitū e⁹ quicq̄ **e**rat sic Joseph⁹ ait.
 loq̄ tibi. **E**cce rebec-
 ca corā te ē: tolle eā et vxor sit d̄ni tui. **S**z no-
 tandū q̄ Joseph⁹ d̄r bathuelē tā defunctuz
 fuisset: et f̄ḡnē in custodia matr̄ et fratris eē:
 et de morte p̄is p̄dixisse puellā querenti ad
 putēū cui⁹ filia esset. **E**t tā moyses hucūq̄ v̄i-
 det velle eaz necr̄ic habuisse patrē: cū sup̄
 dixit. **C**ucurrit puella i domū matr̄. **F**orte
 noīe p̄is vocat̄ h̄ mater: q̄a mādatū patr̄is
 d̄ filia tradēda q̄d ei reliquerat decedēs nūc
 exposuit. **P**otuit cū fieri vt eā tradēda gene-
 ri suo delegasset. **A**udiens h̄ puer abraē ad-
 oravit d̄n̄z: q̄ direxerat iter suū: et pulit vasa
 aurea et argētea: et vestes dans rebecca. **D**a-
 tri q̄z ei⁹ et fratri eius munera dedit. **S**urgēs
 autē mane puer petijt dimittī p̄tendēs morā
 quā fecerat in via et d̄ni senectutem. **C**ūq̄ ro-
 gassēt vt decē dies maneret ap̄d eos: noluit.
Et dixerūt. **V**ocemus q̄ puellā: et queram⁹
 ei⁹ voluntatē. **Q**ue sciscitātib̄ si velle ite ait
Vadā. **E**t h̄ p̄mo legit̄ cōsensus mulieris re-
 q̄situs: et exinde p̄ iure habitum est vt req̄rāt
Et dimiserunt eam.

De aduētū rebecca ad isaac. Ca. LXXI.

O tempore isa-

e achabitabat in gerara: et forte d̄
 ambulabat p̄ viā q̄ ducit ad pu-
 tēū viuētis et vidētis. **E**gressus enim erat ad
 meditando in agro: forte d̄ mora serui. **A**līa
 līa habet ad exercitādū: forte laborās i agro
 vt quippiā opis ad deducendū agēs. **R**ebec-

ca p̄o isaac v̄iso: et cognito q̄ v̄r ei⁹ est: descē-
 dens de camelo: et tollēs teristrum vel palliū
 albū: operuit et compsit se. **E**st autē teristruz
 genus arabici vestimenti mulierū. **I**saac p̄o
 intro duxit eā in tabernaculū matris sue et in-
 tantū dilexit eā vt dolorē q̄ ex morte matris
 acciderat tēperaret.

De morte abraē post susceptam sobolē de
 cethura. Ca. LXXII.

Isaac alīa du-

a rit vxorē noīe cethurā. **A**līa he-
 b̄r̄ cethurā nomē appellatū
 q̄d ite p̄rat copulatā. **D**icit cū hanc fuisse
 agar: q̄ pus p̄cubina: mortua sara transit in
 vxorē d̄ nō copulata i copulatā: ne sener no-
 nis nuptijs lasciuisse arguat Joseph⁹ autē d̄r
 q̄ anq̄z misisset p̄ vxorē filij duxerat eam. **E**t
 hec genuit ei liberos sex. **I**uuentis ei de sene
 parere p̄t. **E**t sepauit eos abraā d̄n̄ viuēret
 ab isaac ad plagā oriētale: et cūcta q̄ possede-
 rat dedit isaac. **A**līis p̄o largit̄ ē munera. **F**i-
 lij tū cethura a nomie libere se dixerūt sarace-
 nos. **O**btinuerūt autē p̄mo traconitidē et phe-
 nicē et arabīā vsq̄ ad terminos maris rubri.
Refert iosephus q̄ ex vno eorū nat⁹ est aser
 q̄ castra sua fixerat in libyam: quā posterū ei⁹
 inhabitantes ab illo africanam denominauerūt.
Dicit q̄z eldecum p̄betam q̄ et maleus si-
 ue malchus dicitur est historiam iudeorū scri-
 psisse: sicut et moyses scripsit. **Q**uē refert dicit̄
 se: ab vno filiorū cethura nomine sui in vel sy-
 rim syriam vocatam. **A**b alio p̄o qui dicitur
 est aser africanam dicitam. **C**ui descēdenti in li-
 byam hercules auxilium tulit: et filiaz ipsius
 nomine etheā duxit hercules vxorē: et ex ea
 genuit dodorū cui⁹ filius fuit p̄horon. **F**ue-
 runt autē dies abraē. clxxv. anni: et mortuus
 est et congregatus est ad populuz suū in sis-
 nu inferni. **E**t sepelt-

erunt euz hismael et
 isaac in spelunca du-
 plici cum vxore sua.

Deficiens habetur i
 textu: et in glosa habe-
 tur ieroni. super hūc
 locū dicens q̄ defici-

ciens male additū sit: in. lxx. q̄si qz nō sit i he-
 braica veritate: et etiā qz incongrue dicit v̄l
 detur de tanto patriarcha q̄ deficeret vel mi-
 nueret. **C**um ergo in līa nostra habeat defici-
 ciens de q̄ Hieronym⁹ arguit. lxx. p̄z ex eo et
 ex plurib⁹ alijs locis: q̄ nō est līa nostra pur-
 ra translatio hieronymi: s̄ forte est qdā p̄ma-

Libri Genesis

quã cõpegit de greco in latinũ ex translatio
ne. lxx. et translationibus aliorum. Que quia for-
te nõ inde magis visa est: appositã manũ vt
puram faceret de hebreo in latinũ: quã non
habem nisi in. xij. p̄betis. Vel forte pot̄ d̄i
ci q̄ ista nostra sit illa vulgata q̄ miraculose
inuenta est hierosolymis.

De ortu regnoꝝ. Ca. LXXIII.

Anno. xi. abrae

mortu⁹ est. An⁹: cui⁹ vxor semi-
ramis: vt post eũ regnare pos-
set. p̄p̄to filio quẽ suscepit ex nino nupsit: et
ex eo filiũ genuit: q̄ et babyloniam amplauit.
Anno abrae. lxxv. factã eẽt repromissio. An-
no eius. lxxxvj. natus est ei hismael. Anno
eius. c. natus est et isaac. Anno eius. cxxvij.
morta est sara.

Aliud incidens. Ca. LXXIII.

Mortuum est regnũ

assyrioꝝ. ano. xxv. saruch proauit
abrae sub belo: et cucurrit vsq; ad
annũ septimũ ozireg; inde p̄ annos mille.
et. ccc. alij. cccc. et duos. p̄ reges. xxx. et. vij. vsq;
ad sardanapallũ: q̄ p̄mus puluinaria ad-
inuenit. Post quem translatus est regnũ ad
medos. Regnũ aut̄ scionioꝝ ab ano. xxvij.
nachor aut̄ abrae exortũ est sub eugialo: als
egialeo: et cucurrit vsq; ad annũ. xvij. heli sa-
cerdotis et iudicis israel per annos. dccc. lxxj.
et p̄ reges. xxxj. vsq; ad zeulippum. post quez
iudicauerunt scioniam sacerdotes charmi.
Scionia aut̄ est regio que prius ap̄ta: post
peloponensis dicta est. Usq; ad abraam po-
tam fuerant in egypto. xv. dinastie. Dinastia
summaz potestatem
egyptij dicunt. A na-
tinitate abrae dina-
stiam. xvj. obtinuerunt
thebel. xvij. pas-
tores reges sicroca-
ti. xvij. thebel vlt̄ i-
opolitani qui et pha-
raones p̄ reges. xvj.
Variete quoq; sunt
dinastie de generib;
quorundam regum
ad alia sepe trãseun-
tes vsq; ad cãbisem
filij; cãl sub q̄ p̄mo

Dinastia proprie dis-
citur principatus que
durat apud aliquam
prouinciã de eligẽ-
do impatore siue alio
p̄ncipatu qui maior
est in illa prouincia.
Verbi gratia. Quon-
dam eligebantur i sa-
conia imperatores et
durant ibi deinde i
franconia diu. deinde
in bauaria: et nunc in
sueuia. De t̄m sũt p̄n-

pse ipauerũt egypto cipaliores prouincie
theotonice terre: licet
multe sint adiacentes. Et sicut in istis dictũ
est: ita intelligit̄ in alijs.

De morte hismaelis. Ca. LXXV.

Irit quoq; is-

v mael. cxxvij. annos et mortu⁹
est: tradit̄ illũ hebrei disinte-
ria mortuũ fuisse coram cunctis fratrib; suis
id est coram filijs suis adhuc viuẽtib; obijt
Habitaũt posteritas eius ab euilla vsq; sur.
est vero euilla india: ab euilla nepote noe sic di-
cta. Sur autem est solitudo inter cades et ba-
rath: extendens desertum vsq; ad mare rubz
et egypti confinia.

De labore rebecca in partu geminoꝝ.

Capitulum. LXXVI.

Eisaac prosequi

d tur historia Isaac. xl. annoꝝ erat
cũ duxit rebecca vxorẽ: que inuen-
ta est sterilis longo tpe. Sciens autem isaac
patri suo factam p̄missionem seminis multi-
plicandũ per ipm orauit dominũ vt quod
p̄miserat impletet. Et concepit mulier ha-
bens duos in vtero. Sed cũ vicina eẽt par-
tũ: collidebantur in vtero eius paruuli. lxx.
interp̄tes posuerunt. ludebant vel calcitra-
bant Aquila: cõfringebant. Symmach⁹: in
supficie ferebant: in similitudinẽ nauis legiti-
mo pondere carentis. Douebantur eĩ m̄s-
rim pueri: vt vicissim alter prioz altero vide-
retur posse prodire ad ortum. Non p̄ exilitate
vteri materni quasi vix geminos capten-
tis intelligendũ est hoc accidisse vt q̄busda;
visum est. sed t̄m ex voluntate dei iã demon-
strantis in nondũ natis: qd futurum erat in
adultis: p̄mogenituram scz quã alter habuit
p̄ naturam: cessisse alteri p̄ gratiam. In poste-
ris etiam eoz futurã dissensionem iam tũc fi-
gurabat. Credit̄ em̄ in vtero iam tũc sanctifi-
catus fuisse iacob: et in h̄ motu p̄figuratum:
quia nõ esset p̄sensus christi ad belial. Da-
ter vero grauit̄ afflicta nollet concepit̄ et
fere desperans de partu perrexit vt cõsuleret
dominũ. Tamẽ quia nõ locus consulẽdi do-
minũ nec modus nec p̄ quos cõsuleret do-
minũ adhuc legitur institutũ forte ad m̄orẽ
moria vbi abraam altare fecerat domo fuit.
et imolatis hostijs substratis pellib; eaz in-

cumbens p somnū accepit oraculū. Forte more gentiū quem viderat in parentibz species lauri quā tripodem dicit capiti suppositū: z ramis arboris q̄ agnoscantur dicit in cubuit: ubi visioes capiti phantasticas dormiens non sentiret. Al' adhuc vivente melchisedech cōsultit. Quocūq; autē modo fecerit: responsum accepit a dño. Duce gentes sunt in vtero tuo, id est patres duarū gentiū que inter se post divident z pugnabūt: sed z maior serviet minori. Qd de parvulis neq; q̄ dictum est: cum semp maior p̄ fuerit minori sed d̄ populis. Idumci em̄ qui de esau futuri erāt: tributarij erāt david qui de iacob. Nisi forte intelligat esau servisse iacob dñi p̄ secutus est eum: vt lima cōfert ferro, fornax auro, flagellū grano. Lum q̄ duos peperit: feti: q̄ p̄ egressus erufus erat: z tor' in modū pellis hispida: z dicitur est ob hoc scit. Hebrei em̄ sciron capillaturā dicit Dicitur est p̄ noie esau, id est fortis. Protinus aliter egredies: plantā fratris in manu tenebat quasi retrahere volēs fratrem a primogenitura z ob h̄ dicitur est iacob, id est supplantator. Sexagenari' ergo erat isaac qñ nati sunt ei parvuli. Vivebat q̄ abraham: z adhuc quinq; decim ānos sup̄vixit Abraham em̄ p̄ter, canos quos vixerat nato isaac: restabat adhuc abrae, xv. anni ad vitam. Hoc ideo diximus q̄ Joseph' sciat. Porro z p̄ mortē abrae p̄cepit vxor isaac zc. Mortē el' forte appellās: qñ tam penit' effeto corpe generare desijt. Ipe em̄ text' lre non esse dicit p̄ recapitulationem indicat.

Tertium incidens, Ca. LXXVII.

De viro eodem an

no q̄ nati sūt gemini isaac regnū argiuoz exortū est sub inacho patre ssidis p̄mo rege. Evocurrit at vsq; ad anū num. xij. delboze z barach iudiciū israel. Duravit aut vsq; ad vltimū acrisium per reges xliij. z annos, dclxij. alij. lxxij. Persens vero cū non interfecisset sponte acrisiū: tñ timens relīq̄t argos: z trāstulit regnū ap̄d mīcenas Silegeris in historijs regnū h̄ p̄cessisse ab inacho vsq; ad telenū: intelligit posteros de genere inachi vsq; tē regnasse: z datū regnū danao q̄ non erat de genere regio.

De venditione primogenitoz esau.

Capitulum LXXVIII.

De viro cuius adole

uissent filij isaac: fact' ē esau venerator: z iacob agricola z pastor i tabernaculis habitavit. Pat' diligebat esautum quia p̄mogenitus erat: tum quia de veneratione eius libēter vesebatur. Mater p̄o diligebat iacob: tum p̄ simplicitate: tum p̄ dei inspiratione. Factū est autē cū coxisset iacob pulmentū lenticule Esau lassus redijt ab agro: z ait. Da mihi de coctione hac crusa: qz opido lassus sū. q. d. Esurio: nec p̄ lassitudine sufficio mihi pulmentū parare. Cui dicit iacob. Vende mihi p̄mogenita tua. Esau parūspendēs p̄mogenita se moriturū nisi come deret in instanti purans: dedit ei p̄mogenita p̄ edulio lētis. Et iuravit talē veditiōem ratā se habiturū: z qz lenticula fulva est: bebrat ce autē edom a quo postea dicta ē regio idus mea. Erāt autē p̄mogenita q̄dam dignitates q̄s habuerūt p̄mogeniti i cognatōibz suis vsq; ad aaron. Habebat em̄ primogenitus vestem speciale qua induebat tñ i sacrisicio offeredo: z receptur' finalē benedictionē a patre. Ipe in solennitatibz in cōiurijs benedicebat minoribz: z in his duplā ciboz portionem recipiebat. Tradunt etiā q̄ in diuisione hereditatis similiter in duplum reciperet.

De descensu isaac in geraris.

Capitulum LXXIX.

De viro autē fame

o dum vellet ire isaac i egyptū p̄cepto dei remāsit in geraris: z ob amicitia abrae recept' ē abimelech: z ad exēplū p̄is dixit de vxore sua: soror mea est. Forte post plurimos dies vidit abimelech p̄ fenestrā isaac locatē cū vxore sua: z accessit to ait. Quare iposuiti nob. Et ē h̄ ipone re p̄bū absolutū. i. i posturā. i. dolū face re. Et ē sensus. Quare nos decepisti. Cur mētū es: sororē tuā esse. Potuisti super nos inducere grāde malum: siq; cognouisset vxorē tuā: liberam a viro reputans. Et ait ad pplm suū. Qui terti gerit hoīs hui' vxorē: morte mortat. Seminauit isaac in terra illa: z inuenit centuplum

Libri Genesis

estimatum. i. estimauit: fm q̄ recordabat de facto olim semine centuplū recepisse. Nec d̄ vna specie h̄ esse potuit: sed forte in omni genere opum est centuplicat̄. **U**n̄ alia translatio h̄z. Inuenit in illo anno centuplū. Ob h̄ inuidētes ei palestini puteos quos foderat pater eius obstruxerūt replētes humo. Abi melech etiāz tūmens eum dixit ei. Recede a nob: q̄z potentior nostri fact̄ es. Et recedēs isaacyenit in agrū q̄ d̄z phara. id ē cōuallis, z habitauit iuxta aluēū p̄ quē torrēs quāz i fluebat. z eruderat ibi puteos quos olim ibidē foderat pater ē, sed eo mortuo obstruxerunt eos philibet. Et euz inuenisset aquā viniā: iurgati sunt pastores gerare aduersus eum dicētes. Nostra est aqua z ob h̄ vocauit puteū escon. i. calūniā vel iurgū. Et recedens inde fodit aliū puteū: z p̄ illo q̄z iurgati sunt. Et ob hoc vocauit eū sathanā. i. contrariū vel inimicitias. Atriūsc̄z puteū dicit Iosephus op̄ inspectū relinquēs: nolens ostendere cū indigētis: expectans z exoptās bone voluntatis eoz rationē z licentiā. Profectusq̄z inde fodit puteū tertū. p̄ q̄ nō p̄tenderūt. Ob hoc vocauit eū robooth. i. latitudo dines, q̄a dilatat̄ crenerat sup̄ terrā: z ex illo loco ascendit in bersabee. Et apparuit ei dñs in ip̄a nocte: p̄mittens ei q̄ p̄miserat p̄i ē. Et edificauit altare: z inuocauit ibi nomen dñi. z p̄cepit suis vt ibi foderēt puteū. Verū ille est q̄ eruderauerūt puteū abrae. Eo tēpore venit ad eū abimelech z phicol dur militie: z iurātes inter se sed̄ firmauerunt. Eo dem die redierunt ad isaac pueri nūciantes de puteo quem foderant q̄ inuenissent aquā z appellauit eum bersabee. id est puteū satietatis vl̄ abundantie. Et impositū est hoc nomen vbi vsq̄z in hodiernū diē. Et nota q̄ in modico vocis stridulo z in scriptura differt hoc nomē a nomē q̄ abraam ei olim imposituerat. Sabee enim p̄ sin̄ hebreum scriptuz septimū vel iuramentū sonat: z asperius stridet: scriptū p̄o p̄ sima grecum satietatē significat z mollius sonat.

Quartum Incidens. **Capl. LXXX.**

Q̄ tēpore pho-

e roneus fili⁹ inachi et ntobes p̄mus grece leges dedit z sub iudice causas agi instituit: locūq̄z iudici destitit a nomē suo. forz appellauit. Soroz sua

isis in egyptū nauigauit. z q̄sdā ap̄ices israz tradidit egyptijs. d̄ agricultura etiā mltā docuit eos. **U**n̄ cū Jo diceret: isis ab eis dicta ē q̄d in lingua eoz terra sonat. Et ob h̄ p̄ moztē in numero deoz in egypto recepta est. **F**ilius etiā phozonei q̄ apis dictus est eodētēpore in egyptū nauigauit: quē q̄dem virū isis d̄s fuisse tradūt: z similiter ab egyptijs deificatus est z serapis nominatus.

De vxoribz Esau. **Ca. LXXXI.**

Hau vero qua-

e dragenari⁹ duxit vxores iudith z bethsameth filias potentū viroz iter chanaanos semetip̄m dñm factēs in potestate vxoz. Que cū ambe offendissent anīmū isaacet rebecca: z licet nollet isaac putiales sue misceri cognationi tñ melius siles re decreuit.

De bñdictionibz iacob. **Ca. LXXXII.**

Enuit Isaac et

f videre non poterat. Et dixit ad esau. Fac mihi cibos de venatioe tua vt comedā: z bñdicat tibi anīa mea an̄q̄z moriar. Egresso esau ad venandū dixit rebecca ad iacob. Sic z sic audiuit patrē tuū loq̄ntē euz esau fratre tuo. Offer ḡ mihi cito duos hedos optimos: vt faciā p̄i tuo escas q̄b̄ libetere vescis vt bñdicat tibi p̄ esau. Abijt ille z attulit deditq̄z matri. Que euz parasset cibos: induit iacob vestibz esau valde bonis q̄bus utebantur p̄mogeniti vt diximus. Timebat p̄o iacob ne dephensus a patre: susciperet maledictionem p̄ benedictione. Porro mater pelliculas hedoz manibz z collo eius circumdedit: vt similitudinem pilosi fratris exprimerent. In alijs em̄ q̄sumillimū erāt tāq̄z gemelli. Acceptosq̄z cibos iacob tulit patri dicens. Ego sum esau. Comede de venatioe mea: vt bñdicat mi-

hi anīa tua. Cui isaac Accede ad me vt tagam te et pbem: vtz tu sis fili⁹ meus esau an nō. Quo palpato ait. Voz quidē voz iacob est: s̄ manus: man⁹ sunt esau. Cū autē comedisset hau sisset virū: osculatus est filium: z benedixit et

Quasi, ego suz cuius sunt p̄mogenita z benedictio sic pus erāt esau. Nec mentit̄: sic nec ebis dicēs ioanem esse belā non p̄sonaliter sed in similitudine.

dicēs Det tibi deus de roze celi ⁊ de pingue dine terre abūdantiā frumētū vini ⁊ olei. His tribo solet oīs terre fertilitas intelligi, p frumentū cibus, p vini pot⁹, p oleū pulmenta, Et addidit Seruant tibi ppli ⁊ tri bus: esto dñs fratru tuoz, qui maledixerit tibi sit ille maledict⁹, ⁊ q̄ benedixerit tibi benedictionib⁹ bus repleat. Nota qz tria que in benedictōe pmissa sunt, scz abūdantiā, potētia: p̄mogenitura: p̄sentis sunt tēporis, Quartū p̄o scz benedictio futuri est: ⁊ ideo in benedictionib⁹ bus sacerdotū nostrorū solet dici, Benedict⁹ autē est iacob fm̄ yba nō fm̄ intentionē p̄is sicut ep̄scopus ordinat alienū quem putat esse suū: ⁊ est ordinatus. Ut sermone imple uerat pater: ⁊ egresso iacob venit esau cibus inferens patri: petens ab eo b̄ndictōez, Et pauit Isaac rehemēter: ⁊ in hac extasi vidit in spiritu a dño factū esse h̄: ⁊ significationē pie fraudis intellexit, Et ideo nō irascēs: sed p̄firmans qd̄ fecerat ait, Frater tuus venit fraudulenter: ⁊ accepit benedictionē tuā: et erit benedict⁹, Qui esau, Iuste vocatus ē iacob, En altera vice me supplantauit, id ē bis decepit, prius p̄mogenita, sc̄do b̄ndictionē surripēs, Lunqz ⁊ ipse a patre benedictionē postulasset: ⁊ patri hesitanti in q̄ ei benedice ret ⁊ rehemēter instaret motus isaac: ait, In pinguedine terre ⁊ roze celi desup̄ erit benedictio tua: ⁊ ita fuit, Idumea em̄ pascualis est, Et addidit de posteris eius prophetās, Viues gladio, id est bellicosus eris: et fratru tuo serues: cum scz idumea facta ē tribu taria domui israel: sed veniet tempus cū excutias iugum eius de ceruicibus tuis. Hoc impletū est: cuz rebellauerūt idumei ne essent sub iuda.

De sōno iacob cū fugeret i mesopotamiā ⁊ separatōe iacob ⁊ esau, Ca. LXXIII.

Verat ergo esau

o iacob ⁊ dixit in corde suo, Veniet dies luctus, id est mortis patris mei vt occidam iacob, Plūciata sunt hec rebecca Eodē spū secebat rebecca cogitationes esau: quo intīmauerat iacob fraudare fratrem. Excusatur ergo iacob de mēdacio in patrē ⁊ do lo in fratē p̄ iussione matris, Waterp̄o per familiare consiliū spiritus sancti: que ait ad iacob, Fuge ad laban fratrem meum: ⁊ esto tibi donec quiescat indignatio fratris tui, Ex

ne absqz licētia patris fieret: ait rebecca vlt̄ ro suo, Si acceperit iacob vxorē de filia bus heth nolo viue re, Et aduocās isaac iacob b̄ndixit ei: et p̄cepit ei vt iret in mesopotamiā sibi accipere vxorē de filiis laban, Videns autē esau q̄ offendit

A quo herbe? vn⁹ de septē populis p̄ quo inuenerunt quādoqz cetbeus: quia nos p̄ vocali vtrobqz asp̄i rata ap̄d hebreos: ponimus, ch̄, ad mītigā dam asperitatem. Ipi dicūt habrā nos chāram: ipi herbeus: nos cheteus.

set suū patrē p̄ nuptiis alienigenarū: fuit ad ismaelē patrū suū: accipēs sibi vxorē filiā ei⁹ melech sororē nabath vterinā: absqz h̄is q̄s p̄ habebat, Igit̄ egressus ē iacob d̄ herabece ⁊ pergebat arā, Per chanaanēz p̄o iter facēs: timuit incolas terre: qz vt ait ioseph⁹ chanaanēi erant in deuoti isaac: p̄torib⁹ bellis ei⁹ valde grauati, maxime cū carlatharim cepisset: circa quā p̄cipue laborauerat, Timuit ergo iacob apud aliquē puñcialiuz introire ⁊ sub diuo iacebat, Cū autē venisset iuxta lazam vespere: supposuit capiti suo lapidem: ⁊ obdormiuit, Et vidit in somnis scalā erectā a terris celos attingentē: ⁊ angelos descēdētētes ⁊ ascēdētētes p̄ eam, Iosephus dicit, Vidit descēdētē p̄ eā figuras honestiorē naturā habentes q̄ hoies: ⁊ dñm innixū scale d̄centē sibi, Ego sum de⁹ abraham ⁊ isaac, Terram hanc dabo tibi ⁊ semini tuo, Benedicēs tur in te oēs tribo terre ⁊ in semine tuo, Ero custos tuus in hoc itinere: et reducam te in terram hanc, Ordine p̄repostero vsus est dominus, Prius enim in propria persona iacob custodit: post sub Josue dedit semini eius terram illam in fine temporum in christo quia d̄ iacob benedictē sunt tribus terre, Eugilans iacob ait, Vere domin⁹ est in loco isto ⁊ ego nesciebam, Terribilis est locus iste et est domus dei hīc et porta celi, Et prophetauit de legez de templo et passione christi: que in terra illa futura erant, Terribilis enim lex, domus dei, templū, passio christi, apertio porte celi, Et lapidem quem supposuerat capiti suo erexit tibi in titulum, id ē in cōmendabilem memoriā hui⁹ visionis: et libauit sup̄ illuz oleum domino vouēs: dominum qui apparuerat ei semp̄ sibi esse in deū: ⁊ lapidē, id est locum lapidēis semper sibi honorabilē: ⁊ in reditu decimas ⁊ hostias se suis

Libri Genesis

bi oblatum. Et urbem primam etiam honorandam decreuit, vocas eam Bethel, id est, domus dei, vel secundum Iosephum hostiam dei. Prius enim iacob a iehuseis, qui eam condiderat, vocabatur. Post iusa ad eam, vel amygdal, quia cum primo ibi fundameta laceret, radix amygdalina inuenta est. Vel forte copia huius generis arborum ibi est.

De duabus vxoribus Jacob
Capitulum, LXXXIII.

Procedensque in

P mesopotamiam longo tempore puenit in aram, et venit ad puteum in agro opertum lapide grandi, iuxta quem tres greges accubabant. Cumque discesset pastoribus ut adaperent greges, et ad pastum reducerent, accepit moris ibi esse, non amoueri lapidem donec omnes greges puenirent, nec licere greges particulatim adaperire. Cumque cuncta percontaret de laban, valet inquisit pastores. Et ecce Rachel filia eius cum grege suo venit. Quae cum aduenisset amouit iacob lapidem ab ore putei. Patet quod non solum iacob, et adaperuit greges eius, et in dicans se consobrini eius, osculari est eam. Quae nunciavit hoc patri. Qui occurrens dixit Jacob in domum suam, et audita causa fugere, dixit ei, Quis meus et caro mea es, et ideo secure latebis apud me. Tandem curam gregis eius habere decreuit. Post mensem vero Jacob dedit optionem mercedis pro fuitio pastoralis. Habebat autem laban filias duas, illam superius oculi et Rachel venusto aspectu. Quam diligens Jacob ait, Seruiam tibi septem annis pro Rachel. Seruiuit ergo pro Rachel septem annis et videbatur ei pauci dies pro amoris magnitudine. Hec dicitur est parui, quia desiderati animo ipsa velocitas tarda est, sed dicitur est pauci, quia videbatur ei rem tam amabilem paucis emisisse. Longo enim pluribus annis seruiuisset pro ea priusquam ea careret. Vel dies vocat laboris dies, quod videbatur ei paruum quod laboris leuigabat amor. Copleto septimo anno fecit laban nuptias genero suo. Vespere autem facto subintroductam illam, dedit filiae ancillam nomine Zelpham Jacob vero ut dicit Iosephus pro ebrietate et nocte hinc permixtus die facto apud laban de iniusticia querebatur. Qui danda necessitate venias postulauit moris ibi esse asserens, maiores ante tradidit ad nuptias. Post alios autem septem annos sedatur ei Rachel laudauit, causas pro

telati temporis dicens se non libenter filiam ad chanaanos misisset, cum etiam de sorore penitentiam ageret quod eam illuc direxisset. Hieronymus vero dicit errasse illos qui dixerunt post septem annos alios Rachel Jacob tradidit, sed post septem dies coniugiorum quos quasi prurbari superinducta alia sponsa fas non erat. Quibus finitibus Jacob optatis potius nuptiis, amore sequentis prioris pretulit, seruies pro Rachel alios septem annis.

De quattuor filiis Ise, et de filiis ancillarum
Capitulum, LXXXV.

Dominus autem

D aperuit vuluam Ise sorore sterili data ut amore viri fecunditate prosequeretur. Quae peperit filium, et ait Vidit dominus humilitatem meam, et visitationem erga virum meum, et ideo vocauit filium Ruben, et visitationis filium. Rursum peperit filium alium et ait Audiuit me dominus habere contemptum, et ideo dicitur est Symeon, et auditio. Peperit autem tertium et ait Copulabitur mihi vir meus, quia addidit ei filios, et ob hoc dicitur est Levi, et additio vel firmator societatis secundum Iosephum. Peperit quoque quartum et ait, Vado confitebor domino, et ob hoc dicitur est Iudas, et confessio. Essauitque parere, proinde Rachel inuoluit sorori, et ait ad Jacob, Da mihi liberos alioquin moriar. Qui ait, Numquid ego sum deus. Et illa Si non de me saltem de ancilla mea. Et dedit ei balam in coniugium, non in vxorem, sed ut ei iungeretur. Peperit bala filium, et dixit Rachel, Iudicauit me dominus, et equauit me sorori, et ob hoc dicitur est puer dan, et iudicium. Peperit et alium, et ait Rachel Comparata sum sorori et in ualui, et ob hoc dicitur est puer neptalim, et comparatio vel dilatio. Lia quoque tradidit viro Zelpham quae peperit filium. Et ait Lia, felicitas, Et dicitur est puer gad, id est, felicitas. Peperit quoque etiam et alium. Et ait Lia, Beata me dicent omnes mulieres, et dicitur est puer aser, id est, beatus.

Quintum incidens
Capitulum, LXXXVI.

Is temporibus

I factum est visum particulare in aethiopia sub regem, quod urbs quae vocabatur acta in nouas culcibus noiauit. Tunc etiam apud lacum triconide viro apparuit, quam greci mineruam dixerunt. Hec plures artes adiuuenit, maxime lanificium. Eadem dicitur est pallas, a pallane insula thrace in qua nutrita est, vel a

pallante gligāte quē interfecit Tradit autē eū
p dānuū illud insule ciclades longo tpe ob
umbrate fuissent, a quibz rarefcentibz pma in
ter eos delos sole illuminata est, 7 ideo delos
dicta, qd sonat manifestū

De reliquis filiis lie et ortu ioseph,

Caplm. LXXXVII.

Liben tempore

mellis triticee, xl' iā collectis hoz
deis. **U**l forte tres collectōes a me
fēdo, i. colligēdo mēses dicit, mēsis pmo
rū q pma, mēsis triticea q scda, mēsis vide
mīaz q tertia. Hoc in q tpe ab agro regress^o
rubē, tulit mādragoras et dedit mī sue, Lu
tus esū desiderās rachel dixit lie, Da mibi d
mādragoris filij tui. Opinā ē q dā h gen^o
pomi i elcā sumptū sterilitē feciditātē para
re, qd augustin^o falsū eē dicit Cū em mādra
gorā vidisset, occasiō e h^o lectiōis naturā e^o
oem et vim diligēter asserit se pseruatū, 7 nī
hil tale reppisse i ea, Et ait līa Paz, ne tibi vl
det q abstuleris mibi virū meū, nisi 7 mān
dragoras sim ul tuleris, Rachel fororis frā
mīrigās ait, Dormiat hac nocte tecū p man
dragoris filij, et occurrit līa iacob redēnti d
agro q eū mercede pduxisset significās, Et
cepit nocte illa 7 pepit qntū filiū, 7 ait De^o
dedit mibi mercedē, qz dedit ācillā viro meo,
7 iō vocavit puez isachar, qd sonat merces,
Isachar ei merces, Pro eo estā sic vocavit eū
qz mādragoris emerat vīri introitū Rursūz
līa cepit sextūz filiū, 7 pepit et ait, Decum
habitabit marit^o me^o qz genuit ei sex liberos
7 ob h vocavit puez zabulō, i. habitaculūz
In libro tū noīm hebreoz, violēter flux^o no
ctis interpretat Post quē pepit fillā noie dīnā
Recordat^o est autē dñs rachelis, 7 apuit vul
uā ei^o que pepit filiū dīcēs Adat mibi dñs
filium alterū Et ob hoc dicit^o est puer ioseph
id est augmentum.

De diversicoloribz virgīs et fetibz,

Ca. LXXXVIII

Initis ergo an

f
nis, ruij, seruitij pyroribz, iacob di
xit socero suo, Da mibi vxores 7 li
beros meos, vt reuertar ad terrā meā Et ait
labā Inuentā grāz in p̄spectu tuo, vt adhuc
fuitas mibi, vij, ānis, 7 dītue mercedē quā
dem tibi, Scio em qz ppter te bñdixit mibi

de^o, Et ait iacob Iustū est vt allqñ pulcē
domul mee, Si feceris qd postulo, adhuc pa
scā pecora tua, Sepa greges vartos 7 spar
so vellere, et trade i mān filioz tuoz, vnico
lores p̄o trade mibi, et qd ex vnicoloribz va
riū natū fuerit sit merces mea 7 qd vnico
loris tū respōdebit qmibi cras iusticia mea
id ē i futuro, qd, Tccū facit natura, vt alba
ex alb, nig ex nigr nascāt, meū iusticia mea
dū de^o p labore meo qd iustū tibi vidbit red
det mibi 7 naturā Gratū h habuerat labā, 7
separuit oēs diuersicolorz, 7 ddit filiis suis in
custodiā, Vnicolorēs tradidit iacob, 7 sepa
uit iter triū dīez inter iacob 7 filios suos, ne
q̄s ex vicinitate pecoz nascerēt dol^o, Et ita
planū h dicitū ē, nisi qz in textu legit, qz laban
vnicolorē gregē tradidit in manu filioz su
ozū, i. iacob, qd videt^o hūc ei qd dicit^o, Pōt
dicit eū tradidisse i manu filioz suoz, i. nepoz
tū suoz filioz, i. iacob, qz sub p̄e opiltiones
erāt Vcl p anticipatiōē dicitū est, i. vnico
rē gregē p̄ natū sub custodia iacob dedit fi
lijs suis cū diuersicolore p̄i^o dato Hierony
mus qz dicit, vsqz ad tps suū locū hūc p̄fusi
fuisse iacob autē nouā nature strophā, i. con
uersionē d̄metat^o, 7 naturā arte naturali pu
gnauit Tulit ei fgas virides populeas, q̄s
lxx, straceas vocat 7 amygdalias 7 platani
nas q̄s p loca discorticās vartū fgaz fecē co
lorē Forte tres erāt canales 7 tres fgas tan
tū eiusdē lōgitudis cū canalibz tantū, cutqz ca
nali suā virgā iponēs, Forte plures erāt i ca
naliū fgē, Observabat g iacob tps in q̄ pe
cora ascēdebant, 7 in seruore dicit cū ad potā
dū auida pgerēt i ipa auiditate potādi facie
bat oues 7 capras ascēdi, vt tales fet^o p̄cipēt
q̄les ūbras arterū 7 hircoz sup se ascēdētūz,
in aq̄z speclo videbāt, Ex fgē em ibi positū
vari^o erat vmbraz colorē Ne autē oēs fet^o di
uersicolores fierēt et dep̄hēderēt dol^o, sic fet^o
perauit iacob P̄iō tpe cū ascēdebant oues,
qz verni fet^o meliores sūt ponebat fgas vt i
cōspectu eaz p̄cipent, In serotina em admī
sura, i. ea qz fiebat in extremitate veris, dete
riores sūt fet^o, qz i tardis appetētibz costū mīn^o
vigz natura, 7 iō tūc n̄ apponebat fgas, 7 ita
qz serotina erāt facta sunt laban, 7 qz p̄mi tps
iacob, Vcl forte serotina admīssura dicta ē
in autumno, qz natura ouū mefopotamie z
italie eadē esse tradit, vt bis in anno pariant
Vñ poeta, Bis grauid e fetu, Qd aut dicit

Libri Genesis

q̄ in v̄rgis h̄cperent. Dicit hieronym⁹ v̄m
hebrei verbū n̄llū c̄rcūitū expr̄imī non posse
Significat em̄ totū corp̄is extremā p̄cussio
nem. In feruore coit⁹ extremo. Nec m̄tz. silēz
p̄specte imaginī sobolē fieri in extremo vo
luptatis. cū h̄ ip̄m in equaz gregib⁹ ap̄d h̄
spanos fieri dicat Hieronym⁹. Et quintilla
nus matrona accusatā q̄ ethiopē peperisset
et imagine p̄specta h̄ accidisse argumentās
defedit. Et i libris scriptū hypocras reperit
quādā puntendā q̄ pulcherrimū puerū pe
perisset. v̄triq̄ parenti generi quoq̄ eoz totū
dissilez. nisi monuiss̄ hypocras q̄rere. ne for
te talis pictura esset in cubiculo. Dicit⁹ est ḡ
iacob v̄tra modū. Postq̄ aut̄ audiu it verba
filioz laban dicentiū Tulit iacob n̄ra. z d̄ fa
cultate pat̄is fact⁹ est incl̄y⁹ z etiā faciē labā
anima duertit q̄ nō eēt erga se sicut heri z nu
diuissent. marie dicēte sibi d̄no. reuertere in
terrā tuā. et ero tecū. misit et vocauit liam et
rachel in agrū vbi pascebat gregē z ait. Fas
cies p̄is v̄strū nō est meū. Scitis q̄ c̄rcū
uenti me. et mutauit mercedē meā decē vicib⁹
bus. **xx.** dicit decē annis. **Sz** intelligendū
est decē annis. q̄si decē circūolatiōib⁹. q̄ des
naria mutatio in sex annis facta ē. Dicit em̄
ioseph⁹. q̄ om̄e t̄ps qd̄ fuit cū labā. **xx.** anno
rū fuit. Noluit aut̄ iacob tertiā septimanam
ānoz p̄plere sub illo. p̄ e⁹ neq̄cia. vidēs em̄
labā plures nasci diuersi colores aiebat. De
inceps vnicolores sūt merces tua. Itē cū v̄
debat vnicolores multiplicari mutabat mer
cedē. Et addidit iacob. **De** tulit s̄bitātā pa
tr̄is v̄ri. z dedit m̄bi q̄ i somn̄s oīdebat m̄bi
q̄les eēt fer⁹ nascituri. q̄ z dicit m̄bi. Sur
ge z egredere de tra hac. Rūderunt itā z ra
chel. Quasi allēas p̄putauit nos p̄ n̄ nūqd̄
q̄c̄q̄ residui habebim⁹ de facultatib⁹ z bere
ditate e⁹. **Fac** q̄cūq̄ p̄cepit tibi d̄ns.

De fuga iacob et federe inūto cū laban

Caplm. **LXXXIX.**

Vrgens ergo ia

Iacob cū vxorib⁹ z liberis abiit. tulitq̄
oēm substantiā z greges. z q̄cquid
i mesopotamia adq̄sierat. Et deduxit etiā ia
cob vt ait ioseph⁹ medietatē greḡ. nesciēte la
ban. qui eo t̄pe ad tondēdas oues ierat. Ra
chel etiā nesciēte v̄ro idola pat̄ris sui p̄ciosa
furata ē. et secū tulit nō ad colendū. q̄z docē
te. v̄ro sciebat nō esse colēda. s̄z h̄ cōprehēde

rētur p̄re p̄sequēte vt ad hec fugendo vent⁹
am ipetraret. Iust ḡ iacob amne trāmissio cō
tra montē galaad. z nūciatū ē labā d̄se tertio
q̄ fugisset iacob. Qui assumptis filiis et co
gnatis suis infecur⁹ est cū septē dieb⁹. Tū to
seph⁹ dicit Labā post p̄mū diē coḡscēs dis
cessuz iacob et fillaz p̄secut⁹ est eos. z i colle
p̄cul collocatos inuenit eos. P̄or̄ dicit. q̄z si i
tertio diē cognouit. tūc post p̄mū diē d̄z co
gnouisse. q̄z tūc egressus nūci⁹ tertiā diē vēit
ad eū. vbi filij pascebat greges. q̄ separati erāt
a iacob itinere triū diez. vt p̄dictū est. Vidit
aut̄ labā in somn̄s deū dicentē sibi. Caue ne
quicq̄ aspere loq̄ris s̄ iacob. Qui p̄surgēs
ait ad iacob. Quare me ignorante fugisti. Et
cur furat⁹ es deos meos. Cōsobzū⁹ z gener
me⁹ z coepulatoz. hec facere nō debueras. Re
spōdit iacob. Timui ne filias tuas violēter
auferres m̄bi. q̄ tū nō tā me q̄ filios sequi
tur. Qd̄ aut̄ furū me arguis apud quēcunq̄
iueneris deos tuos. nec eēt corā frat̄ib⁹ n̄ris
Ingressuzq̄ laban tabernacula lie z ancilla
rū nō inuenit. Cūq̄ intraret tabernaculū ra
chel. illa subēstramēta cameli abscondit idola.
et sedit desup. z querētū p̄i ait. Ne irasca
tur d̄ns me⁹ q̄ nequeo ei assurgere. q̄ iuxta
p̄suetudinē feminaz nūc accidit m̄bi. et sic
delusa ē sollicitudo querētis. Fratuzq̄ iacob
improperauit ei q̄ p̄ diligentē seruitio. **xx.** an
noz nō meruerat vt ip̄e oēm sup̄ellectilē suā
scrutaret. Et ait laban. Om̄ia q̄ habes mea
sunt. sed quid possum facere filiis z nepotib⁹
bus meis. Veni z ineamus fed⁹. Tulitq̄ ia
cob lapides et erexit eū in titulū fedē. z ait
fr̄ib⁹ suis. Afferte lapides. Qui p̄gregantes
fecerūt tumultū z comederūt sup̄ eū. Et dixit
laban. Tumul⁹ iste sit fedē. nostri testis. ne
ego transeaz illū pergens cōtra te malū tibi
cogitās. Nectu transeas ad me nocēs. nec
aff̄ literis filias meas nec vxores alias sup̄
eas induxeris. Et ob h̄ dixit iacob lingua sua
collē galaad. id est. aceruū testimoniū. Gal ei
aceruus. aad testimoniū sonat. Laban vero
s̄ra lingua. vocauit eū igar seducha. Laban
autem de nocte cōsurgens benedixit eis re
uertens in locum suum. Porro iosephus di
cit eos columnam in mōte statuisse sub sche
mate are. Forte acervum columnam nomi
nauit.

De muneribus p̄missis esau

Caplm. **LXXX.**

Iacob autē abiit

Istinere q̄ cepat. fuitq; ei obula mlti-
tudo angeloz. 7 ob h̄ vocauit lo-
cū illū manaim. i. castra. qz ibi uidit angelos
q̄si paratos defendere eū a fre quē timebat.
Visit autē ab illo loco nūcios ad fr̄em. q̄ ex-
plorarēt fr̄is animū. Qui reuersi nūciauerūt
esau sibi occurrētē pacificū cū. cccc. viris. Quos
muit ḡ iacob. nō d̄ pmissōe āgeloz diffidēs
sed more hoīm perturbat. Et diuisit pplm
q̄ secum erat in duas turmas. ancillas 7 libe-
ros eaz ī portū turma. In scda liberas 7 fili-
os eaz. Ita tū q̄ in extremitate ei⁹ posuit rā-
chel 7 ioseph tāq; chariores. Un̄ q̄dā erraue-
rūt putātes tertiā turmā rachel et ioseph ha-
buisse. Sic autē diuisit. vt si v̄iret esau ad no-
cendū. et porē pcuteret turmā. reliq; fugiens
saluaret. Sepauit autē ibidē de his q̄ hēbat
munera fr̄i suo qzq; pulcritora 7 rariora 7 di-
uersoz generū aialia. Visit etiā ea p̄ diuer-
sos nūcios spaciū ponēs int̄ gregē 7 gregez.
vt ex frequentia mūez sese subsequētūz multa
esse putarent. vt mūerib; si qd indignatōis
eēt adhuc ī esau placaret. Precesserūt ḡ mu-
nera. sp̄c̄ p̄o adhuc erat ī manaim. Cōsurgēs
qz an̄ diluculū. traduxit vxores 7 filios cū oī-
b; ad se prinētib; per vadū iaboch. Ioseph
dic̄ qz torrētē noīe iaboch trāsierūt. 7 qz in ge-
nēsi legit̄. cū orasset iacob timēs fr̄em. dixisse
In baculo meo trāsui iordane istū. 7 nūc cū
duab; turmis regredior. forte iordanis dicit̄
quē p̄trāsuit. 7 qz ibi
calculosus 7 torrens
d̄ vadū iaboch. For-
te autē vicio sc̄ptoz p
iacob legit̄ iaboch. et
et transitu illo sortū
ē h̄ nomē vadū iacob.

Secūdo militario a
iordane ī finib; idu-
mee ē torrens iaboch
quez trāsuaudit iac-
cob.

De lucta iacob cū angelo 7 mutattone no-
minis. Caplm. LXXXI.

Un̄ autez pre

Cederēt turme. solus in ripa flui-
nis remansit vt oraret. Et ecce vir
luctabat cū eozsq; manē. q̄ tetigit latū. altas
leuū neruū femoz. et. et emarcuit. Un̄ 7 Ja-
cob. p̄posuit se deiceps nō comestuz. neruū 7
idipm posteritas ei⁹ obfuar. Cūq; ascēderet
aur ora dixit vir ad eū. Dimitte me. Qui dixit
ei. Nō dimittā te nisi benedixeris mibi. Viro

autē q̄renti nomē ei⁹. ait se vocari iacob. Acq;
q̄ inq̄t ille appellabit nomē tuū iacob. s; isrl̄
qz si d̄ deū fortis fuisti. q̄nto magis d̄ hoīes p̄-
ualeb. Et ita bñ dicit iacob. mutādo ei nomē
7 p̄fortādo ne tīmeret fr̄ez. Qm̄ d̄ deū stetit
iūict⁹. factū ē ei i signū qz iūict⁹ staret d̄ fr̄as
trē. Ioseph d̄c̄ h̄ nomē isrl̄ hebraice sonare
reluctatē angelū sacri. In lib̄o autē noīm be-
breoz iterptat vir vidēs deū. is ei vir. et nō
mē dei ē. ra p̄o vidēs d̄. vel mēs vidēs deū
Hāc autē interpretatō dicit Hieronym⁹ nō
tā vere qz violētē sacra eē. Illā ioseph d̄c̄c̄
se i hebreo nō iuenisse 7 dicit illd̄ nomē sona-
re p̄nceps cū deo. Sic ei angelū iterptatuz
fuisse asserit. Si d̄ deū p̄nceps vl̄ fortis fuisti
7 cōcauitq; iacob locū illū phanuel. i. faci-
es dei. et ait. Vlti d̄m̄ facie ad facie 7 salua
facia est aīa mea. i. d̄ valde territa plurimuz
p̄fortata. Cūq; trāsgressus esset phanuel. or-
tus ē ei sol et claudicabat.

De occurſu esau et em̄p̄tōe agrī in sichē
Caplm. LXXXII.

Leuans autem

E oculos vidit esau 7 cū eo. cccc. viros
Et p̄cedēs vtrāq; turmā quā fece-
rat adorauit p̄n̄ ad terrā septies. Curēs autē
esau amplexat⁹ ē eū. 7 deo sculās eū fleuit. et
querēs cur⁹ eēt ml̄ieres 7 puuli. cū accepis-
set prinere ad iacob. accessit 7 boscula. ē cof
Cūq; nollet esau munera p̄missa retinere. se
plurimū abū dare dīcēs. ait iacob. Si iueni
grāz corā d̄no meo. accipe munusculū d̄ ma-
nu mea. sic vidi facie tuā q̄si viderim vultuz
dei. i. alitū potētissimū. Nō ei aut credebat
illū deū. aut in tantā prupisset infantiā vl̄ ad-
ulationē. Reuersus ē ḡ esau in die illa i seyr.
villā. s; quā de noīe suo sic dixerat. Iacob au-
tē ide p̄cedēs fixit tabnaclā i loco quē ob h̄
dixit sochot. i. tabnaclā. de q̄ d̄c̄ Hieronym⁹
Sochot ē vsq; hodie ciuitas trās iordanē i
pte sicopoleos. vbi gedē trāsierat iordanē
cū locut⁹ ē ad viros sochot. Sed mix est. qz
dicit trās iordanē. cū iacob fm̄ q̄sdā iā dīc̄
sit trāsisse iordanē cū eēt i sochot. Forte trās
iordanē dixit respectu mesopotamie de q̄ re-
dibat iacob. vl̄ port⁹ nōdū trāsierat iordanē.
s; iaboch. Cū autē dixit sup̄ iordanē istū. nō p̄-
sentē mōstrauit. s; notū t̄m̄nū iudee iudicā-
uit. Abijtq; de sochot in salē vrbē. s; sichimō-
rū. i. in sichē. A sichē em̄ sichimū vl̄ sichimite

Libri Genesis

dicti sūt, et forte bñomla erat. Vel vt hebrei tradūt moyses eā tūc tantū vocauit sale, cō summata et pfectā, qz ibi femur claudicantis iacob sanatu sit. Porro iacob emittit iuxta oppi dū ptez agrū ab emor rege sichimoz et a filijs eius, c. agnis, habitantibz ibi, et erecto altari inuocauit fortissimū deū isrl.

De morte sichimitaz, p raptu dīne,
Caplm, LXXXIII.

Gressa est autez

e dina vt videret mulieres regiois il
li, qz vt ait ioseph, Sichimitis
solēnitāte habētibz: sola trāsīuit ad urbē em-
ptura ornāmēta mulier, puīncialū. Quā vī
dēs sichē filiū regis adāmauit eā et rapuit, et
vt oppōsitū pginē, et cōglutinata ē aia ei? cū ea
et ait pī. Accipe mibi puellā hāc cōiugem.
Egressoz rege euz filio ad iacob, filij iacob
veniebāt de agro, et irati siluerūt. Regi autē
grēti vicariā eoz amicitia et societate eoz, et
vt mutua pberēt cōiugia et sichē offerētī ml-
ta et pmitētī amplioza, respōderūt i dolo Il-
licitū ē apud nos federari incircūcis, s; cir-
cūcidamī et erim? plus vn? Placuit emor
et filio ei? oblatio (alias optio) nec distulit ad
olefēs qn statim ipleret, et intrātes urbē p-
suaserūt ppo, et circūcisī sūt oēs. Et ecce tūc
die qn grauissim? ē dolor vulnerū, simeon et
leui arreptis gladijs cōfiderē urbē ingressi
sūt et iterficētes oēm masculū i ea, tulerūt d-
domo sichē sororē suā, ceteri vero frēs irue-
rūt sup occisos, et depoplati sunt urbē, puir-
losq; et vxores captiuos duxerunt. Ioseph?
tū dicit, cū eēt festiuitas, et sichimite requie et
epulis vterent, incūctāter pmitis custodijs as-
sistētes dormitētes interfecerūt, q agnito dicit
ad iacob Symeō et leui fbasitis me et odiosū
fecistis habitatoribz tere hui?, pcutient me, et
delebor ego et dom? mea. Dñs autē pfortans
eū ait ad illū Surge et ascēde in bethel et ha-
bita ibi, et fac altare vbi apparuit tibi, sed p-
scificā tuos, Jacob pō cōuocata domo sua
dū purgaret suos iuenit deos laban vt ait io-
seph? . Regs em sciebat, eo q rachel celasset
eos in terra sub arbore. Et ait suis, Abijcite
deos aliēos et mūdāmi, et ascēdam? i bethel
d sichē em attulerāt etiā idola, et laures, i, or-
namēta idolor, a pte totū, q omīa fodit, Ja-
cob subter terebīnthū, q ē post vrbez sichem
Tradūt quidā q ea tulit dauid, in hiernsalē

et hanc i materia tēplī qd facere disposue-
rat. Porro terror dei iuasit finitimos ne pscq;
rent iacob Qui pfect? venit i bethel, et edifi-
cās ibi altare dño obrulit ei iuxta id qd p-
uouerat, Eo tpe mortua ē delboza nutrit re-
becce, et sepulta ē iuxta bethel sub terebītho
Et vocatū est nomē loci illi? quere? flet?. Et
nota q h videt q quere? et terebīth? idē sūt
Apparuitq; ei itez dñs et ait, Nō vocaberis
vltra iacob, sed israel erit nomē tuū Et appel-
lauit eū isrl. Ecce patet, qz supra nomē pml
sit tantum, hic autē imposuit.

De morte rachel in partu beniamin

Caplm, LXXXIII.

Gressus autē in

e de iacob vēit verno tpe ad terrā q
ducit effrata, i. bethleē Et ē antici-
patio, p? em dicta ē effrata ab vxore caleph
q ibi sepulta est. Ibiq; euz parturit rachel
cepit plicitari, tū pepit filiū. Egressiente autē
aia p dolore part?, moxēs vocauit filiū bez-
noni, i. filiū doloris, Pater autē circūcidit eū
et vocauit filiū beniamī, i. filiū dextere. Sep-
pulta ē rachel i vīa q ducit bethleem, et so-
la inter cognatos honorem sepulture abrae
habere nō meruit. Erigitq; iacob titulū sup
sepulcrū ei? q apparet vsq; in p̄sentē diē. Et
egressus in d? fuit tabnaculū trās turri ader,
id est, turri gregū. Hūc locū dicit hebrei, vbi
post edificatū est tēplū, et dicitū qsi qdā vas-
ticinio turri gregis, i. pgregatōis future ad
tēplū. S; hieronym? ait, locū esse iuxta beth-
leem, vbi vī angeloz grex i ortu dñi cecinit
vel iacob greges suos pauit, nomē inde loz
eo relinquens. Lūq; habitaret ibi rubē, dor-
muit eū bala cōcubina p̄is, qd tū non latu-
it iacob.

De morte isaac et regibz edom,

Caplm, LXXXV.

Emt etiam ad

v isaac patrē suū i ciuitate hebron
et tā mortuā inuenit matrē. Nec
multū etiā post aduentū ei? cō-
plet sūt dies isaac, c. lxxx. annoz, vī fm. Jo-
sephū, c. lxxxv. annoz. Et appositus est ppo
suo plen? diez, et sepellerūt eū filij ei? elau et
iacob in spelūca duplici. Hic tūinat prim?
liber iosephī. Porro mortuo p̄e distati sūt
elau et iacob, ita q eos tra nō caperet. Et re-

dixit esau ad morana q̄ dñmiserat z dicta ē ter
ra idumea ab edom q̄ prius boira dicebat
Enūerās em̄ moyses
rñ. reges terre illi⁹ a p
mo vsq; ad vltimum
quē videre potuit ait
Et reguit p⁹ bale ioz
bal fili⁹ zare d boira.
z hūc dicit q̄dā fult
se iob p̄nepotē esau. s;.
hebrei dicit. vt sup̄ dictū ē. Vnde etia i ge
nesi. q̄ eadē terra añ esau etiaz dicta fuit seyr
Enūera: sem̄ filijs esau enūerat p̄ncipes hoz
reoz q̄ fuerāt i tra añ
esau. d q̄b incipit sic
Isti sunt filij seir hoz
rei habitatores tre zc
horreos eniz expulit
esau vt legit in palipz
pomenon. Quidā tñ
dicūt h enūeratos rez
ges q̄ fuerūt in edoz
anteq; filij isrl̄ habuis
sent regē. i. saul. et dñ
cūt hanc enūerationē
esse apposita ab esdra
q̄ scire potuit eā. In
enūeratione p̄o istoz
legit de ana filio sebe
on. cuius filiaz duxit
esau. q̄ iuenerat aq̄s calidas i solitudine dñi
pasceret asinas p̄is sui. Hebrei p̄bū est. iue
nit iannū d q̄ vt ait Hieronym⁹ varie dīpu
tāt hebrei dicit q̄dā iannū maria qz lacuz
iuenit in heremo. Alij putāt aq̄s calidas li
gua punica q̄ affinis est hebrez. h noie dicit
q̄s greci termas vocāt. Alij dicit eum onaz
gros asinab; admiscuisse. vt inde veloces as
nos nascereñt. q̄ vocant iannū. Alij dicunt
iannū associationē. qz p̄m⁹ asinis eq̄s seē ascē
di vt muli nascerent. Et notādū qz in recapit
ulatioe filioz esau posuit moyses alia noia
vroz et⁹ ab illis q̄ ante posuerat. Dicit etiaz
ioseph⁹ q̄ amalech esau fili⁹ natural⁹ de p̄cu
bina habitauit in pte idumee q̄ gabollit dñ
cebat. z dixit eā amelechite Bis p̄o p̄termis
sis trāseundū est ad generationē iacob.

Sextū incidēs. Ca. LXXXVI.

Tempore pro

merbe⁹ frater athlātis p̄m⁹ dicit⁹ ē

Cum moyses fuerit
a iacob q̄r⁹ ab esau
q̄nt⁹ nō vidit. rñ. re
ges edoz Io solue p
h qd seq̄t Quidā m
dicunt.

Sub monte seir da
masc. Idumea est in
tra damascena nā z
esau habitauit dama
scū. Themā metroz
pollit est idumee. vñ
elphas themātes
z suitā. vñ baldad
suites Boira i finib;
idumee z arabie. Li
ban⁹ diuidit idume
am z pheniā. in cu
ius radice oriunt al
bana et farfar fluij
fluētes sec⁹ artochia

fecisse hoies. atq; qz de rudib; doctos fecit. tñz
qz legit fecisse imagines hoim. q̄s arte q̄daz
ābulare fecit. Inuenit etia p̄m⁹ anulū. s; fer
reū. z inclusit gemā. vñ z yngulū vocauit. q̄a
sic ynguis carne. sic gemā metallo circūda
tur. Tradidit etia vt i q̄rto digito quē medū
cū vocāt poneret ad ornatū. digniorē hūc re
lūq; dices. qz ab ea vsq; ad cor: q̄dā vena p̄i
gat. Dicit etia ea tepestare triptolom⁹ i nauē
in q̄ pic⁹ erat draco in greciā venisse: z āpli
asse agriculturam Ceres p̄o p̄ter instrumēta
arandi etia mēsurari granū adinuenit cū p̄i
us i arconijs segetes ponerent z tritici p̄az
ceruos numerabāt. vñ z a greci dicta est de
metra. Tūc etiam thelchines victi et etules
tho dū condiderunt.

De veditioe ioseph. Ca. LXXXVII.

Ioseph cu; sede

cim eēt annoz pascebat gregē pa
tris sui. Sciendū ē q̄ ante morte
isaac. rñ. annis vedit⁹ ē ioseph. Qd sic p̄bat
Sera genari⁹ erat isaac cū nat⁹ est iacob. z. c.
lxxx. annoz mortu⁹ est. g. c. xxx. annoz fuit Ja
cob i morte p̄is. i veditioe aut filij. c. z. viij.
annoz fuit Lū em̄ vedit ad ioseph in egyptū
c. xxx. annoz fuit. sed inter descensū in egyptū
z veditioe; ioseph. fluxerūt. rñ. añi. Ioseph
ei. rñ. annoz erat cū vedit⁹ ē i egyptū. z. xxx.
ix. qñ vedit ad eū p̄. Redit ḡ moyses ad id qd
p̄termiserat. Dū ḡ rediret iacob d̄ melopota
mia. z nōdū venisset ad patrē. adhuc viuēte
rachel. fm̄ iosephū facta est veditio ioseph i
hūc modū. Oderāt eū frēs sui. qz a p̄e pl⁹ ce
terz amabat tū quia in senectute genuerat eū
tū qz p̄stātor corpe z sapiētior ceterz erat. Sic
cū saueratq; f̄es apd p̄ez erāmie pessimo. vt
de odio in ip̄m. vt de costu cū brutis. Iuxta
opinionē q̄rundā seq̄ntiū ordine gen. i. solū
ruben. p̄ p̄cubina p̄is. Fecitq; ei pater tunc
cam polymitā. vt ma
nu vt acū pictaz. Vel
fm̄ aquilam tunicam
astragoleā. i. talarem.
vt fm̄ symmachū tu
nicā manicatā. i. ma
nicas habentem. Alij
colobijs vtebātur. vt
expeditōres eēt. Po
rest tñ dicit manicata.
id est manu picta acu

Polymitā p̄nūciāt
q̄dā correpta penul
tima. qz p̄ponit a po
lys qd ē plura. z ml
col qd ē lictū. sic hec
amiatū ab hexa qd
ē sex. hexamiatū. q̄st
hñs sex licta. z tunc
penultima correpta

Libri Genesis

scz superinducta Causa tñ odij maior fuit vt
sio somnior. Retulit em fratribz somniũ qđ
viderat dices Putabã vos ligare manipulos
in agro. z vestros manipulos adorare mani
puli mei stantẽ. Qui dixerũt. Nũqd rex no
ster eris aut subijciemur ditioni tue. Alid qđ
somnia p̄sente patre retulit eis. Vidi qđi solẽ
et lunã z vndecim stellas adorare me. Incre
pauit eũ pater. z ait. Nũquid ego z mat tua
et fress tui adorabim? te sup terrã. Potuit h
zgrue dicere. qz mater adhuc viuebat nec ta
mẽ mat eũ adorauit. qz nõ descẽdit i egyptũ
Nec pater legĩt eũ adorasse. qz nec ioseph h
sustinisset. s; frẽs adorauerũt. z parẽtes i fi
lijs. Cũq; fratres i pascẽdis gregibz morarẽ
tur in sichẽ. misit eũ puer d valle hebron. vt
videret qđ fieret circa frẽs et pecora. Cũq; nõ
inuenisset eos in sichimis. Insecut? est eos in
dotaim. Qui cũ vidissent eũ pcul mutuo lo
quebant. Ecce somnator vẽit. venite occida
mus eũ. z mittam? cadauer i cisternã veterẽ
dicenu? q; fera pessima deuorauit eũ. Rubẽ
aũt volẽs liberare eũ aiebat. Nõ effundam?
sanguinẽ ei? s; viuũ p̄ijclãm? eũ in cisternã
ne pater vna perimat et mater in luctu. Hic
vult ioseph? matrẽ adhuc viuissẽ. Audãtes
ergo eũ tunica polymita miserũt in cisternã
i qua nõ erat aq. z recessit rubẽ meliora que
rens pascua. dũ aũt sederet cõmedẽtes panẽ
viderunt hĩsmaelitas venientes de galaad
portãtes i camel aromata z resinã z stactẽ. i.
myrrã i egyptũ. Dicitq; iudas fr̄ibz suis. Ve
l? est venudet hĩsmaelit? puer. z manus nre
nõ polluant celãdo sanguinẽ ei?. Caro em z
sanguis nr est. Et vẽdiderũt euz madianitis
xxx. argẽtis. Eosdẽ vocat madianitas q; z
hĩsmaelitas. Madian tamẽ de cethura fill?
abrae. z hĩsmael de agar. z filios de diuersis
vrozibz legĩt separasse abraã abinuitẽ. For
te sepati p̄? postea redierũt i vñũ. z facti sũt
vnus p̄ls. retinẽtes vtriusq; parẽtis nomẽ
Vel vera est hebreoz opinio qđ dicũt agar et
cethurã vnã fuisse z ita forte nũq; sepati fu
erũt. Renerus aũt ruben ad cisternã nõ ine
nit puez. z credẽs eũ interceptũ scissis vestibz
eiulabat. s; accepto qđ viueret q̄euit. Tulerũt
aũt vestes ioseph z ei? tunicã in sanguie hedi
tingerũt. z miserũt qđidã qđ ferrẽt ad patrẽ. z di
ceret. Hãc iuenim?. vide si filij tui est tunica.
Quã eũ agnouisset p̄? ait. Fera pessima dno
rauit fillũ meũ ioseph. Scissiq; vestibz z in

duc? cõlcto luctu fillũ multo tpe. Cõgregat?
q; filijs vt lenirẽt dolore p̄tis. noluit eos au
dire. s; dicebat. Descẽdã lugẽs ad fillũ meũ i
isernũ. Erat em tũc in inferno quidã loc? bñ
rũ lõge semor? a locis penalibz. qđ ob quierẽz
z separatõnẽ ab alijs sin? dicebat. sicut sinum
mar? dicim?. Et dici?
est etiaz sin? abrae qz Qui dicit? est prima
etiaz abraã ibi erat in via credẽti. nõ qđ p̄?
sustentatione vsq; ad mus crediderit. s; qz
mortẽ ch̄risti. pm? p fide vñ? del
psecutõnẽ passus. qz

De chaldaea expulsus.

De ingressu ioseph in egyptũ.

Caplm. LXXXVIII.

Madianite vero

m vẽdiderũt ioseph in egyptũ pu
ciphari eunuchõ mgro militie
pharaonis. Alij dicũt archimachero .i. p̄nci
pi cocoz. Machera em coqna dicit. vñ? secu
ris cocoz a machere. qđ est occidere. Nec ab
horret a vero qz apđ plures natiões dapifer
p̄ncipis honorabilior est z princeps militũ
Hũc ioseph? vocat petefren. s; Hieronym?
nõ bñ translatur nomẽ esse asserit. Hic habu
it vxorẽ z liberos. qz z ioseph fillã ipi? duxit
vxorẽ. nec de eunuchis regis fuit. qđ puuli ca
strabant. Sed tradit hebrei qđ vidẽs ioseph
elegantẽ emũt eum vt misceret ei Dñs at cu?
stodens ioseph illũ adeo infrigidauit vt des
inceps impotẽs fuerit coire. z tanq; eunuch?
esset. ita qđ videntes eũ ierofanti arefactũ de
more suo eũ pontificẽ heliopoleos .i. dom?
solis creauerunt. z honoratior erat qđ ante in
p̄ncipatu.

Quidã genuit phares z zarã d thamar

Ca. LXXXIX

In tempore an

e teq; ioseph vendit? esset. qz h̄ est
am intersertũ est p recapitulatõez
discedens iudas a fra
tribus suis: iuit ad vi
rum adollamitez noz
mine hyram z accepit
ibi vxorẽz noie Sue
filliam chananei. que
peperit ei filijz p̄mo
genitum her. deinde
onam post sela. Dedit aũt iudas her p̄mo
Aliud est recapitula
tio si cũ qđ prius fa
ctum est post dicitur
Alio anticipatio. cũ
prius dicit qđ factus
fuerit quid.
o 4

gentio yrore noie thamar. Fuit aut her nez
 quā. i. abutēs vasculo yrois. z occis? ē dño
 i. inuent? ē mortu? in thoro iuxta yrore. Et
 dixit iudas ad onā vt ingrederet ad eaz vt
 suscitaret semē fr̄i. In q̄ patet q̄dam in lege
 post sc̄pta. q̄ añ eā sunt obseruata. Qui indl
 gnās sibi nō nasci filios fundebat semē i ter
 rā. i. inutiliter yrore gnosceret satagebat Et
 percussit eū dñs Remissitq; iudas thamar vt ef
 fet vidua i domo p̄ris sui. donec cresceret se
 la. q̄ adulto simul eū dare thamar z dissimu
 labat. Fortuna ē aut sue yrore iude. Qui cōs
 solatiōe accepta post luctū ibat ad tōdēdas
 oues cū hyra opilōe suo. Nō audens thar
 mar depositis yestib; viduitatis assūpsit tert
 strū. seditq; i binio itneris. qd̄ dicit thānaz
 bebreū sonat i oculos sedit. Sic ei vocat bi
 uū vbi diligēt? debz aspicere viator. q̄ gra
 diaf. Quā cū vidisset iudas suspicat? ē cade
 saz. i. scortū. Cui z dixit. Sine me vt colā tes
 cū. Que ait. Quid dab mibi. Et ille. Mitā
 tibi hedū de grege Et illa patiar quod vis si
 dederis mibi arrobonē. z dedit illi anuluz et
 armillā z baculū que gerebat p̄ arra Ad vñū
 ḡ cōcubitū cōcepit mlier gemios z abijt res
 cept? itez viduitatis yestib; Missitq; iudas
 hedū p̄ pastore. Qui cū venisset z nō inuentz
 eā. redijt ad iudā sine p̄gnerib; P̄ tres aut
 mēses dicitū ē iude. Fornicata est thamar et
 vter? ei? intumuit. Qui ait. Producte eā vt
 pburat. Que cū duceret ad penā. misit socer
 ro suo p̄gnera dicens. De viro cui? hec sunt
 p̄cepti. Qui ait. Justior me ē. qz nō tradidit eā
 selo filio meo hec fecit ne p̄iret semē filij mei
 Amamē yltra n̄ cogit eā iudas. Instāte ve
 ro ptu apparuerūt duo i vtero. z in ipā effusi
 one vn? ptulit manū in qua ligauit obstetrix
 coccinū. z ait. Hic egrediet por? Illo qz retrā
 hēte manū egressus est alter. Dixit qz mater
 Quare p̄pter te diuisa ē a fratre tuo maceria
 z ob h̄ vocauit eū phares Maceria dicit mē
 branā secundaz vel secūdinaz q̄ iuoluit pu
 er in vtero. q̄ diuidit in partu z sequit puez
 Postea egressus est alter cuz cocchino z dicit?
 est zarā. i. ozies. qz p̄mus apparuit. vel qz plu
 rimi iusti ex eo nati sūt. vt legit in palipomez
 non. Tñ sup libz regū in p̄ncipio tertij libri
 legit. Obstetrix i genesi coccinū ligauit i ma
 nu phares. z ab eo qz partete diuiserat nomē
 phares forte sortit? est Forte post coccinū tu
 lit de manu zarā. z alligauit phares. vt a sills

bus gemell' p̄mogenitus distingueret.

De incarcerationē Ioseph. Capl. XC.

Citur Ioseph

i duc? est i egyptū. emittit eū pu
 tiphar eunuch? fuitq; dñs cuz
 eo domū dñi sui creditaz sibi gubernabat.
 Bñ dicitq; dñs domui egyptij p̄t Ioseph q̄
 tñ aliud de oib; nō nonerat nisi panē q̄ ve
 scibat. Factū est aut qd̄ dñā sua oculos lecti in
 Ioseph z ait. Dormi me cū. Qui r̄ndit. Quā
 sua tradidit mibi dñs me? p̄ter te. Quō ḡ h̄
 possum facere. Imo z peccare i deū meū. Ac
 cidit aut vt ait Ioseph? vt publica festiuitas
 instaret. cui etiā mulieres interessē debebant
 Tūc illa egritudinē simulauit viro. captans
 ob h̄ solitudinē z silentiū. vt exoraret Ioseph.
 Et app̄hēsa lacrima pallij Ioseph ait illi Dor
 mi me cū. Qui frat? relicto pallio in manu ei?
 egressus est foras. Illa p̄ceptā se dolēs in ar
 gumentū fidei retentiū pallijz oñdit marito
 reuertētī. dicens. Ingressus est ad me seruus
 bebreus vt illuderet mibi. Ille nimis credū
 l? p̄sugi vincitū Ioseph tradidit in carcerē res
 gis Fuit aut dñs cū illo. z dedit illi gratiā in
 p̄spectu dñi carceris. q̄ carcerē z vincitōs in cu
 stodia eius posuit.

De expositiōe somniorz pincerne z pistorz
 Caplm. XCI.

Ecceidit autez vt

a pincerna regis z pistor in eundē
 carcerē mitteret. z Ioseph mītra
 bat eis. Viderūtq; ambo somniū nocte vna
 Quos cū mane vidisset Ioseph tristes sc̄is
 tatus est ab eis cām dolorz. Cūq; accepisset
 p̄ somniū eos dolere. ait Referte mibi q̄ vidit
 istis. Nunqd̄ nō dñi est interpretatio. i. nunqd̄
 adiutorio dei potest interpretari. Et ait p̄posi
 tus pincerna. Videbā corā me vitem z i ea
 tres fundos ocuios. i. vnde fundunt palmā
 tes. Alij ponunt tria flagella. vel tres pagē
 nes qd̄ idem est. z paulatim crescere gemas
 z post flores vvas maturescere. p̄remebāq;
 vvas in calice pharaonis. quez tenebam da
 bamq; poculū pharaoni. Et ait Ioseph. De?
 dedit in bonum hominib; visum vini vñdet
 ipi libatur. soluit lites et tristitias. z bona est
 eius visio. Tres autem propagines tres sūt
 dies. post quos restituet te pharao in gra
 dum p̄stinum. Vemento mei dum bene

Libri Genesis

fuerit tibi, vt suggeras regi vt educat me d
isto carcere qz d tra hebreoz furto sublat su
et hic innocens i lacu missus sum. Tūc ait pi
stor. Vidi q haberes tria canistra farine sup
caput meuz, z in supiori me portare cibos q
fiūt arte pistoria auescqz comedere ex eo Jofe
pho ait. duo canistra plena panibz, tertiu
vero obsonio. varijsqz cibis q̄lia solēt regibz
ministrari. Greco habet tria canistra codritio
i. panū secundoz, z potuit eē q̄ etiā in sup
ori essent panes secundū. sup q̄s essent panes
primi. de q̄bz edebat pharao. Et ait Jofeph
Vallē me esse interptem bonozū. Tres ad
huc dies sunt post q̄s pharao suspēdet te in
cruce. et comedēt aues carnes tuas. Exinde
dies tertio natalicū pharaois erat. z in epu
las recordat p̄cerne restituit eū. pistorē p̄o
suspēdit. oblitusqz est pincerna interptis sui
De sublimatiōe ioseph p̄o expositiōe so
mniorum. **Capit. xxii.**

Est duos ānos

P vidit pharao somnū. Putabat se
stare sup flumē de q̄ ascēdebāt se
ptē boues crasse. obeliscz carnibz. i. plenis q̄
si ob eluz educatis. et p̄ alle. viij. emergebāt
de flumē. sumas p̄fecte macie z deuorabāt p̄
ozes. Ergo facit pharao rursū obdormi
uit z vidit aliud somnū. Septē spīce plene
pullulabāt in culmo vno. alieqz totidē iuxta
oriebant tenues z p̄cisse vredie. z deuora
bāt p̄ores. Tertio pharao vocauit p̄ictores
z sapīetes egypti nec erat q̄ ite p̄taret. Et re
cordat est pincerna ioseph. et ei suggestiōe
ad regē implū educū d carcere ioseph toton
derūt. Vincti em̄ z exules incremēta crinū
patunt. Et veste murata oblat est regi. Rex
apprehēsa manu ei dextera ait. Vidi somnia
nec timeas ediffere quicquid sit. Narrauitqz
q̄ viderat. z ait ioseph. Somnū regis vnu
est. i. vni significatiōis. q̄ factus est de osten
dit pharaoni. Ecce septem anni veniēt ferti
litas magne in vniuersa terra egypti. q̄s se
quent ali. viij. tante sterilitatis. vt obliuioni
des cūcta retro abundantia. Ad idem sane spe
ciāt boues z agricole z spīce. z somnū repeti
tio firmitas est iudiciū. Qd aut iuxta flumē
vidisti. hec cā fertilitatis z sterilitatis est flumē
marie oriet. Nūc q̄ p̄uideat rex vix q̄ q̄ntam
partē frugū p. viij. annos fertilitatis z greget i
horrea regis. vt h̄get aduersus futura p̄ata fa

mē. Pharao vtrūqz mirat i ioseph. z sōnū so
lutionē z p̄siliū dīcretōez. dispensatiōemqz h̄
rei cōmisit et dīces. q̄ spū dī plen⁹ esset. Ecce
ter iā insinuat est spūs dei. p̄mo ibi. Spūs
dei ferebat sup aq̄s. scdo ibi. Nō p̄manebit
spūs me⁹ in hoibz istis. tertio h. Tulit q̄ pha
rao anulū de manu sua. z ddit in manu ei. z
collo torquē aureā circūposuit. z fecit eū scdm
in regno. Ascēditqz curū regis ioseph clama
te p̄cone vt oēs corā eo genua flecterēt sic co
rā rege. Hebrei tū tradūt p̄conē nō clamasse
ad genuculationē. sed abzech qd sonat pater
tenerrim⁹. Abba em̄ p̄. ech delicat⁹ vt tener
rim⁹. q. d. Et si etate tener tū sapiētia pat. Et
ait rex ad ioseph. Ego sum pharao. iuramētū
est. z est sensus. Sicut vez est me esse phara
onē. sic vez est qd dicit. Abqz tuo iugio nō
mouebit quis piā pedē aut manū i egypto. i.
nō egrediet q̄ spīa hic sine nutu tuo: neqz pu
blicas funget officijs. Et vocauit eū lingua
egyptiaca phanecphane. i. saluatorem mūdi
qd grece pōtifanec dī. hebraice tū sonat ab
scōditōrū innētorē. et
dedit ei asenech filiū
purisar dñi sui ygingez
Triginta annoz erat
ioseph qū stetit corāz
pharaone. natiqz sunt
ei duo filij prius q̄ ve
niret fames. Vocauit
qz filium p̄mogenitū
manasses. qd est obli
uio dīces. Oblitūci me fecit de laborz meo
rum. z domū patris mei. Scdm vocauit ei
frain. qd est fructificatio dīces. Crescere me
fecit dōs in terra paupertatis mee.

De ingressū fratū ioseph in egyptum.

Capit. xxiii.

Ioseph collegit

I granū septē ānis. q̄bz trāfactis ve
nerūt anni inopie. Et clamauit
p̄pls ad pharaonē alimēta petēs. Quibz ille
rūdit. Ite ad ioseph. Aperuitqz ioseph hor
rea z vedit dī egyptijs. Alie etiā p̄uicie venie
bāt i egyptū: vt emerēt elcas. pecunia p̄o tra
debat arcarijs regis. Audiēs at iacob q̄ esce
venderent i egypto: misit illuc decē filios su
os: bentamī domi retēto. Qui ingressi terrā
egypti venerūt ad ioseph. nec agnouerūt eū.
Cunqz adorassent eum et cognouisset eos

dunt loq̄bat̄ ieiis dicēs. **U**n̄ venistis. Qui dī
 xerūt. De tra chanaā. ad emēdū escas. Et ille
 Exploratores estis vt videat̄ infirmiora t̄
 re. et diuerso venistis. Et illi. Nō est ita dñe
 s̄ fuit tui oēs sum? filiū v̄ri vni? minim? cū
 pie n̄fo est al? nō est sup. Qui ait. Hoc ē qd̄
 locut? sum exploratores estis. Impossibile ē
 em̄ v̄ro idiote tales filios esse. cū etiā regibz
 tal' filioz copia valde sit difficil'. Per salutes
 pharaōis nō egredimi hinc oēs donec veni
 at fr̄ v̄i m̄im?. **D**icit̄ v̄nū ex vob̄ q̄ addu
 cat eū. Timebat em̄ ne forte z i illū alqd̄ de
 liq̄ssent. z tradidit̄ eos victos custodie tribu
 diebz. Tertio aut̄ die eduxit̄ eos. z retinēs si
 meon ligāsz eū ill' p̄sentibz. alios abire p̄m̄s
 sit. Qui q̄rebant̄ ad inuicē. **V**erito hec pa
 timur. qz peccauim? i fr̄em n̄m. nesciētes qz
 itelligeret eos ioseph qz p̄ interptem loq̄bat̄
 eis. Iussitqz ioseph m̄istr̄ suis vt iplerēt sac
 cos eoz. et reponerēt singloz pecunias i sac
 cis suis. datis supra cibarijs in v̄la.

De reditu fratru ad patrē. **Ca. xciii.**

Illi profecti

Sūt. venerūtqz ad p̄rem suū i ter
 rā chanaā. z dixerūt ei oīa q̄ ac
 ciderāt eis. Cūqz frumēta effūde
 rēt. singuli iuenerūt i ore saccoz ligatas pecu
 nias. Territ̄qz oibz. dixit̄ p̄r̄. Absqz liberz fe
 cistis me. Ioseph nō ē sup. s̄ meo tenet̄ i v̄n
 culis. bentami auferet̄. i me hec mala recide
 rūt. Et ait rubē. Trade eū mihi. duos filios
 meos iterfice. nisi restituā eū tibi. At ille. Nō
 descēdet fil? me? vobiscū. Interi p̄sūp̄. est
 fames opp̄mebat eos. Et dixit̄ iacob ad fill
 os. Reuertimi in egyptū. vt emas̄ p̄axillim
 escapz. Et ait iudas. Si vis puez mittere no
 biscū. ibim? alioquin
 nō im?. Ego suscipiā
 puez. d̄ manu mea re
 ducero: ero reus peci
 omi tpe. Et ait israel.
 Si sic necesse ē. facite
 qd̄ vult̄. Sumite de
 optimis fructibz terre
 n̄re vobiscū modicū resine z mellis. storacis
 z stacte. terebīthi. z amygdalarū. z ferte v̄ro
 munera. pecuniāqz quā retulist̄. reponate. z
 allā ad emēdos cibos. De? aut̄ faciat̄ vob̄ v̄
 rū placabilē. z remittat̄ vobiscū fr̄es. Resina

dicat̄ qd̄libet gumī liquidū vel aridū. a resin
 greco qd̄ est emanare. Prīma p̄ciosior est qz
 terebīthina d̄z. qd̄ forte exponēdo subdit̄ z te
 rebīthi. Sc̄da est lentiscina. q̄ v̄st̄ d̄ chio in
 sula. Tertia pinea. Forte balsamū sic vocat̄
 uit. Ioseph em̄ i p̄ncipio munerz vnguenta
 balsami posuit. z resinā tacuit. Storacē qd̄ d̄
 dicūt̄ spectē resine. Hieronym? d̄t̄ in hebreo
 esse nethora. qd̄ sonat̄ generalr̄ tymiama. z i
 elasa p̄ domo. Flethota qd̄ d̄ trāstulerūt do
 mus tymiamar. qd̄ d̄ domus storacis.

De ingressu fratru in egyptū cū beniamin
 Caplm. **xcv.**

Chitur filii iacob

Descenderūt in egyptū. z steterūt
 corā ioseph. Qui p̄cepit̄ disp̄en
 sator̄ suo vt̄ introduceret̄ eos. pararetqz pul
 uū. qz secū erāt comesturi. Illi timētes se in
 troductos p̄ pecuniā quā retulerāt. dicebāt
 disp̄ensator̄ se eandē retulisse. z eis nesciētibz
 repositā fuisse etiā in sacculis. q̄ ait. Pax vob̄
 De? vester dedit̄ vob̄ eā pecuniā quā dedist̄
 mihi ego habeo. Eduxitqz ad eos s̄ymēd̄. Pa
 rabātqz munera donec̄ ingrederet̄ ioseph mes
 ridie. Cuī ingresso obtulerunt munera. z ad
 orauerūt in terrā. z accepto q̄ salu? esset̄ pat̄
 b̄ndictoz beniamin. cōmota sūt viscera ei?
 z ingressus cubiculū flevit. lotaqz facie egres
 sus p̄tinuit se z ait. Ponite panes. Sed it̄
 ioseph seorsum tanqz alienigena. z egyptij se
 orsum vt̄ idigene. z fr̄es seorsum vt̄ aduene
 Prop̄hanū em̄ putāt̄ egyptij edere cū hebre
 is. Fortep̄ dispari cultu. Deposuitqz ioseph
 fratres fm̄ ordinem etat̄ eoz. sicut̄ in domo
 patris sedere p̄sueuerant. datisqz partibz mi
 rabant̄ qz ps beniamin quinqz partibz exces
 deret. Iosephus aut̄ dicit̄. Beniamī dupl̄icē
 bus partibz honorabat. Vtrūqz at̄ stare pos
 test. si quinqz ciboz fuerunt impositiones. et
 de qualibet duplum dedit̄. Biberūtqz z ines
 briat̄ sunt cū eo. id est. satiati cibo fm̄ id̄os
 ma hebreum. Precepitqz ioseph disp̄ensator̄
 ri suo vt̄ ipleret̄ saccos. z pecunias eoz repo
 neret vt̄ p̄r̄. z cyphū suū argētū in sacco m̄
 noris reponeret. Factūqz est ita. Otrōqz ma
 ne dimissi sunt. Tunc dispensator̄ iubente io
 seph secutus est eos. z apprehensis ait. **P**es
 sumā rem fecistis. cyphum furat̄ est̄. in quo
 bibit̄ dominus meus. z in quo augurias
 ri solet. At illi dixerunt. Apud quencunqz

Libri Genesis

Inuentū fuerit qđ queris moriat̄ z nos serui
erim? dñi tui Ille scrutat̄ incipiens a maior
vsc̄ ad minozē. Inuenit cypbū i sacco benta
min Illi aut̄ redierūt ad ioseph. Qui ait An
ignozat̄ qđ nō sit similis mibi in augurādi
sciētia. Forte ioco dictū est. nec est imputan
dum. Judas vero plurimū supplicabat. vt
ipm̄ mellozē p̄ puero suū retineret qz̄ in suā
cum fidē receperat a patre.

Q̄ ioseph idicauit se scribo. **Ca. XCVI.**

Un poterat vl

ntra se cohobere ioseph. z ceteri ali
is foras cū fleru clamabat. ita qđ
qđ extērat audirēt. Ego suz ioseph. Nolite ti
mere p̄ salute via misit me dñs aū vos Bie
nitiū iā famis trāsūt ad huc qñqz̄ ani restāt. qđ
b^o nec arari nec meti poterit. qđ ex nimia flu
uij inūdanōe credid̄ accidisse. Et adiecit. Fe
stinatē z nūciatē patri meo gloriā meā. addu
cite eū ad me. vt pasca vos et pecora via: ne
moriamini. et habitabit̄ i terra iessen. Dct̄
vñ vidēt. qđ os meū loquat̄ ad vos. i. verū ē
qđ loquor. Dsculatusqz̄ ē ioseph oēs fres su
os. fleuitqz̄ sup̄ singlos. Auditiqz̄ est p̄bū i
aula regis Haulsusqz̄ est pharao z dixit ad
ioseph. Dic scribus tuis. Tollite plaustra de
egyptio ad subuectionē p̄ingū z paruulozū
Dia vestra adducite vobiscū. dabo vob oia
bona egypti. et medullā terre comedetis. Fa
ctūqz̄ est ita. Deditqz̄ ioseph singul' binas
stolas Stola dicit̄ a telon qđ ē longū q̄si tu
nica talas. Beniamin vero dedit. ccc. argen
teos. z qñqz̄ stolas optimas. z toridez misit
patri. asinosqz̄ decē. qđ subueberent ex om̄ibz̄
bonis egypti. z pficiscerit̄ ait. Ne irascami
ni in via. Qui cum venissent ad patre dixerūt
ioseph viuit. z dñatur in egypto. Jacob qđ
si de grant̄ somno euigilās nō credebat eis.
Cūqz̄ vidisset oia qđ miserat ei ait. Sufficit
mibi si filius meus ioseph viuit. quasi d̄ pe
na vel gloriā nō multū curo. si viuit: vadā z
videbo eū priusqz̄ moriar

De descēsu isrl̄ in egyptū. **Ca. XCVII.**

Gitur profectus

isr̄l cū oibz̄ qđ habebat. venit ad pu
teū iuramenti. z macras victimis
deo: audiuit deū p̄ visionē noctis dicentē sibi
Noli timere. descēde in egyptū. faciāqz̄ te ibi
in gentē magnā. z inde reducā te. ioseph qđ

ponet manū suā sup̄ oculos tuos Surgens
ergo de puteo iuramenti venit in egyptū cum
omni semie suo. Lūcte aie qđ egressē sunt euz
eo. z egressē ē femore eius. Ad qđ aie sint ex
traduce. sed a parte totū itelligit. fuerūt. lx. z
vj. p̄ter ipm̄ z ioseph cū duobz̄ filiis qđ erant
in egypto. fuerūt qđ oēs sil. lxx. Tū. lxx. trāstu
lerūt. lxxv. z lucas. s̄l̄iter in actibz̄ ap̄loz. s̄z p̄
p̄occupatōem dictū esse Hieronym^o asserit.
z enumeratos cū eis. v. filios filioz ioseph.
qđ illi duas facturi erāt tribz̄. Lucas qđ dē scri
bens act^o ap̄licos gentibz̄. nō fuit ausus mu
tare verbū. lxx. qz̄ eoz vigeat̄ autoritas in
ter gētes ip̄epo adhuc eis erat ignot^o Ipl̄ est
am. lxx. in deuteronomio trāstulerūt. qđ isra
el ingressus est cū aiabz. lxx. Nota in his nu
merari her z onā filios iude: qđ tū mortui s̄t
terra chanaan. Forte in loco defunctorū nu
merant̄ due ancille iacob. si tū z ille intraue
rūt. Vel more scripture summā nūeri posuit
q̄suls parū dedit. Itē nota si dīna numerat̄ ē
ter filios z nepotes. lxx. sunt p̄ter iacob filie
em̄ lxx. filij zelphe. xvj. filij rachel. xiiij.
filij bale. vij. Nota qđ cū ioseph nōdū habet
ret nisi duos. restat vt beniamin haberet des
cē sed in libro nō legunt̄ nisi nouē. Forte vlt
cio scriptoz duo noia. septa sunt p̄ vno Un
mgr̄ hugo. asbel tertū in asa z belū. diuisit.
Sed nō videt̄ posse stare. qz̄ in numeris cū
familie tribūū numerant̄ victis madiantis
sic legit. Asbel a quo familia asbelitaz. S̄z
in hebraica veritate. ros z numphin duo s̄t
nomina que apud nos viciose iūcta sunt. qz̄
forte iosephus pro asbel posuit Asbela. ideo
sic diuisit.

Q̄ ioseph occurrit patri suo z introduxit
eum ad regem. **Capl'm. XCVIII.**

Remisit ergo

placob ad ioseph vt occurreret
ei. Qui iūcto curru occurrit ei
in iessen. Alij dicūt ad vrbē herou in terra ra
messe qđ tūc iessen: post thebais: dicta est. a qđ
thebei. quoz legioni p̄fuit beas^o mauricius.
Alie sūt thebe. vñ thebani. Postea cū reges
fuerūt ex ea. dicta ē vrbz heroum. qz̄ heroes
egypti ei debebant custo diam. In finibz̄ ter
re illius postea edificauerunt hebrei cogent̄
bus egyptijs vrbem tabernacl'oz. que dicta
est ramasse. post pagus arsenoites dicta est
quod sonat sine sepu. sic dicta. quando sine

discretioe vterq; secus cepit impare egypto
 Dixitq; ioseph ad oem domu p̄is sui Ibo
 et nūciabo pharaoni venisse vos et viros eē
 pastores. Cūq; dixerit vobis, qd̄ ē op̄ vim,
 dicetis. Pastores sum⁹ nos et p̄ces n̄ri Hec
 dicit, vt habitetis scorsum ab egyptijs ī op̄
 tima terra iessen, qz detestant̄ oēs egyptij pa
 stores ouū, qz nō comedūt eas, s; colunt vt
 hamonē. Ingressusq; ioseph ad regē, extre
 mos fr̄m suoz, i. sup̄mos, y. viros statuit co
 rā regē, q̄ cū dixissent se pastores ouū addis
 derūt, nō ē herba in tra chanaan, petimusq;
 vt iubeas nos suos tuos esse ī tra iessen nec
 em̄ separi volum⁹, s; cōem p̄is p̄sidentia fa
 cere. Si querit̄ quō egypti tpe inopie abūda
 bat ī pascuis. Dicim⁹, qz egypti⁹ h̄ naturā ali
 arū regionū cū abundat frugib; steril̄ ē ī pa
 scuis, et ecōu erso diutior v̄l diuturnior em̄
 moza flumis sup̄ terrā tpa colēdi īpedit, vel
 fata c̄tingunt, pascua aut̄ nutrit̄ p̄ h̄c itro
 ducit ioseph p̄ez ad regē, b̄ndixitq; regi. In
 q̄suisq; a regē d̄ dieb; ānoz suoz, ait, Dies
 peregrinatōis vite mee, c. lxx. ānoz sūt, par
 ui et mali, nec puenerūt vsq; ad dies patrum
 meoz. Peregrinatōis dixit, qz sc̄i vitū h̄c p̄
 icolatu habēt. Vali dixit, qz sapiēs accusa
 tor est sui, q̄ aut̄ dixit parui, determinauit d̄
 cens nec puenerūt zc. Dedit ḡ ioseph fr̄at̄s
 bus suis possessionē ī optimo terre solo ra
 messes. Dicit t̄m ioseph⁹ Cōcessit eis pharao
 vt ī eltopolitana v̄be suerarent, illic enim
 pascua pastores ei⁹ habebāt, sciens gratū eē
 egyptijs separi a se pastores et nihil qd̄ eozū
 esset istis dedisse. Forte ad territorij belio
 poleos spectabat terra iessen

De datione siue annona quinte part̄ fru
 gum instituta, Caplm. XCIX.

Qualuit fames

ī egypto. Cūq; defecisset p̄ctū
 ēproib; sustētauit eos ioseph
 āno illo p̄ mutatoe pecoz. Sequit̄ āno cū
 itez fame periret, emisit oēs tra egypti ioseph
 p̄ alimētis, et subiect̄ eā seruituti pharaonis
 p̄ter tra sacerdotū quā d̄derāt eis reges q̄b;
 statuta cibaria et horreis publicis debebant,
 et tō nō sunt cōpulsū v̄dere possessiōes suas,
 Circa finē p̄o sterilitatis ait ioseph ad p̄los
 En vos et pecora via et terra ī manu pharao
 nis sunt. Ecce vob̄ reddo terrā et pecora et da
 bo semia, et coletis terrā regi, quinta p̄tem da

bit̄ regi, q̄tmor reliquas p̄mitto vob̄s ī fe
 mentē et ī cibos. Qui dixerūt. Sal⁹ n̄ra ī
 manu tua est, Exiit vsq; nūc quinta ps̄ sol
 uit̄ regib; egypti, Et factū est q̄si ī legē.

De iuramēto qd̄ fecit ioseph p̄ri, La. C.

S̄bitauit ergo is

rael ī tra egypti auctusq; ē nimis
 et vixit ī ea. lxxij. ānis, factiq; sunt
 dies sui, c. lxxij. ānoz. Cūq; videret diē obit̄
 sui iminere, vocauit ioseph et fecit vt poneret
 manū sub femore suo et iuraret, q̄ circūcisio
 nis sc̄itate iurauit, s; fr̄m iudeos, v̄l p̄ chz; qz
 sepeliret eū ī sepulcro maloz suoz, qd̄ abraa
 miū d̄i, et iterferēdo dixit, vbi moztua fuit ra
 chel q̄si se excusans q̄ n̄ sepelietat eā vbi tpe
 volebat sepeliri, Cura fuit sc̄is sepeliri ī ter
 ra q̄ sc̄iebāt ch̄im resurrectur, vt cū eo resur
 gerēt. Dicit ei abraam̄ sū a caluaria fere, lxx,
 militatib;. Cūq; iurasset ioseph, puertus iura
 et ad lectulū caput qd̄ erat ad orientē, adorauit
 deū. Quidā codices h̄nt adorauit sup̄ caput
 p̄ge eius, vel ī capite v̄rge sue, et v̄trūq; stare
 p̄t, Potuit em̄ senex h̄v̄v̄rgā vt ī hac eta
 te fieri solet et in̄t̄ sup̄ eā adorauit, v̄l sc̄eptz
 quod gerebat ioseph suscepit donec iurasset
 Cūq; iurasset in̄t̄ sup̄ cacumē nō dū reddite
 v̄rge, adorauit deū, Nō em̄ credendū est d̄s
 centib; qz adorauerit sc̄eptū ioseph.

De b̄ndictōe effraim et manasse, Ca. Cl.

Terum nuncia

ī tū est ioseph qz egrotaret p̄ ei⁹
 assūptisq; duobus filiis p̄xit
 Audēs senex venisse filiū p̄fortat⁹ ē et sedit ī
 lecto, vidēs qz iacob ioseph et ei⁹ duos filios
 ait, Qui sunt isti, Clare em̄ videre nō poterat
 Et ait ioseph Isti sūt filij mei q̄s dedit mihi
 de⁹ ī loco isto, Et ait iacob, Isti duo mei sūt
 Sic rubē et symeō d̄putabūt mihi, i. q̄sq; tri
 bū faciet. Reliq; q̄s ge
 nuer; noi e frat̄z suoz. Quilib; filioz iacob
 vocabunt ī possessiō
 nibus suis, i. nō faciet
 trib; s; p̄tēti erūt pos
 sessiōib; suis. Al̄tis
 ter, Noi e frat̄rū suoz.
 p̄ter ioseph fec̄ tribū
 cul⁹ loco duo ei⁹ filij
 duos trib; fecerūt, s;
 trib; leui raro nūeraf
 ter, Annūerabunt tribub; frat̄z suoz
 rū ita qz qdā manasse, qdā effraim. Applicuit
 aut̄ ioseph manassen ad dexterā p̄is, et effra
 im ad sinist̄rā adorans et petens vt b̄ndiceret

Libri Genesis

elo Jacobo in spu cecellauit man. minorit
dextra suppones. Ad ioseph griter accepit
z ait. No ita puerit pr. Alter em est pmoge
nit. Et ille Scio fili mi scio. z ille quide erit
i plos. s. mior maior erit. z sem e ei. crescit i
getes. Hoc ipletu e i ieroboā. q. pm. impa
uit decē tribubz. et fuit effraita. Et ait ad ef
fram. In te bndicet isrl. z dicet in puerbū.
Faciet tibi deus sicut effraim z manasse. Et
ad ambos ait. De patru nroz. bndicet pue
r i istis. et innocet nomē meū sup eos. i. noia
abraā et ysaac. z crescant in multitudinē sup
terrā. Et ait ad ioseph. De. reducet vos i ter
rā vestrā. do tibi prer fratres tuos sibilmas
quā tūl i gladio z arcu meo d manu amoz
rei. Sane emerit eā. c. agnis a rege emoz. s.
cu. p. nece sibilmitaz debuerat auferri sibi:
potestatiue semp eā obtinuit

De bndictioibz duodeci tribuū. Ca. XII.

Beniamin

De bndictioibz duodeci tribuū. Ca. XII.
c. tē iacob filios suos z ait ill. Eō
gregari
vt anūctez vob q. fu
tura s. i. dieb. nouissi
mis. Ad isrl. d. d. d. d.
sioe tre z d. statu tri
buum futuro pphetauit. apertissime vero de
ytroz christi aduentu

De ruben.

Capitulum. CIII.

Ruben primogeni

r. e. me. fortitudo mea. i. que genui
i. etate ro.

busta. pncipiū dolor
mei. i. solitudis mee
circa meos filios vñ
ali. hnt caplm liber
meis. Prior in donis
maior i impio. supple
esse debueras. Effus
es sic aq. i. in vñ libi
dmē. No crescas. qz
ascēdisti cubile patris
tui. Vel ita distingue
Effus. es sic aq. n. cre
scas qz ascēdisti cubi
le patris tui. acti dicerz
Zege primogeniture
honor tibi p alijs de
bebat z duplicitas in

Hiero. in libro. j. he
braicaz qstionū ge
nes. cap. cc. vij. sic dī
cit. In hebreo scribit
Rubē primoge. me.
for. m. z cap. in l. m.
maior ad portādū. z
maior robore effus
es sic aq. ne ad hīclat
ascēdisti cubile patris
tui. z ptamiastl. stra
tū i ascēsu. Est autē
sen. h. Tu es pmo
genti. me. maior i l
berz. z dbebas iuxta
ordinē natiuitatis z
hereditatis q. pmo

possessioe. s. sufficiat
tibi. p. crimē tuo parē
eē ceterz. No g. super
cresces sicut aq. bulli
ens supēdit vñ sic
fluat inundans.

nīs iure debebat sa
cerdotū accipe z re
gnū s. etiā portando
onere z pualido ros
bore mostrat. Verū
qz peccasti. z velut a
qua q. vasculo nō re

nef voluptatis effusus es ipetū. idcirco preci
pio tibi vt vltra nō pecces. s. i. qz in fratru nu
mero penā ex pctō lucens. qz pmo geniti or
dinem pdidisti.

De simeone et leui

Capitulum. CIII.

Simeon et leui

s. vasa iniquitatis. qz i furore suo occi
derūt vñ os. s. sibilmitas. z fodēt
murū in voluntate sua. Sic apit qz s. volūta
tē suā factū fuit istud. Alij habēt subnervaz
uerūt tanz. qd. qdā de filio regis q. rapuerat
dīnā itelligūt. qdā d. chio. qdā d. tauri ipsi.
p. syllepsim dicunt putāt. In filio coz nō
veiat aīa mea. h. plane d. christo. De simeō cī
scribe. de leui sacerdotes. qz. filio christ. oc
cisus ē. Diuidā eos in iacob. z dispdā i isrl.
Ad isrl. leui sortē nō habuit i tra. s. admīer.
alijs viculos habuit ad alēda pecora. Sime
on sīr qz modic. erat sortē non habuit. s. re
ceptus est in sortem iude.

De iuda.

Capitulum. CV.

Equitur de iuda

s. da. vbi. pphetat d. reg. futuro i iu
da z plane de chio. Juda te lau
dabūt frēs tui. Hoc factū ē quā
do alijs hesitantibz pmo p. moysen. i. tra. i
mare rubrū. vbi z regnū. p. m. c. ruit. Dan. tua
in ceruicibz inimicor. tuoz. z adorabūt te fl
lij patris tui. Sic notat regē futur. Latul. leo
nis iudas. h. de capite regni. Dauid em mī
nim. frim elect. ē i regē. Ad pdā fili mi ascē
disti. qz pmo dauid plim os hostes habuit.
Requiescēs accubui i vt leo z q. i. leena. qz p.
ea i pace reguit z maxie timebat. Quis susci
tabit eū ad pphandū. q. d. spūs sol. q. direct.
ē i dauid. Al. d. successioe salomōis dicit pōt
nō auferet scepterū. i. rex d. iuda. z dux d. femo
ribz ei. donec veiat q. mittēd. ē a pie. s. z chīs
Vsqz ad trāsmigratioz. babilōis. xx. fuit re
ges d. iuda. et iud. duces vsqz ad hircanū. Et
trez fuit reges circa tpa. chū. z defecerūt vñ
qz z reguit herodes alienigēa. z ipe erit expe

eratlo gentiū sal. s. exoptata nō solū iudeis: s; etiā gētib; Tandē cōuertit s̄monē ad filiū iudā d̄ illo ch̄io mittēdo sic d̄ filiū mī. ille erit ligās ad vineā pullū suū. z ad vitē asinā suā. i. gētilē z iudēū sibi q̄ vitē ē associabit Lauabit in vino stolā suā. z in sanguīe vīe palliū suū. i. carnē suā passiōis sanguine cruetabit Pulciores oclī ei⁹ vino. i. aplī. z dētes eius id ē pdicatores. lacte cādēdores. Hebreus oīa d̄ iuda sic. Nō auferet s̄ceptū de iuda. i. quoddā dominiū q̄. s. p̄m⁹ intrauit mare rubrū. p̄m⁹ obrulit facto tabernaculo. z h̄mōi donec veniat q̄ mittēd⁹ Hebrē dicit donec veniat silo. i. vsq; ad saulē vncū in silo Post tū redijt ad iudā. q̄ eripuit ioseph a manib; fratru suoz. Erīt expectatio gentiū. i. tribuū vñ dñs. Judas ascēdet p̄yob in plū Ligās ad vineā pullū et ad vitē asinā. i. tanta erit ei copia vini q; in vna vitē onerabit asin⁹ z ob h̄ etiā rubicūdos dixit oculos. qz sic apparet i oclis bibētū In cādore dētū copīa ouū z lactis norat. qz lac comestū apparet in dētib; De zabulon. Caplm. CVI

Zabulon in lito
 3 re maris habitabit. z in statioe nauū ptingēs vsq; sidonē. Ad litteram trib; hec maritima possedit. De isachar. Caplm. CVII.

Isachar asinus
 1 fort. vl' osse. i. vir agricola. accubās in termis. qz mediterranea posedit inter maritimā z mōtes Et vidit redēs qz esset bona. i. terrā fecundā vñ seqt. et trax qz esset optia z supposuit humer. suū ad portandū. qz in vehēdis mercib; ad mare q̄ i. s̄nib; suis abūdabāt laborauit. factusq; ē trib; bnt; fufēs. i. nauib; ferētib; tributa. Hoc hebrez metaphozice exponūt dīcētēs qz noctez die studēdo laborauit. z iō oēs trib; ei seruit rūt quasi magistro dona ferētēs. Dedan. Caplm. CVIII.

In iudicabit po
 d pulū suū sicut z alia trib; isrl. Fiat van coluber in via. cerastes i seml ra mordēs vnglas eq. vt cadat ascēdor eius retro. Hoc in samsonē ipletur est. qd. Licet dan sit mīma trib;. tñ de ea surget iudex i isracl sicut z de alijs. q̄ ad modū colub; vnglas

obseruabit. ne hostib; liceat vagari p iudejs depopulādo vt pus. et supblā philiūm re z trocedere faciet S; q̄uis tant⁹ sit. nō tñ erit ch̄is. Tñ subdit. Tñ post illū salutare tuuz expectabo dñe Exponit h̄ etiā d̄ anticristo quē venturuz de dan asserunt. q̄ cōtra sc̄os morū pestifere pdicatoris z cornu ptātis ar mabit Dltos etiā q̄ ascēderāt ad culmē p̄ turū deijciet retro. et tunc veniet saluator ad iudicū expectat⁹ Alij referūt hoc ad iudā q̄ equū. i. carnē ch̄i et ascēsorē ei⁹. i. animam morū pdictōis deiecit in morte. tamē saluator expectat⁹ resurget. S; iudas credit fuis se de isachar.

Caplm. CIX.
Ad accictus vel
 8 latrucul⁹ plabit an eū et ipe acci get retroz sū Gad cū rubē. et dimt dia tribu manasse relicto vsq; z liberz vl tra iordanē in sinib; suis armat⁹ p̄cessit isrl i terrā p̄ ditione accepta a iohue vt rediret in terrā quā occupauerat. s; post. xliij. annos p̄ mus reuertens plū vicinaz gentiū adueri suos quos reliquerat inuenit. et fortiter dīa mīcans hostes strauit.

De aser. Caplm. CX.
Aser pignus pa
 2 nis z p̄bebit delicias regib; Fer tilis em̄ fuit huius possessio z de licijs affluens.

De nephtalim. Caplm. CXI
Nephtalim ceruus
 v emissus. et dās eloq; pulcritudinis. Per velocitatē cerui sigl velocitas tre vbertoz q̄ p̄ alijs p̄ciosos fru ctus parit. Alij h̄nt. ager irrigu⁹. qz sup lacū genezareth iordanē irrigat vl aq; caldesbi i Comēdationē p̄o eloquoz ad montē thas bor qui i sinib; ei⁹ ē referat. qz eū pp̄ h̄e icolua erūt. vel qz de p̄mis ei⁹ frugib; offerēbat in pascha vñ fiebat laus deo q̄ est eloquū pul critudinis. Tñ ad ch̄im et aplos ver⁹ refer tur. qz ibi maxime docuit.

De bndictionib; ioseph. Ca. CXII.
Ioseph Ioseph
 f accrescens virtute. s. z dignitate. vel pp̄ duas pres in tribub; s; i

Libri Genesis

Ue discurrerūt p murū. Hic notat, qz ioseph trāseunte p egyptū mulieres ascendebāt muros vt viderēt eius pulcritudinē. Exasperauerūt eum et iurgati sunt. inuiderūtqz illi habentes iacula. Hoc de fratrib⁹ et⁹ vel d⁹ vris egyptijs, qui iaculis inuidie armati sunt cōtra eū. Sedit in forti arē et⁹. In dño. et ideo dissoluta sunt vincula brachioꝝ et manū illius p manus potētis iacob. i. deus q̄ est potētia iacob soluit vincula quib⁹ ligauerant eū fratres. Inde pastor egressus ē lapsus israel, qz de eo ieroboam q̄ fortiter rexit isrl. id est. x. trib⁹. v. pastor totius familie p̄is in egypto. Hebreus habet verius. Inde pastor riu lapide in israel. Post cōmendationē et⁹ benedixit ei sic deus p̄is tui erit ad lutoꝝ tuus. Omnipotēs benedicer tibi bñdictōib⁹ celi desuper bñdictōib⁹ abyssi lacētis deorsū bñdictōib⁹ vberū et vulue. Ordo cōuersus qz p̄ceptiōne et nutritiōne ponitur p̄trat et roꝝ celli, fertilitatē terre, vberitatē lactis, fecunditatē pecoꝝ. Benedictōes patris tui cōfortate sunt bñdictōib⁹ patrū et⁹. donec veniret desiderū collū eternoꝝ. Hic ad litterā nihil est expositū. Forte sic intelligi pōt. Legit in numeris Inclinati sunt scopuli arnō vel gestierūt scopuli arnō. et in psalmo. Vōtes exultauerūt sicut arietes. et. c. l. a. o. Et h̄ dicit desiderū collū etnoꝝ. Hec tria ad idē spectāt. Alii dicuntur colles terragoni eterni. Dicit⁹ q̄ iuxta arnō fuisse colles asprimos et sareos. et ideo dicitur sicut arietes. Quattuor habebāt ceraunia, vñ et terragoni dicitur q̄ riu aliqua ps inclinata est corā isrl. vt facile trāstret. et quasi applausit eoz aduentū. Et forte dimidia trib⁹ manasse circa mōtes illos fortē habuit. Et est sensus. Sic benedict⁹ ioseph, donec p̄ colles exultātes itret terras, p̄ missas, et vltra, qz donec inclusiuū est. Forte p̄phetauit de mōte effraim et mōte samarie. i. q̄b⁹ regnauit isrl. vel de montib⁹ medoꝝ et psarum. vltra q̄s exultat adhuc effraim et manasses et letata ē terra de exilio hostiū. et tūc donec exclusiuū est. Tūc em̄ terminata ē gloria israel. Et hebreo habet h̄c sensus. Donec iungant colles eterni celo. Et est sensus. Benedict⁹ sit ioseph vbiqz. more loquēdi. Sic em̄ solet dici. donec celū et terra cocāt. Et hec om̄es benedictōes fiant in capite ioseph. et in vertice nazareti. sancti inter frēs suos.

De beniamin.

Ca. CXIII.

Beniamin lupus

b rapax mane comedit pdam. et vespere diuidet spolia. Quidā refert hoc ad hierusalē q̄ fuit i forte beniamin q̄ dicitur lupus rapax. qz sanguine p̄phaz et christi fudit. et mane egressiōis de egypto pdā id ē legē q̄si extortam a deo accepit. et adhuc eaz comedit. sed in vespera mūdi diuidet sp̄ritū v̄ificatē a lra occidente. Hebrei ad altare qd fuit in hierl'm referūt qd dicitur lup⁹ rapax p̄pter ignis voracitatē. in quo mane sacerdotēs p̄ponebant victimas ad adolendū. vespe sp̄i inter se pres suas q̄ de sacrificijs eos contingebāt diuidebāt. Sed ver⁹ de paulo itel ligū qui fuit de beniamin. q̄ p̄mo fideles p̄secut⁹. post fidelis eloq̄a dī et grad⁹ ecclie dīsfesauit. vel qz hec trib⁹ multū fuit bellicosa. Et bñdixit singlis p̄p̄ijs bñdictionib⁹ nō qz singlis bona dixerit. s̄ qz bñ et p̄pheticē dixit vel qz ex maria parte benedixit eos.

De morte iacob et trāslatiōe et⁹ in ebron.

Capit. CXIII.

Et locutus est iacob

b iacob collegit pedes suos sup lectulū et obiit. et appositus est ad p̄plm suū. Had angelos certa spe tandē in re. Florū quidez est qz appositus est ad abraam et isaac sed tā pauci p̄pls dicit nō possunt. Al' populus dicit p̄nt oēs ab adā p̄destinati qui erāt i sinu abrae. Ioseph p̄o p̄cepit medic⁹ vt cōdirēt eū aromatib⁹. et custodirēt eū egyptij. xl dieb⁹. Vos em̄ erat ethnicoz incōdita fua re corpa. ix. dieb⁹. et singulis dieb⁹ plāgere. et fouere ea calida aq̄. vt sciret vtrū aia egressa an sopita foret. cōdita p̄o. xl. dieb⁹ seruabant Hebreis mos erat incōdita seruare. vij. dies b⁹ cōdita dieb⁹. xxx. Seruauerūt igit et sp̄i iacob dieb⁹. xxx. et ita sub amboꝝ custodia trāsterūt dies. lxx. Fideles mō qz mortuos suos fide et virtutib⁹ cōditos alūt. xxx. dieb⁹ eos plāgant. i. speciales missas sub nūero tot dieꝝ p̄ sp̄is celebrāt. Quidā tertiā diē marie celebrāt. p̄ sp̄ū aia et corpe. Alij septimā. q̄a transeūt mortui ad septimā quietis. v. p̄ septenario aie et corporis. Significauit autē ioseph pharaoni per intercessores q̄surauerat patri de sepultura. Et accepta licētia a pharaone. comstat⁹ fratrib⁹ suis et multis senib⁹ egypti detulit ad sepeliendū patrē in hebrō

sed timētes bella deuiauerūt a recto itinere
 uenerūtq; ad areā adad. ubi postea popul⁹
 murmurās p̄ra deū dīuino igne p̄sumpt⁹ ē
 et planterūt ibi dīeb; septē Et ob h̄ indigne
 dixerūt locū illū plāctū egypti Tandē redeū
 tes ad uīā trāsīto iordane sepelierūt cū ī spe
 lunca duplici. Rediitq; ioseph in egyptū cū
 fratrib; et uniuerso comitatu.

De reditu ioseph et ei⁹ morte. Ca. CXV

Imentes uero

fratres ei⁹ ne mortuo patre meoz
 fieret inūtie eoz dixerūt ei p̄ tu⁹
 adhuc uiuēs mā dāuit ut hec uerba tibi dice
 rem⁹. Obsecro obliuiscar; scelerū fratru tuo
 rum. nos q; oram⁹ ut patri tuo dimittas inī
 quitatē hāc. Et adorauerūt proni in terram.
 Fleuitq; ioseph et ait Nolite timere. et sola
 tus est eos. Uixitq; .c. .x. annos. et uidit fili
 os effraim vsq; in tertiā generationē Et etiā
 de machir filio manasse nati sūt filij ī genib;
 ioseph. Aitq; fratrib; suis. De⁹ adhuc uisita
 bit uos. et reducet ad terrā p̄ qua iurauit pa
 trīb; uestris asportate ossa mea uobiscū. Cū
 q; adiuisset eos sup h̄. mortu⁹ est. et p̄ditus
 aromatib; reposit⁹ in loco in egypto nec mo
 tus donec egressi sunt filij isrl' d' egypto Alij
 fratres fm iosephū q; q; in obitu suo defere
 bat et sepeliebat in hebron. et post translati
 sunt in sicchem.

Expianatio erodi	ca. i.
De seruitute filioꝝ israel	ca. ij.
De dolo obstetricum	ca. iij.
De summissione paruuloꝝ	ca. iij.
De ortu et educatiōe moysi	ca. v.
De uxorē moysi et h̄topiſsa	ca. vj.
De fuga moysi et affinitate terro	ca. vij.
De uisione dei in rubo	ca. viij.
De signis datis moysi	ca. ix.
De reditu moysi in egyptu; et dimissioe uo ris.	ca. x.
De p̄mo ingressu ad pharaonē	ca. xi.
De afflictione filioꝝ israel	ca. xij.
De mutatiōe p̄gaz in colubrū	ca. xij.
De plagis egypti. et aqua uersa in sanguis nem.	ca. xiiij. et xv.
De ranis	ca. xvj.
De cyniphibus	ca. xvij.
De cynomia	ca. xvij.
De morte pecoz	ca. xix.

De uiscerib; et ueliciis	ca. xx.
De grandine	ca. xxj.
De locustis	ca. xxij.
De tenebris	ca. xxij.
De diebus egyptiacis	ca. xxiiij.
De agno pascale et dieb; azymozū	ca. xxv.
De p̄mogenitoꝝ morte	ca. xxvj.
De exitu israel de egypto.	ca. xxvij.
De sanctificatiōe p̄mogenitoꝝ	ca. xxvij.
De deserto egypti	ca. xxix.
De ducatu coline et mari rubro.	ca. xxx.
De transitu maris rubri	ca. xxxj.
De dulcoratiōe aquaz ī marath	ca. xxxij.
De fontib; et palmis in helym.	ca. xxxij.
De coturnicib; et manna.	ca. xxxiiij.
De aqua data in raphidim	ca. xxxv.
De pugna cōtra amalech	ca. xxxvj.
De subditiōe magnatum ad terro	ca. xxxvij.
De puentu ad montē sinai	cap. xxxvij.
De datiōe legis uerbotenus	ca. xxxix.
Explicatio decalogi	cap. xl.
Primū mandatu	
Secundū p̄ceptū Tertiu p̄ceptū	
Quartū p̄ceptū Quintū p̄ceptū.	
Sextū p̄ceptū. Septimū p̄ceptū.	
Octauū p̄ceptū. Nonū p̄ceptū	
Decimū p̄ceptū	
De altari faciendo	ca. xli.
De iudicijs	ca. xli.
De federe firmato aspersione sanguis uisua lorum	ca. xliij.
De p̄mo ascensu moysi in mōtē	ca. xliij.
De tabernaculo faciendo	ca. xlv.
De schemate arce.	ca. xlvj.
De p̄pitiatorio et cherubin	ca. xlvij.
De mensa et coronis	ca. xlvij.
De panib; p̄p̄ositionis.	ca. xlix.
De uasis libaminū	ca. l.
De candelabro	ca. li.
De parietib; tabernaculi	ca. li.
De distinctiōe tabnaculi et vitroꝝ uelo.	ca. liij.
De cortinis et sagis.	ca. liij.
De modo tegedi fm bedā	ca. lv.
Joseph ⁹ aliter	ca. lvj.
De pellib; suppositis	ca. lvij.
Quid figurabāt p̄dicta	ca. lvij.
De altari holocaustoz	ca. lix.
De situ altaris et uasis eius	ca. lix.
De atrio circa tabernaculū	ca. lix.
De lucernis	ca. lix.